

**Tractatus anatomico physiologicus de quinto pare nervorum cerebri /
[Johann Friedrich Meckel].**

Contributors

Meckel, Johann Friedrich, 1724-1774.

Publication/Creation

Göttingen : A. Vandenhoeck, 1748.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/rp5bwtxa>

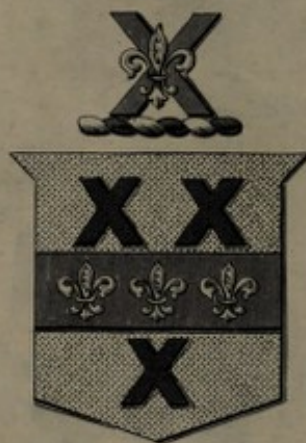
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

E. BARCLAY-SMITH, M.D.

36179

2 + 36180

+ 33932

Folding Rate

E.H.

Folding Plate
2.70 in one

46211 (1)

IOANNIS FRIDERICI MECKEL

MED: D.

TRACTATUS

ANATOMICO PHYSIOLOGICVS

DE

QVINTO PARE NERVORVM

CEREBRI

DVABVS FIGVRARVM TABVLIS ILLVSTRATVS.

GOTTINGAE,

APVD ABRAM VANDENHOECK, ACAD. TYPOGR.

MDCCXLVIII.

JOHANNIS FRIDERICI MEYER

M.D.

TRACTATUS

ANATOMICO-PHYSIOLOGICVS

DE

QVINTO PAIRE NERVORVM

CEREBRI

QVINTVS TERNIVS TABVLIS ILLUSTRATVS

GOTTINGAE

APUD JOHANNEM VAN DEN HOEF, ACAD. TYPOG.

MDCCLXIII.

STEMMATIS NOBILITATE CLARO
REGVM AMICO
HEROI TOGATO
ILLVSTRISSIMO ATQVE EXCELLENTISSIMO DOMINO
DOMINO

PETRO LVDOVICO
MOREAU
DE MAVPERTVIS

INCLYTAE ACADEMIAE SCIENTIARVM
ET LITTERARVM ELEGANTIORVM
QVAE SVB AVSPICIIS
MAGNI AC POTENTISSIMI BORVSSORVM REGIS

FLORET
SPLENDIDISSIMO AC SAPIENTISSIMO
PRAESIDI
ACADEMIAE SCIENTIARVM REGIAE PARISINAE
ACADEMIAE SCIENTIARVM IMPERIALIS RVSSORVM

MEMBRO GRAVISSIMO
SOCIETATVM REGIARVM ANGLICAE ET SVECICAE
SODALI AMPLISSIMO AC MERITISSIMO
INSTITVTI BONONIENSIS
COLLEGAE SPECTATISSIMO

MAECENATI LITTERARVM MAXIMO
DOMINO MEO CLEMENTI

NEC NON
V I R O
GENERE, FAMA, VIRTUTIBVS
QVAM MAXIME FLORENTI
ILLVSTRI ATQVE EXCELLENTISSIMO
DOMINO
IOANNI THEODORO
ELLERO

DOCTORI MEDICINAE LONGE CELEBERRIMO
MAGNO BORVSSORVM FRIDERICO
REGI POTENTISSIMO

A CONSILIIS AVLICIS AC SANITATIS TVTELA
REGIORVM EXERCITVVM MEDICO PRIMARIO
CLASSIS PHYSICAE ILLVSTRISSIMAE ACADEMIAE REGIAE
SCIENTIARVM

COLLEGII MEDICO CHIRVRGICI BEROLINENSIS
ATQVE RERVM MEDICARVM AC CHIRVRGICARVM
PER OMNES VASTI REGNI PRVSSICI PROVINCIAS

DIRECTORI GRAVISSIMO

COLLEGII MEDICI SVPERIORIS

DECANO AMPLISSIMO

ACADEMIAE IMPERIALIS NATVRAE CVRIOSORVM
VT ET COLLEGII SANITATIS

MEMBRO SPECTATISSIMO

DOMINO MAECENATI

AC PATRONO MEO

SVMMA REVERENTIA ET PIETATE
AETERNVM DEVENERANDO.

ILLVSTRISSIME DOMINE

AC VIR ILLVSTRIS ATQVE EXCELLENTISSIME

Non mirum VOBIS MAECENATES
SUMME VENERANDI videbitur, qui Ma-
gnis ac Immortalis gloriae NOMINIBVS
VESTRIS, primum hoc quaecunque profe-
ctuum meorum inscribere, VOBIS-
que supplex munusculum hoc offerre ausus

*fuerim: Si VESTRUM ipsum in studiorum
omne genus singularem amorem, VESTRUM
in literatos clementem fauorem, VESTRA
denique, quae & mihi clementiae atque in-
signis beneuolentiae iam gratiose prae-
buis-
signa, in causa tantae audaciae esse perpen-
deritis. In mare flumina redeunt, cui origi-
nem suam debent: Debeo vero omnino ma-
gnam huius laboris mei partem, optimis illis
in anatomiae incrementum institutis, quae
VESTRAM sapientiam ac munificentiam om-
nibus venerabilem reddunt, quibus BERO-
LINI utilissimam hanc medicinae partem ex-
colere datur. Quid itaque, nisi opusculi vili-
tas, VESTRA vero me retineret longe super
humilia haec exaltata sapientia, Orbi Ter-
rarum Regibusque, quorum prudentia Mundo
miraculo est, ineffabili cum utilitate commen-
data, quo minus debitam VOBIS hostiolam
offer-*

*offerrem. Sed haec dubia facillime tollit illa,
qua estis omnibus VENERABILES, nulli de-
negata clementia VESTRA ac in bonas artes
benignitas. Per haec ergo VOS obsecro, pro-
pitiis animis & hoc humile suscipiatis donum,
ea enim offerre mihi necesse est, qualia per-
mittit conditio mea; gratia vero ac beneuo-
lencia VESTRA me subleuare ne dedignemi-
ni. TANTORVM MAECENATVM Dator
SUMMVM NVMEN, VOS, ILLVSTRIS-
SIME DOMINE AC VIR ILLVSTRIS
EXCELLENTISSIME, QVI gloriae ac saluti
AVGVSTISSIMI REGIS indefesso inuigila-
tis studio, ac eximio scientiarum VESTRA-
RVN splendore Litterarum Orbi summo emo-
lumento summoque decori estis, cum SPLEN-
DIDISSIMIS VESTRIS FAMILIIS, ad vl-
timos vitae limites, quos attingere mortalis
conditio potest, Iospites ac incolumes esse iu-
beat;*

*beat; ut partam rebus, pro REGE & orbis
litterarum incremento gestis gloriam, omni
Posteritati sacram, VOBISQUE debita summa
honorum ornamenta, diutissime superstites in-
tueri possitis. Quo nil ardentius precatur.*

ILLVSTRISIME DOMINE

AC VIR ILLVSTRIS EXCELLENTISSIME

TANTORVM NOMINVM

Obsequentiſſimus Clienſ

IOHANNES FRIDERICVS MECKEL.

P R A E F A T I O.
LECTORI BENEVOLO S.

Ex quo ad medicinam me applicare incepti, prae reliquis fere ea eiusdem mihi pars arrisit, cuius, quantum licet, perfecta cognitio, a prudenti Medico non nisi summo cum damno & eius ipsius, & aliorum abesse potest; structurae corporis humani accuratam intelligo cognitionem, quam cadauerum dissectione acquirimus. Nec mirum, tanto me perfectioris corporis humani cognitionis desiderio fuisse captum, cum facile, & ipsa ratione dictitante, & experientia multorum, tum Veterum, tum Recentiorum insignis famae Medicorum teste, perspectum haberem, quam immensa sit atque insignis eius utilitas in eruen-
dis atque dignoscendis morborum causis, & in certiori
euentus morborum praedictione, ne dicam summam
eiusdem necessitatem in physiologia, in qua aut addiscen-
da,

da, aut conscribenda, quanta ex ignorantia verae corporis humani structurae falsarum hypothesium ac theoriarum monstra enata fuerint: tum plurima Veterum, tum Recentiorum aliqua physiologica scripta loquuntur, quae ferax opinionum ingenium potius, quam sapiens & accurata naturae ipsius perscrutatio peperit. His argumentis mira accessit felicitas, eum in addiscenda hac Medicinae parte PRAECEPTOREM nancisci, cuius in dissectione anatomica corporis humani summam dexteritatem, nostra miratur aetas, & cuius incomparabilia tum anatomica tum physiologica scripta, immortale *Eius* nomen, Posteris etiam venerabile reddunt; *Magnum* puto *Illustrem* HALLERVM, a cuius *Venerandi* PRAECEPTORIS ore, me per tot pependisse annos, inter felicissima vitae meae refero, dulci, dum viuam, recordabor memoria. Neque alia defuit mihi opportunitas, ex ipsis cadaueribus, corporis humani structuram proprio studio addiscendi, quorum instructissimum illud Theatrum Anatomicum, quod BEROLINI floret, tantam mihi suppeditauit copiam, vt vna illa hyeme, qua iussu atque indultu *Illustris* atque *Excellentissimi* Viri, *Magni* ELLERI, *Directoris Collegii Medici superioris Amplissimi*, *Patroni atque Fautoris mei pie deuenerandi*, nec non *Illustris* atque *Excellentissimi* Viri BVDEI *Professoris Anatomiae Clarissimi*, *Prosectoris* officio defunctus fui, centum & octoginta

ginta cadauera humana, ad diffecandum allata, numerauerim. Quibus ita largissime instructus auxiliis, aequitati non minus, quam officio conuenire iudicaui, si summus in medicina honores ambiens, minus cognitam corporis humani partem quandam describendam, atque longa obseruationum serie illustrandam mihi fumerem. Omnem itaque percurrens animo amplissimum anatomiae ambitum: *Osteologiam* ab Ill. WINSLOWO, DOVGlassio, CHESELDENIO, ALBINO aliisque Claris Viris exhaustam fere; *Myologiae* omnes difficultates a *Magno Viro Illustri* ALBINO, perfectissima ac eruditissima tum descriptione, tum elegantissimis figurationibus, funditus esse superatas; Vasorum vero abstrusas & diuersissimas, difficillime inquirendas distributiones ac directiones, ad minima vsque, elegantissime, & pro more suo eruditissime describentem, iconibusque nitidissimis illustrantem *Summe Venerandum* PRAECEPTOREM, *Illustrem* atque *Indefessum* HALLERVM inueni. Ad *Neurologiam* itaque animum aduertens, varia quidem passim ab Auctoribus, iisque *Claris Viris*, tum in genere de omnibus, tum in specie de quibusdam nervis tradita legi; sed in cadaueribus ipse rimatus, hanc certe, prae reliquis Anatomiae partibus, imperfectione quadam insigni laborantem sensi, cum descriptiones paucissimas accuratas ac sufficientes, figuras, praeter vnam alteramue specialissimam, nul-

):(2

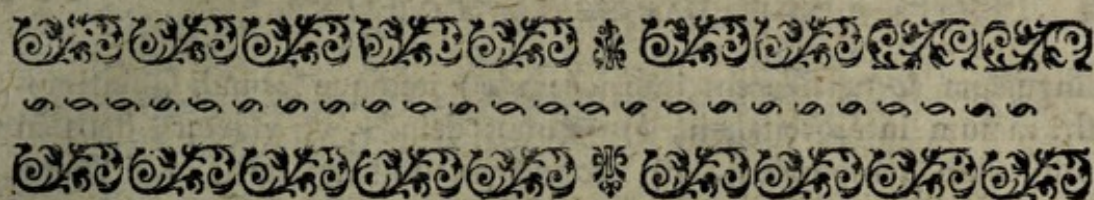
lam

lam fere habeamus, quae in re tam difficili naturae elegantias exprimeret. Nobilitas vero neruorum, ratione vsus quem corpori praestant, summa, sola omnibus in eorum descriptione ac inquisitione anatomica occurrentibus summis difficultatibus superandis sufficeret. Haec animo attentius voluens, adficiente ac suadente *Venerando, Optimo ac Illustri* PRAECEPTORE meo, cuius consilia, vti prudentissima, saluberrima maximeque sincera sunt, ita omnibus reliquis anteferre nunquam dubito, auidus arripio; Huius, inquam, *Magni Viri* adsensu permotus, eius nerui accuratiorem dare & descriptionem, & icones decreui, quem, nobilitas licet eius longe alia postulasset, omnes fere Autores ob difficultatem suam summam, aut plane intactum reliquerunt, aut imperfecte tantum descripsere. Quam arduum autem hoc ipso laborem exsequendum susceperim, quilibet, in anatomica partium corporis dissectione vel parum exercitatus, facile perspiciet. Tanto vero faciliorem erroribus pasim occurrentibus aequus dabit *Lector* veniam, quo magis & de difficultate rei describendae persuasus erit, & de primitiis hisce laborum meorum. Id tamen ingenue profiteor, me omnia, quaecunque de hoc neruo assero, ex ipsis, propria manu institutis cadauerum, quantum in me fuit, accuratissimis dissectionibus elicuisse, quae non solum BEROLINENSES mihi per duos annos Theatri Anatomici prae-

praebuerunt diuitiae, sed & per aequale temporis spatium, quo his elaborandis infudaui, summa, nec vnquam fatis mihi collaudanda, aut grata mente pro meritis remuneranda *Venerandi* atque *Optimi* PRAECEPTORIS mei *Illustris* HALLERI beneuolentia ac liberalitas largita est. Nihil itaque, nisi quod aut in viginti aut pluribus cadaueribus constanter reperi, pro constanti assero, rariora visu cum aliqua limitatione addo. Non enim aequum putaui, vni confidere obseruationi, bene edoctus, quantum eo anatomiae inferatur damnum, & quam sapienti *Illustrium Virorum* tarditate, ea insignissima ceperit incrementa. Hinc oblata quaedam in cadauere mihi varietas, maiori semper incitamento fuit, quo diligentius inquirerem, vt constantia a varietatibus, quarum in neruorum directione ac distributione innumerae occurrunt, tanto confidentius discernere possem. Attamen id vitiosae mihi ducerem arrogantiae, si penitus me difficillimas haec neruorum minutias ad finem perduxisse, & mihi ipsi, & aliis persuadere voluerim. Ex lectione enim Auctorum probe didici, quam multa in his difficillimis rebus, & Magni in Arte Anatomica Viri Posteris suis indaganda reliquerint. Sed neque his deliciis valedixi anatomicis, nisi aduersa id fata iubebunt. Quare neque desinam in tantum incepta perficere, in quantum indefesso studio atque labore licet. Figuras, huic, quam speciminis lo-

co addidi similes, totius huius nerui eiusque ramorum tradere non negligam, sed grata respondente votis meis occasione, certissime eas exhibebo. Quibus si accesserit beneuolum de his primitiis meis aequi *Lectoris* iudicium, non solum habebo, quod ex animo mihi gratuler, sed & fortissimum stimulum vltioribus meis addet conatibus.

Vale,

DE QVINTO. PARE NERVORVM CEREBRI.

SECTIO I.

DE VARIIS AVTORIBVS QVI DE QVINTO NERVORVM PARE SCRIPSERVNT.

§. I.

Inter omnes fere Corporis Humani nervos nullus fuit, de cuius origine, diuisione ac progressu Autores, & Veteres, & inter Recentiores quamplurimi, adeo in diuersa abierunt, quam in hoc, quem describendum suscipio, Neruo Quinti Paris, cuius ramorum distributiones ac denominationes, varie a variis Anatomicis, saepe a natura diuersae, a paucis bene exhibitae leguntur. Vt enim inde a GALENO temporibus, qui seculo secundo & Initio tertii P. C. N. vixit, & primus nerui quinti paris nostri in scriptis suis mentionem facit, fata huius nerui varia repetam: necesse est, vt quae in libris SVIS de illo nobis reliquit, paucissimis verbis referam, aliosque ei subiungam. Haec enim historia lectionem, scriptorum, qui de hoc neruo aliquid tradiderunt, tanto faciliorem reddere poterit.

§. II.

Continet autem fere omnia, quae de hoc neruo reliquit GALENVS eius Liber IX. de Vsu partium, in cuius Capitibus fuscè quidem, ast male, ramos nerui huius tradit, & sub coniugatione neruorum tertia comprehendit ac describit nostrum tertii quinti paris ramum

lingualem & maxillarem inferiorem *a*) itemque secundi Quinti nostri ramum infraorbitalem, *b*) ramos deinde, vti videtur, duos in musculum temporalem, *c*) & ramum nostrum tertii rami Quinti Paris buccinatorium *d*) ac labiales ramos inferiores nervi maxillaris inferioris nostri, *e*) ramos dentales nostros secundi rami quinti Paris *f*) pariterque frontalem nostrum, *g*) primi Quinti paris rami, eiusque ramum nasalem *h*). Palatinus vero ramus noster secundi rami Quinti paris est GALENO quarta nervorum cerebri coniugatio. *i*)

§. III.

Sed ordinem GALENI non sequitur, qui post eum seculo XVto & initio XVIto scripsit ALEXANDER BENEDICTVS *k*). Hic enim brevissime tantum enumerans nervos, pro quarta sua syzygia nervorum describit palatinum nostrum ramum secundi rami Quinti paris, *l*) quintae vero syzygiae lingualem tertii rami Quinti paris nostrum ac buccinatorium eiusdem adnumerat, *m*) & cum septima sua syzygia quae par nobis nervorum cerebri octauum est, quintam coniungi ait. *n*) Pro non perpetuis syzygiis autem describit ramum infraorbitalem *o*) ad labia & buccas euntem, maxillarem inferiorem
tertiū

a) Lib. IX. *de Vsu Partium* Cap. VIII. & Cap. XIV. & Cap. XV.

b) Lib. cit. C. VIII. & in fine Cap. XIV.

c) Lib. cit. C. XIII.

d) Lib. cit. in fine Cap. XIII.

e) Lib. cit. Cap. XIV. Quem e foramine mentali emergentem, durum nervum appellat.

f) Lib. cit. Cap. XV.

g) l. c.

h) Lib. cit. Cap. XVI. sed pessime, cum eum per caulem nasalem in nasum descendere asserat, dicit quippe, ramum hunc per foramen conspicuum in ossis angulo maiori ex oculo ad narium cavitatem deduci.

i) Lib. cit. C. IX.

k) In Libro cui Titulus ALEXANDRI BENEDICTI *Physici Anatomice siue de Historia Corporis Humani* Lib. V. Paris. MDXIV. Littera vero eius dedicatoria ad Maximilianum Imperatorem data est Venet. A. MCCCCXCVII. & Obseru. in peste Ibid. A. MCCCCXCIII.

l) Lib. IV. Cap. XVIII.

m) Lib. IV. Cap. XIX.

n) l. c.

o) Lib. IV. Cap. XXII.

tertii Quinti paris ramum *p*) & frontalem nostrum primi rami Quinti paris. Breuissime omnia ac satis confuse habet.

§. IV.

Eodem seculo cum Priori qui vixit NICOLAUS MASSA, *q*) sub quarto pare suo neruorum complectitur nostrum ramum frontalem primi rami Quinti paris & infraorbitalem secundi Quinti, quos cum Quinto & Sexto pare suo conuenire ait. Est autem Quintum eius par neruorum noster palatinus ramus secundi Quinti, & aliqui rami ad os abeuntes. Septimum denique eius par est neruus noster lingualis tertii rami Quinti paris. Neruos sensitiuos linguae a quarto suo neruorum cerebri pare proficisci affirmat; *b*) nec minus cognitum habuit ramum maxillarem inferiorem tertii rami Quinti paris. *s*)

§. V.

GALENI ordinem fere sequitur VESALIUS, *t*) sed primus idoneis tunc temporis figuris descriptionem nerui huius illustrauit. *v*) In quibusdam GALENO melius, in aliis vero minus bene hunc neruum describit. Sic imprimis, dum GALENUM acerbe refutat, *x*) quod dixerit tertium par tum demum in duos diuidi ramos, ubi duram matrem perforauit: in pessimum incidit errorem, quod aliam originem ex cerebro primo ramo Quinti paris, qui illi est radix gracilior tertii paris, quam tertio huius ramo, quem crassiolem tertii paris radicem vocat, esse putet, atque primum Quinti paris nostrum ramum pro peculiari pare esse numerandum. Praeterea vero tertium par suum cum GALENO componi ait *y*) ex radice I., sua graciliori, cui adnumerat I., nostrum ramum frontalem primi rami Quinti paris; 2., infraorbitalem secundi Quinti; 3., nasalem ramum primi Quinti paris, & 4., neruum, uti videtur, nostrum Quarti paris neruorum cerebri, quem

p] pro ramo maxillae inferiori motum praestante.

q] NICOLAI MASSAE *Liber introductorius Anatomiae Venet.* MDXXXVI. Cap. XXXIX.

r] Lib. cit. cap. XXXII.

s] De eo enim loquitur Cap. XXX. in fine,

t] ANDREAS VESALII *de Fabrica Corp. Hum.* Lib. VII. Basil. 1555.

v] Lib. IV. fig. I. & II.

x] Lib. cit. Cap. VI. Lib. IV.

y] l. c.

quem ad temporalem musculum abire ait. II. Ex radice crassiori, quam componunt 1., ramus, qui videtur esse temporalis noster superficialis ramus tertii rami Quinti paris, nisi, quod ex figura probabile est, arteriolam quandam pro nervo habuerit; 2., Ramus tertii rami Quinti noster massetericus; 3., buccinatorius eiusdem; 4., furculi ex secundo Quinti paris ramo dentales posteriores; 5., Ramus maxillaris inferior tertii rami Quinti paris cum ramo huius myloideo & labialibus inferioribus; ac denique 6., lingualis noster tertii rami Quinti. Ramum vero nervi palatini secundi Quinti anteriorem maiorem nostrum, itidem vti GALENVS pro quarto nervorum cerebri pare numerat & pessime depingit, vti reliquos. 2)

§. VI.

Breuiter ac corrupte ramos nervi quinti paris nostri enumerans post VESALIVM REALDVS COLVMBVS, a) ad tertium suum nervorum par, cuius duo diuersa principia esse ait, ramos gracilioris radiceis tertii paris VESALII & praeterea ramum crassioris radiceis eiusdem 2. 3. 4. atque quintum reuocat. Sed nouam confusionem priori GALENI ac VESALII nervorum enumerationi addit, dum palatinum ramum secundi rami Quinti paris & lingualem tertii eiusdem rami nostrum, pro quarto pare coniunctim recenset, male reprehendens in GALENO ac VESALIO, quod tertio pari lingualem annumerauerint. Denique nouum quod constituit octauum par nervorum cerebri, videtur esse tertii rami Quinti paris nostri ramus massetericus, & forte etiam temporalis eiusdem superficialis. Linguali tertii Quinti paris rami nervo, siue quarto suo nervorum pari, adeo tribuit soli gustum COLVMBVS, vt & ex eius solius ad linguam defectu hominem, cui gustus omnis defuerat, hoc malum passum fuisse, enuntiauerit. b) Huic enim post mortem a se dissecto defuisse hoc quartum par ad linguam, & si diis placet, ad occiput abiisse ait.

§. VII.

Inter Veteres omnes accurata descriptione nervi Quinti paris excellit Accuratissimus atque Industrius Anatomicus GABRIEL FA-
LOPIVS

2] Fig. cit. lit. ZZ.

a] Cuius Liber titulo inscribitur REALDI COLVMBI *de re Anatomica* Lib. XVI. Venet. 1559. Lib. VIII. Cap. III.

b] Lib. cit. Lib. XV. pag. 264.

LOPIVS. c) Hic pro tertio quidem pare nervorum cerebri nostrum Quintum par, pro more seculi istius recensuit; ast, quos reliqui Anatomicorum ante illum, pro peculiaribus nervorum paribus numeraverant, ramos nostri Quinti paris, hos ille ordine naturali primus in vnum coniunxit, atque vni nervo tertio suo, nostro vero Quinto nervorum cerebri pari tribuit. In describendis etiam ramis huius nervi accuratissimus sui temporis fuit, ita, vt mirum sit, qui post eum vixerunt, Anatomicos, in GALENI ac VESALII errores incidere de novo potuisse.

§. VIII.

Sed non minorem laudem meretur ramorum nervi Quinti paris & nostris temporibus accuratissima atque elegantissima delineatio Immortalis BARTHOLOMAEI EVSTACHII, d) quam adeo pulchre in Tabula sua XVIII. & XIX. exhibet, vt facile inde appareat, nec munerum paris, nec ramorum distributionem huius nervi eum latuisse; & eius, quae proh dolor desideratur descriptio figurarum, facit, vt pro novis tradere Recentiores possint, quae forte omnis iam eius exhaustit industria, & quibus in figuris exprimendis, non suffecit chalcographia tum temporis nondum satis exulta.

§. IX.

Qui post FALLOPIVM scripsit VIDVS VIDIVS Florentinus, e) adeo presle in describendo hoc nervo, ordinem atque diuisionem ramorum FALLOPII sequitur, vt, quamuis FALLOPIVM plane non citauerit in libro suo, non tamen omni careat suspicione, se in describendo hoc nervo FALLOPII obseruationibus plus, quam par erat, usum fuisse. Figuras vero ex illis VESALII desumptas, & secundum descriptionem FALLOPII aliquantum mutatas sibi attribuit, alioque tantum ordine recenset, quam VESALIUS in illis seruauerat. Est autem illi, par Quintum nostrum nervorum a cerebro orientium,
par

c] GABRIELIS FALLOPII Mutinensis *Observationes Anatomicae in Operibus eius* Francof. 1584. editis p. 358. seqq.

d] BARTHOLOMAEI EVSTACHII *Tabularum Anatomicarum editio Albiniana. Leidae Bataavorum* 1744.

e] In Libro inscripto VIDII VINII Florentini *de Anatome Corporis Humani Lib. VII. Venet. 1591. Lib. III. Cap. II. p. 88. 89.*

par tertium, quod cum FALLOPIO in tres diuidi partes ait, totidemque partium, vti FALLOPIVS, ramos numerat. Quare superfluum duxi in notis illum cum FALLOPIO semper allegare, sed moneo tantum, eadem, quae FALLOPIVM iam dixisse, in notis passim assero, & in illo Libro VIDI VIDII reperi posse. Neque enim plura habet neque pauciora, Figurae originis nerui Quinti paris, quas Tab. XVIII. fig. II. III. IV. exhibet, sunt satis rudes, & testantur, eum figuras suas non ex corpore humano desumxisse, nec originem nerui Quinti paris veram vidisse. Tres enim vti VESALIVS trium ramorum diuersissimas exhibet origines fig. II. nro. 3. 3. 3., quas Fig. III. coniunctas deinde iterum tradit nro. 3., & in tres partes diuisionem nerui pingit lit. *a. β. γ.*

§. X.

Vix vllus magis confuse in recensione neruorum egit ARCHANGELO PICCOLHOMINO *f)* qui VESALII, FALLOPII &c. obseruationes plane negligens, fere nullius ramorum Quinti paris mentionem facit. Tria enim sunt illi neruorum ad linguam euntium paria, quorum tertium vocat gustatorium, quartum linguae motorium, octauum vero pariter ad linguae musculos abire ait. Hos omnes tres neruos dicit a posteriori medullae parte, cui calamus scriptorius inest, oriri, ita vt nullo modo ex eius confusa descriptione dignosci queat, quem ramum pro linguali Quinti paris nostro tradiderit, forte nullum, Nec vnquam rudiores vllus figuram originis neruorum ex cerebro dedit, ac ille suam. *g)*

§. XI.

In fine seculi XVIi & initio XVIIi qui vixit CASPAR BAVHINVS *h)* in descriptione huius nerui ordinem VESALII plane sequitur, eiusque etiam figuras, in minores redactas, in Viuis Imaginibus partium Corporis Humani *i)* tradit; ita vt valde credibile sit, eum

f) ARCHANGELI PICCOLHOMINI *Anatomicarum Praelectionum Lib. V. Romae 1586. Lib. V. Lectione V. pag. 264.*

g) l. c. pag. 265

h) CASPARI BAVHINI *Theatrum Anatomicum Basil. 1621. editum Lib. III. Cap. XXI.*

i) Hae Imagines theatro BAVHINIANO adnexae, a IOANNE CASPARE BAVHINO A. 1649, editae sunt, sub titulo: *Viuae Imagines partium Corporis*

eum tantummodo VESALII obseruationes pro veris operi suo inferuisse, ipsum vero hos nervos non satis in corpore humano indagasse. Errores enim VESALII fere omnes eodem modo retinuit. Et quamvis ex lectione FALLOPII par quartum nostrum nervorum nouerit, quod VESALIVM latuit, non tamen accurate obseruasse illum Quintum par nostrum, exinde elucet, quod, vti VESALIVS, graciliorem radicem tertii paris nervorum sui, quam similiter ex ramo frontali nostro primi rami Quinti, infraorbitali nervo secundi rami eiusdem, nasali primi rami Quinti paris, *k*) & ramo in musculum temporalem, *l*) constare ait, cum sequenti tertii paris sui parte nihil commune, nec in origine nec progressu habere asserit. Hinc errore non minori COLVMBVM secutus, pro quarta coniugatione numerat ramos omnes, quos VESALIVS radici crassiori nerui tertii sui tribuit, insuperque etiam ramum palatinum, quem VESALIVS & alii quartam nervorum coniugationem dicunt.

§. XII.

Huius ordinem sequitur IOANNES VESLINGIVS, *m*) modo in eo differt, quod breuior longe in descriptione sua fit, atque par nervorum, quod quartum hodie anatomicis est, tertio suo iungat, & in trochlearem musculum finiri affirmet. Quartum par vero, vti BAVHINVS, ex ramis tertii rami Quinti paris & quarto Veterum, palatino nostro ramo secundi rami Quinti paris, constituit.

§. XIII.

Nimis breuitati in confusa sua descriptione nervorum studens IOANNES RIOLANVS, *n*) quintum nostrum nervorum par sub tertia coniugatione sua comprehendit, quam in duos ramos diuidit, alterum,

Corporis Humani. Nervorum vero tabulae sunt Lib. II. Tab. IX. fig. I. & Lib. III. Tab. XIX. fig. I. & Tab. XIV. fig. I. & II.

k) Quem per canalem nasalem, foramen maxillae superioris secundum illi dictum & Lib. III. Tab. III. fig. VIII. lit. c. depictum, in nasum descendere asserit.

l) Qui itidem a VESALIO false descriptus, sextum esse videtur par nervorum cerebri hodiernum, quem errorem VESALII primus detexit Egregius FALLOPIVS, describens pro quarto pare nostrum par sextum Lib. cit. p. 454. lin. 13 - 37.

m) In Syntagmate s. v. o. Anatomico Patavii 1647. edito, pag. 177. & 178.

n) Vide IOANNIS RIOLANI Filii Opera Anatomica Lutet. Paris. 1649. edita eiusque Anthropographiae Lib. IV. Cap. II. pag. 264.

rum, quem cranio excidere ait, alterum in orbitam oculi deferri. Hunc superiorem vocat atque ex frontali nostro primi, & infraorbitali secundi rami Quinti paris componi asserit; Illum vero ramum tertiae coniugationis ex cranio excidentem, ex linguali, & maxillari inferiori tertii rami quinti paris ramo nostro componit, omnes reliquos, qui Veteribus iam cogniti erant, nervi Quinti paris nostri ramos male negligens.

§. XIV.

BAVHINI descriptionem huius nervi asseruat, qui eodem fere cum illo tempore vixit ADRIANVS SPIGELIVS *o*). Itidem enim pro tertio pare nervorum cerebri habet nervum frontalem primi rami Quinti paris, quem musculo obliquo maiori ramum dare ait, atque hinc par quartum nervorum hodiernum eidem nervo frontali primi Quinti adnumerasse videtur. Porro tertio suo pari accenset infraorbitalem nostrum secundi rami quinti paris; nasalem primi, itidem uti BAVHINVS, & ramum ad musculum temporalem abeuntem. Quartum deinde nervorum par cum BAVHINO ex ramis tertii nostri rami Quinti paris componit & ex quarto pare VESALII. Figuras nervorum habet VESALII in additis operi suo CASSERII Tabulis Anatomicis. *p*)

§. XV.

Quos ramos nervi nostri Quinti paris iam recensitus Autor SPIGELIVS tertio pari suo nervorum adnumeravit, ex his IOANNES VAN HORNE *q*) quartum par componit; Quintum vero ex reliquis nervi Quinti paris nostri ramis, ex quibus maxillarem inferiorem, ramos tertii rami Quinti paris ad musculos euntes, & palatinum secundi Quinti brevissime recenset. In notis vero additis IO. GVIL. PAVLI breviter nervi Quinti paris ramos ex WILLISIO & VIEVSSENIO imprimis recenset.

§. XVI.

VESALIVM' fere secutus in enumerandis ramis nervi nostri Quinti paris, quod tertium vocat, DOMINICVS DE MARCHET-

o] ADRIANVS SPIGELIVS *de Humani Corporis Fabrica Lib. VII. Cap. II.*

p] *Lib. VII. Tab. I.*

q] In *Microscopio* IOAN. VAN HORNE, qui reperitur in *Opusculis eiusdem Anatomico Chirurgicis*, a IO. GVILIELMO PAVLI editis *Lipsiae 1707.* p. 162.

GHETTIS *r*), tertium suum par in duos diuidi ramos ait. Primum ramum, subdividens, componit ex nostro ramo frontali Primi Quinti paris rami, (qui illi est ramus superior rami primi tertii paris,) & infra-orbitali nostro secundi Quinti paris ramo, qui Illi inferior dicitur. Secundum ramum tertii sui paris in tres ramos denuo diuisum exhibet, quorum primus constat ex ramis tertii rami nerui Quinti paris nostri, temporali, pterygoideo & buccinatorio, quibus ramos accenset ad maxillam superiorem eiusque dentes. Secundus ramus est illi maxillaris inferior neruus noster tertii rami Quinti paris, ac denique tertius, lingualis noster eiusdem rami Quinti paris. Breuior itaque VESALIO, palatinum secundi Quinti ramum, siue quartum par neruorum VESALII plane omittit. Iple ceterum dissecuisse cadauera videtur; non enim, ut reliqui, in VESALII verba iurauit, quod eius seculi erat vitium. Praeter ramos dictos chorda etiam tympani illi nota fuit, quam ex linguali tertii sui, siue Quinti paris nostri oriri & in cavitatem tympani prope malleum delatam, in duos diuidi ramos asserit, *s*) quarum altera portioni durae septimi paris inferatur, altera in processum mastoideum dispergatur.

§. XVII.

Sed Veterum elegantissimas in anatomicis seculo XVIto factas observationes negligentes Recentiorum plurimi, in pessimos denuo errores inciderunt. Inter hos, ceteroquin Industrius Anatomiae Persecrator, C. BARTHOLINVS *t*), mirum in modum nervos in diuersa paria a se inuicem diuellit eosdem; & pro paris quarti sui ramo primo recenset nostrum frontalem ramum primi rami Quinti paris, quem cum quarto hodiernorum Anatomicorum neruorum cerebri pare in vnum coniungit. Secundus ramus Quarti paris neruorum eius, est illi ramus infraorbitalis noster secundi rami Quinti paris. Sub tertio ramo intelligere videtur primi rami Quinti paris nostrum ramum nasalem, quippe se cum VESALIO ramos numerare affirmat; Quartus denique

r] In *Anatomia Patavii Anno 1654*, ab Illo edita pag. 122.

s] *Lib. cit. Cap. XVI. pag. 140.*

t] In *Anatome THOMAE BARTHOLINI ex observationibus aliorum & imprimis C. BARTHOLINI quartum renouata Lugd. Bat. 1673. Lib. III. Cap. II. pag. 673. 674.*

denique ramus ab illo describitur, tanquam temporali musculo insertus nervus, sed vix potest ex descriptione eius diiudicari, sitne aliquis ex temporalibus profundis ramis tertii Quinti paris rami, vel par sextum errore VESALIANO ita descriptum. Sub Quinto suo pare nervorum complectitur deinde propaginem a VESALIO descriptam radice crassioris, vitis capreoli instar prorepentem, cum duro nervo septimi paris duobus unitum ramulis, nostrum forte temporalem ramum superficiale tertii rami Quinti paris; porro ramos reliquos tertii eiusdem paris rami, linguale neglecto. Palatinus autem secundi rami Quinti paris nostri ramus, sexti paris nervorum nomen illi meretur, cum tamen ex figura addita *v*) facile appareat, eum totam vidisse nervi Quinti paris nostri originem, quem male in par Quintum & sextum diuidit. Lingualem Veteres huic palatino annumerasse dicit quidem, ipse vero eum, neque bene, omittit.

§. XVIII.

Primus inter omnes, excepto EVSTACHIO in figuris suis, iusto ac naturali ordine ac numero nervos, & inter hos etiam nostrum, pro Quinto nervorum Cerebri pare recensuit ac descripsit THOMAS WILLIS *x*). Hic optime originem huius nervi depinxit, ramos eius post FALLOPIVM & EVSTACHIVM primus iterum ex vno trunco deduxit, oriente ex cerebelli pedunculis, siue protuberantia annulari. Sed non aequè bene ramos nervi Quinti paris descripsit, multo minus idoneam atque accuratam eorum figuram dedit; in ea enim nervi huius ramos ex corpore exemptos atque in planum expansos exhibet. Sed inest id omnibus eiusmodi nervorum valorumque figuris vitium, quod artificium quidem testentur, naturam vero non aequè bene exprimant.

§. XIX.

Eodem tempore cum WILLISIO vixit verus Tabularum^a Anatomicarum PETRI BERRETTINI *y*) Autor atque Elaborator IOANNES

v) Lib. cit p. 674. lit. M N.

x) In *Anatome Cerebri ac Nervorum* Londini 1664.

y) Hoc enim sub titulo existit Liber: *Tabulae Anatomicae a Celeberrimo Pictore PETRO BERRETTINO Cortonensi delineatae & egregie aeri incisae, nunc primum prodeunt, a CAIETANO PETROLI Romano notis illustratae Romae 1741.*

ANNES GVILIELMVS RIVA ^{z)} Asteniensis Medicus & Philosophiae Doctor Romanus, Regis Galliae Chirurgus. Huius Tabulae anatomicae longo quidem a morte huius Viri tempore, anno demum MDCCXLI. a CAIETANO PETROLI Romano editae sunt, quasi a PETRO BERKETTINO pictore originem suam traxerint, nulla G. RIVAE a C. PETROLI facta mentione: attamen omnis laus, quam Tabulae hae merentur RIVAE soli, Anatomico quippe ac Inuentori debetur. In hoc Libro ramorum nervi Quinti paris variae exhibentur figurae, in Dissertatione mea passim allegatae, quae, quamvis rudes, vnice tamen saepe sunt, atque in quibus nervi in connexionione cum aliis capitis partibus delineati exhibentur, in quo illis WILLISII ac VIEVSSENII praeferrri merentur. Descriptio siue explicatio harum Tabularum C. PETROLI vero, non omnia quae figuris istis insunt exhaurit, sed plurima is intacta reliquit. Quare dolendum, nos ipsius Autoris G. RIVAE carere descriptione partium earundem, quas figuris suis depictas exhibet, quippe figurae istae peritiorum ac vberiorum sui merentur explicationem.

§. XX.

Nouo post WILLISIVM & miro ordine GERARDVS BLASIVS ^{a)} ex ramis nervi nostri Quinti paris duo paria nervorum gustatoria, vnum tertium, alterum quartum par nervorum componit; Et quidem tertium par nervorum cerebri, gustatorium primum, ex ramo

^{z)} Hoc euincunt Observationes Chirurgicae in libro qui I. G. RIVAE anatomicas tabulas continet, cum descriptione figurarum existentes. Hic liber rarissimus ex meris tabulis aeri incis, quae figuras tum rariorum observationum chirurgicarum, tum anatomicas repraesentant, constat, nullo titulo, sed in secunda tantum pagina Leone Autoris Observationum I. G. RIVAE insignitus, eumque ex Bibliotheca Academiae Göttingensis instructissima habui. Duae autem chirurgicae observationes, coaetaneum illum WILLISIO fuisse loquuntur, altera de vtero, duobus foetibus grauidi, ex matre demortua exsecto & depicto, altera de aneurismate Aortae peculiari, cuius figura aeri incisa, propria pariter tabula exhibetur: Primam earum Romae anno MDCLXIII, alteram ibidem MDCXLIV fecit, testante id adiecta Tabularum explicatione.

^{a)} Vide GERARDI BLASII *Miscellanea Anatomica Hominis &c.* Amstelodami 1673. p. 87.

mo frontali primi rami Quinti paris & infraorbitali secundi rami eiusdem, ab eo constituitur. Vnde adparet, quam paradoxum sit, potuisse eum Virum, neruum gustatorium dicere, qui nullum ramulum ad partes gustui inferuientes exhibet. Ad secundum suum par gustatorium, quartum vero neruorum cerebri reliquos ramos tertii rami nerui Quinti paris nostri & palatinum ramum secundi Quinti refert. Quod satis indicio est, eum nunquam hos neruos ipsum inuestigasse.

§. XXI.

Optimis libris EVSTACHII, FALLOPII, WILLISII, qui de hoc neruo egerunt, iam suo tempore instructus atque vsus ISBRANDVS DE DIEMERBROECK, *b)* descriptionem huius nerui adeo confusam ac praeternaturalem dedit, vt in hoc omnes fere, qui ante illum male nostrum Quinti paris neruum descripserunt, Autores superauerit, satis eo testatus, se nunquam propria in huius nerui veram originem ac distributionem inquisuisse manu. WILLISIVM enim, cuius librum bene nouit, *c)* neque in origine neque numero nerui Quinti paris designando sequitur, sed Veterum, qui male hunc neruum descripserunt, obseruationes commiscet, ex iisque aliam elicit descriptionem longe pessimam. Tertium enim eius par neruorum cerebri, quod nouo, sed infelici ordine olfactorium appellat, componit 1., ex neruo Quarti paris pathetico, qui cum frontali ramo primi rami Quinti paris est primus illi ramus tertii sui paris, 2., ex infraorbitali neruo nostro rami secundi Quinti paris; tertium eius ramum mira ratione itidem per foramen infraorbitale exire dicit ac nasi cavitatem per foramina ossis cribriformis intrare, inaudito certe ac nunquam viso spectaculo; quartus denique ramus illi in musculum temporalem inferitur; Atque hac ratione ex omnibus erroribus pessimorum qui ante illum scripserunt Autorum, tertium neruorum par, nulli vnquam hac ratione visibile constituit. Nec tamen parum gloriatur de nouo nomine suo, quod huic tertio neruorum pari Diemerbroeckiano imposuit, dum olfactorium a tertio eius ramo infelicititer appellat; refutans veteres Medicos, quod ex eodem tertio pare lingualem neruum deduxerint ac gustatorium par hinc vocauerint. Hoc enim

b) Cuius *Opera omnia Ultraiecti* 1685. edita euoluas.

c) Quod exinde patet, quia figuras neruorum WILLISII, *Operibus suis inserta* habet.

QVI DE QUINTO NERVORVM PARE SCRIPSERVNT. 13

enim nomine illi venit primum quartum par siue maius, quod denuo componit ex ramulo ad tympanum eunte, *d)* porro ex ramis ad temporalem, faciei musculos ac buccinatorem, ad cutem faciei & dentes maxillae superioris, palatum & gingiuas euntibus, denique ex nervo maxillari inferiori & linguali tertii rami nostri Quinti paris. Sed noua methodo secundum gracile quartum par excogitauit, ex palatini secundi rami Quinti paris nostri ramulo aliquo factum, vti illi tertium quartum par neruorum gracile, est par neruorum recentiorum sextum abducens. Exemplo certe hic aliis esse potest, quam male succedat in descriptionibus anatomicis partium corporis humani, aliorum Autorum compilatio, & quae monstra inde nascantur.

§. XXII.

Eodem fere tempore cum DIEMERBROECKIO, longe accuratius vero ac elegantissime neruos descripsit RAYMVNDVS VIEVSSENS. *e)* Hic neruum Quinti paris reliquis fufius ac melius descripsit, iconesque eiusdem addidit, & Tabula quidem sua XXII da omnes ramos nerui Quinti paris praeparatos, atque ex cadauere exemitos depingit. Sed id equidem desiderandum in figura ista est, quod extra situm & connexionem cum reliquis capitis partibus expositi atque depicti nerui, minus naturalem conspectum praebeant distributionis ramorum eorundem, sed artificialem tantummodo figura fatetur elaborationem. Ceterum citationes huius egregii libri, saepe in pertractatione mea huius nerui occurrentes, quid boni, quid mali in descriptione huius nerui habeat, fufius declarabunt.

§. XXIII.

DE LA CHARRIERE *f)*, in descriptione sua nerui Quinti paris, eadem fere verba VIEVSSENII in gallicam tantum linguam translata retinet. Cum eo fibras primi rami nerui Quinti paris ad intercostalem neruum abeuntes asserit; lacrymalem neruum primi rami

Quin-

d) Sub quo ramulo chordam tympani intelligit quidem, ipsam eum vero nunquam vidisse, testatur incognita illi eiusdem origo, quam primum quarti paris sui ramulum esse ait.

e) In *Neurographia Vniuersali*, Lugduni A. 1685. edita; Opere, quod incomparabile, industrium atque Accuratissimum fatetur Autorem.

f) JOSEPH DE LA CHARRIERE *Anatomie nouuelle de la tete de l'homme & de ses dependences a Paris 1703. pag. 216 & 226. Cap. XXVII.*

Quinti paris ex frontali ramo eiusdem oriri ait, & ramum nostrum frontalem, ramulum inittere ad musculum qui nasum sursum trahit; in quo male intellexit VIEVSSENIVM, qui dicit, primum Quinti paris ramum, ramulum ad musculum mittere, qui palpebram sursum trahit. Nomina vnice tribus ramis nervi Quinti paris imposuit, quibus post eum vsus est WINSLOWVS: fusius ac melius VIEVSSENIO chordam tympani describit, & linguali nervo eius originem tribuit. Errores vero VIEVSSENII, quos pariter omnes incorrectos retinet, docent, eum nunquam ipsum hunc nervum Quinti paris rite praeparasse & ordinem descriptionis suae mutasse, vt physiologicas rationes, quas VIEVSSENIVS hic & illic suae descriptioni intersperfit, coniunctim anatomicae descriptioni postponeret.

§. XXIV.

Ast elegantissimam suam descriptionem nervi Quinti paris, de anatomia meritissimus atque accuratissimus Vir, IACOBVS BENIGNVS WINSLOW g) ex cadauerum humanorum diligenti dissectione elicit, quamvis in pluribus VIEVSSENIVM secutus fuerit, a quo etiam ramulos ad intercostalem a primo ramo Quinti paris retinuisse videtur. Nomina principum trium ramorum huius nervi tamen specifica dedit, & ab osseis capitis partibus per quas decurrunt ea deriuauit; ita, vt ille qui per orbitam migrat, orbitarius; qui per ossa maxillae superioris distribuitur, maxillaris superior; & qui per canalem maxillae inferioris ramum suum principem mittit, maxillaris inferior illi dicatur. Sed breuior iusto, pro dignitate materiae, eius est ac imperfecta descriptio, quod ipsi naturae WINSLOWIANI operis imputari debet. Nam in systemate anatomico conscribendo occupatus VIR ILLVSTRIS non potuit omnia aequae fuisse pertractare.

§. XXV.

Breuius ac male, ex CLARISSIMI WINSLOWI elegantissima huius nervi pertractatione, suam exhibet excerptam descriptionem nervi Quinti paris B. BOVDON. h) Ipsa enim verba WINSLOWI habet, paulu-

g) In libro vtilissimo, gallico sermone conscripto: *Exposition Anatomique de la structure du Corps humain par IAQVES-BENIGNE WINSLOW. Amstelaedami 1732. Tom. III. Traité des Nerfs*

h) In libro dicto *Anatomie Chirurgicale par B. BOVDON. a Paris 1734. Part. VII. Cap. V. pag. 287 - 289.*

QVI DE QUINTO NERVORVM PARE SCRIPSERVNT. 15

paululum subinde transpositione mutata. Denominationes trium ramorum easdem cum WINSLOWO habet, vt & ramos a primo Quinti ramio ad intercostalem. Sic inuenies iisdem verbis, nullo mutato, descriptum ramum nasalem primi rami Quinti paris, vti Cl. WINSLOWVS habet, i) & tantum inuerso ordine primo describit ramum nasalis primi rami Quinti paris in nasum descendentem, deinde eiusdem ramum infratrochlearem mihi dictum. Ganglion ophthalmicum ex tribus ramis, nasalis rami primi Quinti componi male asserit, non intelligens bonam Cl. WINSLOWI descriptionem; lacrymalem autem ramum primi Quinti, vnice ex WINSLOWO descripsit. k) In secundi rami Quinti paris descriptione pariter arguta quadam transpositione clanculum WINSLOWVM sequitur, ipsa eiusdem verba retinens; ordo vero eius hac ratione mutatus est, vt primo palatinum eius ramum numeret, qui secundus est ramus secundi rami Quinti paris WINSLOWO, & huic iungit ramum nostrum alueolarem posteriorem. Iisdem verbis WINSLOWI, pro secundi rami Quinti paris ramo secundo, describit ramum infraorbitalem, WINSLOWI primum, & tanquam ramum non perpetuum ramum sphenopalatinum WINSLOWI l), nostrum Vidianum, in quo valde errat. In describendo vero tertio ramo nerui Quinti paris, suis, vti videtur, vsus est obseruationibus. Hunc enim pessime describit diuiditque in duos ramos, quorum primum in quatuor ramos subdiuidit, primum nostrum massetericum, secundum temporalem profundum, tertium buccinatorium mihi dictum; quartus vero ramus primi rami tertii Quinti miro ordine est illi lingualis ramus. Sed eum nec hunc tertium Quinti paris ramum bene obseruasse, testatur descriptio secundi rami tertii Quinti paris, cuius ramos esse docet: primum, qui inter duos musculos pterygoideos abeat, nec quorsum, nec in quam partem capitis porro finiatur, dicens; in quo neruo forte non bene WINSLOWVM intellexit, qui inter hos duos musculos lingualem descendere ait; secundum vero ramum tertii quinti suum denuo ad glandulam parotidem, musculum peristaphylinum & linguam deducit. Itaque duos linguales ramos huius tertii rami Quinti paris constituit, qui tamen non nisi vnus continuo obseruatur. Tertius denique ramus rami secundi tertii rami Quinti paris, illi est maxillaris nervus inferior. §.XXVI.

i) In *Exposition Anatomique* Tom. III. n. 41.

k) l. c. n. 2.

l) Quem ille descripsit l. c. n. 53.

§. XXVI.

HIERONIMVS LEOPOLDVS BACHETTONVS, *m*) tot optimis libris VIEVSSENII, WILLISII, WINSLOWI &c. suo iam tempore gaudens, in recensione sua huius nerui Quinti paris *n*) WILLISIVM quidem sequitur, sed turpissime ramos nerui Quinti paris enarrat. Nam maiores ramos nerui Quinti paris dicit, a quibus lachrymae, visus, odor & salua promoueatur, minores vero pariter ad oculos, nares, palatum & linguam distribuit. Melius omnino aliorum Clarorum Virorum ordinem in describendo hoc nervo seruasset & utilius, intolerabili sua huius nerui recensione ac descriptione, quae suam in anatomia peritiam valde dubiam reddit; quam iustam suspicionem auget error vix credibilis nostris temporibus, quod sextum nervorum par ad linguam deduxerit atque gustatorium appellauerit.

§. XXVII.

Qui eodem anno cum BACHETTONO librum suum edidit Med. Doctor LE CAT, *o*) ab omni naturali structura alienissimam figuram, quae basin cranii cum contentis suis repraesentat, exhibet; quae ficta potius & pro imaginatione eius, quam ad naturam picta esse videtur, cum plus in conspectum det, quam ullus mortalium vnquam, basin cranii inspiciendo, videre vno intuitu possit. Conceptu certe difficile est, qua ratione & oculi, & pons Varolii, & arteria basilaris, non inuerso tamen cerebello, in conspectum venire queant. Sed, quod caput hic rei est, pessimam dedit nerui Quinti paris delineationem in eadem figura. Expansio enim eius in cauea durae matris, quadrangularis instar corii facta, & diuisio eiusdem in tres ramos, omnino non ad naturam expressa est; nec vnquam hac ratione oculis subiici poterit. Ganglion ophthalmicum primi rami Quinti paris, (quem in dextro latere figurae suae, reliquis ramis nerui Quinti paris maiorem male pingit,) in eodem hoc latere ex duabus radicibus tertii paris nerui deducit, cum tamen in sinistro eiusdem figurae latere lit. d. e. radicem ganglii, ex ophthalmico ramo nerui Quinti paris, confuse repraesentatam habeat. Ramulum ex ganglio ophthalmico deducit

m] In *Anatomia Medicinae Theoreticae*, Oeniponti 1740. ab eo Autore edita Lib. II. *Demonstrat.* III. Cap. II.

n] Lib. cit. pag. 262.

o] In Libro inscripto: *Traité des Sens*, a Rouen 1740. p. 299.

cit in corpus rotundum glandulosum, sub signo crucis in figura designatum, quod aut fictum, aut pinguedinis portio certe fuit, aut dissectus & reuolutus nervulus, si omnino vnquam simile quid vidit. In dextro latere figurae suae lit. i. ex orbita egredientem nasalis ramum primi rami Quinti paris infratrochlearem, pro ramo eiusdem lacrynali non bene describit, lacrynalem verum plane non habet. Ramus vero secundus quinti cum tertio adeo ruditer expressus est, extra omnem situm naturalem, vt non possit rudius, neque merentur mentionem eiusmodi praeternaturales de lineationes. Anastomosis inter lingualem & neruum durum septimi paris ope chordae tympani adest quidem, sed chorda haec tenuissima toti linguali ramo tertii rami Quinti paris aequalis, crassiorque duro depicta est, ex quo apparet, quam remota haec figura sit a structura naturali. Quod reliquum est, nerui lingualis a tertio ramo Quinti paris in Capite de gustu pag. 223. nullam facit mentionem; in Cap. de odoratu p. 232. tantummodo ramulum recenset nasalem primi rami Quinti paris, vt suspicio sit, ramum nasalem secundi Quinti rami ipsi non fuisse notum. Ex illo primi Quinti nasali, sternutationem a forti visu deducit. Chordam equidem tympani ex neruo duro bene deriuat, p) sed in visu neruorum ciliarium obliuiscitur.

§ XXVIII.

Inter Anglos de hoc neruo agens w. CHESELDEN q) breuior longe est VIEVSSENIO, nomina ramorum WINSLOWIANA retinet; ramum ad intercostalem neruum a primo Quinti proponit; anastomoses infraorbitalis cum neruo duro, lingualis nerui tertii rami Quinti paris cum neruo linguali noni paris, & labialium inferiorum nerui maxillaris inferioris cum neruo duro habet. Sed breuissimis tantum verbis recenset partes, ad quas rami nerui quinti paris eunt, non vero accurate iter eorum describit; neque CHESELDENII sed MONROI est haec descriptio.

§. XXIX.

p) l. c. p. 294.

q) In libro anglico sermone scripto, qui inscribitur: *the Anatomy of the human body Londini 1741. Chapter XV. pag. 232 & 235.*

§. XXIX.

Clarissimus Vir Gallus LIEVTAUD, r) in descriptione huius nervi s) WINSLOWVM fere sequitur. Primum ramum nervi Quinti paris minus bene describit, partes tantum enumerans, ad quas huius ramuli eunt. Secundum Quinti ramum pariter breui oratione tradit nec sane optime. In duos eum diuidit ramos, inferiorem & superiorem. Superior est illi infraorbitalis atque nasalis siue sphenopalatinus secundi rami Quinti paris WINSLOWI; inferior vero ramus palatinus eiusdem, quem fufius & melius ramo superiori describit. Tertium nervi Quinti paris ramum porro describens ait, eum ramum ad duram matrem ante exitum ex cranio dare, cum arteria meningea adscendentem, quem nunquam obseruare potui. Ramos tertii rami Quinti paris musculares breuissime tantum recenset, musculos nominando, ad quos hi rami abeunt; inter quos tamen principem fere buccinatorium omisit. WINSLOWVM secutus, ramulum ex tertio Quinti ramo cum arteria orbitaria & nasali orbitam & nasum subire ait, quod nec vnquam videre mihi contigit, & fere impossibile videtur. Ad parotidem & aurem externam temporalem nostrum superficialem ramum tertii rami Quinti paris deducit; inferi chordam tympani in neruum tertii Quinti lingualem bene obseruat. Lingualem tertii Quinti ramum breuibus verbis describit, ramos eius in glandulam saliualem maxillarem & sublingualem negligit, vt & ramum myloideum maxillaris inferioris rami tertii Quinti. Nomina ramorum nervi Quinti paris WINSLOWIANA retinet.

§. XXX.

Optandum esset, vt omnium ramorum nervi Quinti paris adeo ex omni parte absolutam haberemus descriptionem ac delineationem, qualem primi rami Quinti paris eiusque imprimis ramorum, ad oculum abeuntium, lachrymalis & nasalis, orbi erudito exhibuit PRAECEPTOR meus SUMME VENERANDVS VIR ILLVSTRIS A. HALLER, t) quo accuratiorem in perscrutandis anatomiae difficillimis

r) In *Essais Anatomiques* par Msr. LIEVTAUD, a Paris 1742.

s) Quam exhibet *Lib. cit. Sectionis Vrae, Articulo Vto. pag. 432. - 435.*

t) In *Fascic. I. Iconum Anatomicarum Goettingae 1743. edito Programmat. VI. de basi Cranii, Tab. VI.*

mis rebus aetas nostra non vidit. Suam enim accuratissimam descriptionem icone illustravit, qua meliorem in difficillima re dare supra aliorum facultatem est. Sed Eius institutum non fuit, in Opere Physiologico nervos fuisse prosequi.

His ita breuiter praemissis, ad ipsam nervi Quinti Paris transeo descriptionem.

SECTIO II.

DE VERA ORIGINE AC DIVISIONE NERVI QVINTI PARIS.

§. XXXI.

Nervorum cerebelli atque capitis partibus prospicientium praecipuum par, crassitie optico aequale, reliquis vero valentius, est Quintum Par Nervorum ex cranio exeuntium, gustatorium plerisque Recentiorum a praecipua functione, ILLUSTRARI vero WINSLOWO trigeminum a diuisione sua in tres ramos maiores dictum. Oritur ex medullari cerebelli substantia, in duos funes albos collecta, qui pedunculorum cerebelli nomine veniunt, atque coniuncti pontem VAROLII, siue protuberantiam annularem WILLISII, subiecti sub cerebri pedunculos, constituunt. Ex horum pedunculorum cerebelli laterali exteriori parte, v) tecta adhuc lobis cerebelli lateralibus, x) prodit in crani-

v] Hac ratione constanter originem nervi Quinti paris obseruavi, in plus quam triginta cadaueribus. Mecum sentit VENERANDVS PRAECEPTOR meus ILLUSTRIS HALLERVS, in *Primis Lineis Physiologiae, Goettingae* 1747. editis p. 187. §. 371. & Cl. VIEVSSENS *Neurographia* supra citata p. 169. Neque me hinc ad aliam sententiam mouet SANTORINVS *Obseru. Anat.* §. 16. nec Accuratissimus Anatomicus ILL. WINSLOW, originem huius nervi a corporibus oliuaribus ac pyramidalibus medullae oblongatae deducens, nunquam mihi visum nec aliis; quam sententiam suam in incomparabili ceterum libro suo, *Exposition Anatomique* Tom. IV. p. 182. n. 140. assert; in specialiori autem nervi Quinti paris pertractatione Tom. III. p. 146. *Traité des Nerfs* n. 28. non retinet, sed videtur pariter constantem reperisse originem, quam & nos asserimus.

cranium nernus Quinti paris, interdum ex distinctis duobus aut pluribus a se inuicem medullarium fibrillarum fasciculis, minoribus aliis, alio vero maiori, in vnum truncum collectis, *γ*) interdum vero ac saepius ex vnico fibrillarum medullarium fasciculo compositus. *z*)

§. XXXII.

Ab hoc ortu neruus Quinti paris, pia matre obductus, ex plurimis fibrillis nerueis numero atque crassitie variantibus, in aliis subiectis septuaginta, in aliis vero nonaginta ad centum vsque, a se inuicem separabilibus, in vnum teretem funiculum, duas lineas latum coniunctis, compositus, sub arachnoidea cerebri tunica (quae hoc in loco valde conspicua, a cerebelli lobis lateralibus antrorsum supra neruum Quinti paris expanditur) directe antrorsum fertur, inferioribus funiculi fibrillis paullulum subinde adscendentibus, versus angulum ossis petrosi superiorem. Eo delatus fibrosus nerui Quinti paris ab origine sua funiculus, in oualem figuram compressus, foramen offendit durae matris proprium, quatuor in adulto lineas latum, ouale, sub sinu petroso superiori, vbi hic cauernoso proximus est. Per hoc foramen trans angulum ossis petrosi superiorem, peculiarem durae matris subitcaueam, a duabus illius laminis, a se inuicem secedentibus efformatam, a sinu cauernoso sellae equinae ad foraminis ovalis ossis sphenoidei exteriorem finem extensam.

§. XXXIII.

Intra hanc caueam, a durae matris duabus laminis factam, fibrillae funiculi nerui Quinti paris, piae matris ope inter se coniunctae, & varie sibi inuicem insertae, iterumque in alias minores diuisae in planam taeniam neruosam, vt cum VENERANDO PRAECEPTO

x] Eleganter hanc originem nerui depictam dat Optimus EUSTACHIUS; *Lib. cit. Tab. XVIII. fig. I. III. IV. V. lit. q. & fig. II. lit. V.* Melius tamen eadem exprimitur a Cl. WILLISIO *Lib. cit. fig. I. ad pag. 13. lit. H. H.* & ab Industrio RVYSCHIO *Operum Suorum Tom. III. Tab. 13. addita Responsioni ad ETMÜLLERVM.*

γ] Quod & VIEVSSENIUS obseruauit *Lib. cit. lib. III. Cap. III. p. 169.*

z] Hac ratione Egregius Vir FALLOPIUS originem huius nerui a media cerebri basi describit *Lib. cit. p. 451. lin. 20. 55.*

CEPTORE meo ILLVSTRI HALLERO *a)* loquar, expanduntur, quae interdum ex vnico, interdum vero ex duplici fibrarum neruearum strato perficitur, quorum superius latius, inferius vero minus est, ex aliquot fibrillis maioribus compositum. Taenia haec nervosa, decem in adulto homine lineas, ante diuisionem in tres ramos lata, totam nerui Quinti paris caueam replet, eiusque fibrae initio libere per eam incedunt, ita; vt spatium inter durae matris laminam interiorem, quae neruum tegit, & neruum ipsum intercedat. Sed vbi magis latescere atque fibras suas in tres diuersos ramos distribuere incipit: & tegenti illam interiori, & subiecta exteriori durae matris laminae, ope fibrillarum rubellarum, cellulosae durioris speciem habentium, arcte, & interiori quidem adeo adhaeret, vt non nisi caute, absque laesione quadam, haec durae matris lamina, cum omni illa adhaerente cellulosa, a fibrillis nerui separari queat. Exteriori vero durae matris laminae, late expanso neruo in hedra ossis petrosi anteriori subiectae, minus fortiter adhaeret, attamen subinde fibrillae aliquae nerui, hanc durae matris laminam perforant, iterumque truncum subeunt; neque tamen ideo aut in dura matre pergunt, aut finiuntur. Praeter has adhaesiones, fibras nerueas siue surculos in duram matrem ab hoc neruo excurrentes, etiamsi omni studio in illos inquisiuerim, nunquam inuenire potui; idque tanto confidentius assero, cum in eo consentientem, atque de his neruis in duram matrem pariter dubitantem habeam VENERANDVM PRAECEPTOREM meum ILLVSTREM HALLERVM *b)*, qui quam accuratissime quaeuis in anatomia rimetur, Orbi erudito incomparabilibus scriptis suis satis demonstrauit; quamuis ceterum & CL. VIEVSENS *c)* & accuratissimus WINSLOW *d)* eas fibras existere disertis verbis edoceant. Inuenitur autem quam-

a) In *Not. ad BOERHAV. Institut. Vol. II pag. 560. not. a.* Non enim ganglioformem plexum cum Ill. VIEVSENSIO ac WINSLOWO latam hanc expansionem fibrarum nerui Quinti paris intra caueam suam dicere fas putavi, cum nihil cum gangliis reliquis neruorum C H commune habeat, sed fibrae tantum nerueae in planitiem expansae sibiue varie intertextae sint.

b) l. c.

c) *Lib. cit. pag. 170. & depingit eos Tab. XXI, lit. a. 2.*

d) *Lib. cit. Tom. III. p. 147. n. 29.*

interdum in lamina durae matris, neruo subiecta, quae ossis petrosi hedram superiorem obducit, sub nerui Quinti in cauea sua explanatis interioribus fibris, iuxta clausum ac separatum a cauea nerui Quinti paris, sinum cauernosum, ossiculum selamoideum, in latere quo ossi petroso incumbit planum, in illo vero, quod neruum quinti paris sibi impositum habet, conuexum. e)

§. XXXIV.

Ex hac descriptione in propria cauea durae matris latentis nerui Quinti paris, in omnibus & plus viginti cadaueribus, quae hunc in finem dissecui, mihi comprobata, facile patet, quam erronea sit, quam CL. VIEVSSENS f) atque ILL. WINSLOW g) exhibent, descriptio, qui neruum Quinti paris per sinum cauernosum transire eiusque in sanguine lauari, disertis verbis asserunt; cum tamen ab interna, quae cranium periostei instar obducit, durae matris lamina, septum inter sinum cauernosum & nerui Quinti paris caueam perficiatur, quo sinus cauernosus ab hac cauea nerui Quinti paris separatur; neque vlla adest ex cauernoso sinu in Quinti nerui caueam communicatio, per quam sanguis ex receptaculo siue sinu cauernoso in istam caueam transire queat. Non enim, quod quibusdam dicere placuit, septum hoc arte fit, aut foraminulis pro fictitiis a primo ramo Quinti paris ad intercostalem neruum fibrillis peruium, sed adeo imperuium est, ut nullo modo liquor ex sinu cauernoso, in caueam nerui Quinti paris possit effundi. Septum quippe hoc, quod posterius extremae interiori parti hedrae superioris ossis petrosi, iuxta sinum cauernosum adhaeret, continuum est interiori durae matris laminae, cuius fibrae a sinu petroso superiori & osse petroso ortae, ad latus sinus cauernosi antrorsum sub primo nerui quinti paris ramo, ad alas vsque ossis sphenoidei magnas excurrunt. In media ac suprema parte septi ipse ramus primus nerui Quinti paris est, eique arctissime adhaeret, ita ut partem septi mediam & superiorem vna cum dura matre efficiat; posterior autem, anterior & inferior septi pars, valida durae matris lamina constat. Sic paries fit

e) Hoc ossiculum selamoideum, a RIOLANO primo obseruatum, ILL. WINSLOW descripsit Lib. cit. pag. 147. n. 29. & ipse vidi, uti illud describo, in infante aliquot annorum.

f) Lib. cit. pag. 16.

g) Lib. cit. Tom. III. p. 147. n. 29. 30.

fit, quo sinus cavernosus a cauea nerui Quinti paris perfectissime separatur. Id quod luculentissime sinus cavernosi plenaria repletio demonstrat, qua euincitur: ex sinu cavernoso nullam ceram inieciam, nec alium liquorem in caueam nerui Quinti paris transire, sed neruum sexti paris solum cum carotide arteria & intercostalis nerui a sexto neruorum pare radice in sanguine sinus cavernosi siue cera immissa contineri. *b*)

§. XXXV.

Antequam ulterius in descriptione nerui Quinti paris pergo, pauca de vasis, quae intra caueam suam neruus Quinti paris accipit, addere necessarium est. Haec quidem CL. VIEVSSENS a cervicalibus arteriis deducit, *i*) sed ex his orta nunquam obseruaui, nisi minutissimas interdum arteriolas, cum trunco nerui Quinti paris per foramen durae matris in caueam eius migrantes. Est autem duplex plerumque arteriolarum caueae nerui Quinti paris origo, quarum hinc alias internas voco, a carotide cerebri arteria & meningea intra cranium ortas, alias vero externas, a ramis carotidis externae vulgo, extra cranium profectas. Internarum aliae, eaeque praecipuae, a carotidis cerebri trunco, intra sinum cavernosum flexuose adscendente, oriuntur; estque harum vel una tantum, vel duae sunt. Duae si fuerint: earum altera anterior est, altera posterior. Anterior ex trunco arteriae carotidis cerebri oritur, intra sinum cavernosum antrorsum inflexo, paullo antequam duram matrem perforans cerebrum adit. Haec ab origine sua super neruum sexti paris transiens, perforat laminam septi, atque in ramulos diuisa, qui fibrillis explanati nerui Quinti paris interferuntur, supra primum & secundum Quinti paris ramum dispergitur, anastomosi vero frequenter cum externis caueae nerui Quinti arteriis habet. Altera arteriola interna caueae nerui Quinti paris posterior, oritur ex eadem carotide cerebri, intra receptaculum cavernosum tertiam suam flexuram antrorsum perficiente. Haec arteriola antrorsum & extrorsum supra neruum sexti paris, ubi hic interco-

b] Id quod etiam aperte ac perspicue docuit VENERANDVS AC ILLUSTRIS PRAECEPTOR, in *Dissertatione de Vera nerui intercostalis origine*; contenta Volum. II. *Dissertat. anatom. Selectar. Goettingae 1747.* edito p. 939. seqq. §. X. not. p. p. p.

i] Lib. cit. pag. 168. period. III. depicta vero Tab. XV II. lit. p. p.

tercostalis nerui radicem emittit, migrans, perforat septum sinus ca-
uernosi in superiori sua parte, vbi ramus primus Quinti paris illi adia-
cet, serpentino vero ductu ad latus septi externum, per ipsas quan-
doque fibras primi rami Quinti paris repit & ramulos suos in parte in-
teriori caueae nerui Quinti paris, sinui cauernoso proxima, in nerui
Quinti paris explanati posteriorem & interiorem partem distribuit.
Quodli vero harum arteriolarum vnica tantum adfuerit: illa originem
suam ex trunco carotidis cerebralis arteriae, iuxta processum clinoi-
deum posteriorem antrorum inflexo, ducit. *k* Praeter has arteriolas
internas caueae nerui Quinti paris, quae & arteriae receptaculi dicun-
tur, quod per hoc in nerui Quinti paris caueam transeunt, ophthal-
mica interdum etiam arteria, non longe ab origine sua, ramulum pri-
mo ramo nerui Quinti paris, iuxta septum migranti exhibet. Sed
alia caueae nerui Quinti paris arteria interna est ab arteria meningea,
quae ex arteria maxillari interna orta, per foramen spinosum ossis
sphenoidei cranium intrat. Ex hac enim intra cranium adscendente,
oritur ramulus introrsum abiens, qui surculos suos in parte posteriori
& exteriori caueae nerui Quinti paris, inter huius intra caueam recon-
diti exteriores fibras distribuit. Externarum vero arteriolarum nerui
Quinti paris intra caueam suam latentis alia est, quae ex arteria maxil-
lari interna oritur, vbi haec sub foramine secundi rami Quinti paris
introrsum transit, plerumque inter ramum eius alueolarem & infraor-
bitalem. Haec arteriola, per canalem rami secundi Quinti paris, ca-
ueam nerui ingreditur atque inter fibras secundi rami definit, anasto-
mosi cum interioribus conueniens. Alia vero arteriola externa, ex
arteria eadem maxillari interna, vbi maxillarem inferiorem haec exhi-
bet, interdum ex arteria pharyngea adscendente orta, cum ramo ter-
tio Quinti paris per foramen ouale ossis sphenoidei caueam intrat, &
inter fibrillas tertii rami Quinti paris surculos suos distribuit.

§. XXXVI.

Arteriologiae hae, imprimis vero interiores receptaculi, a carotide
cerebrali ortae, ideo omnino tenendae sunt, quod cum fibrillis cellu-
lofis

k] Interiorem arteriolam hanc ex carotide cerebri ortam, eiusque ramulos
elegantem & accuratissime descripsit atque depictam dedit VENERAN-
DVS ac ILLVSTRIS PRAECEPTOR *Fascic. Ic. anat. I. Tab. VI.*
lit. c. c.

lofis sinus cauernosi ansam opinioni dederunt plurimorum anatomimicorum: nervi nempe Quinti paris ramum primum & tertium, vel primum solum, *l)* intra caueam suam in cranio adhuc positos ad intercostalis originem ramulos impertire, quorum vero errorem tam clare detexit VENERANDVS AC ILLVSTRIS PRAECEPTOR in *dissertatione sua de vera nervi intercostalis origine, m)* vt non sit quod huic addi posset, cum nulla vnquam vere neruea fibrilla a primo aut tertio ramo Quinti paris, cauea sua adhuc inclusis, ad intercostalem neruum abeat, sed solus ille a Vidiano ramo secundi rami Quinti paris, intra (§. LXV. LXVI.) dicendus accedens ramulus, radicem veram nervi intercostalis a nervo Quinti paris constituat. Id quod non nisi satis conuictus propria & accurata disquisitione, in cadaueribus plus quam tricies instituta, affirmo. Quare verissimum mihi videtur, fibras cellulosas sinus cauernosi, a sanguine eas circumdante rubellas, cum arteriis dictis, aliis Claris Viris imposuisse, qui fibras a primo ramo nervi Quinti paris, intercostalis a sexto nervorum pare radici sese adiunxisse asseruerint. Multo vero minus eorum accedere possum sententiae, qui farraginem filamentorum, & nescio quot, a ramo primo Quinti paris ophthalmico, septo intra caueam nervi Quinti paris adiacente, ad arteriam carotidem cerebralem & neruum intercostalem deducunt, *n)* vna forte, non frequenter nec studiose satis repetita, nec absque praeconcepta opinione de veritate harum fibrarum a primo ramo Quinti paris ad intercostalem abeuntium, instituta obseruatione, a naturali structura originis nervi intercostalis, in labyrinthum cellulosae inextricabilem seducti. Concipere sane animo, qui plus trigiesies in cadaueribus haec omni studio persecutus sum, minime possum, quia ratione, tanta cum fiducia, ab aliis fibrillae permultae a quinti nervi primo

l) Has varietates ingeniose omnes egregie pictas dedit Cl: PESTIT *Memoires de l'Academie Royale des Sciences* Tab. I. pag. 18. fig. 1. 2. 3.

m) *Volum. Disput. Select.* II. p. 948. §. XII. XIII.

n) Hanc sententiam prolatam video, in *Epistola anatomica de controuersa nervi intercostalis origine*, anno abhinc edita; quae, quoniam nitide sculpta figura donata est, multaque continet, quae minime ita sese habere, in copiosissimis & omnibus obseruationibus meis inueni: tanto minus plenariam sui omissionem permisit, quod acriter & cum specie quadam veritatis opinionem falsam defendit.

primo ramo, ad intercostalis nerui originem & arteriam carotidem abeuntes, immo ex ipsis canalis carotici integumentis, quod inauditum sane, ortae nerueae eiusmodi fibrillae, asseri possint, quarum tamen nullam vnquam veram adesse ausim certare. Magis miror potuisse illas vnquam demonstrari, quam felicitatem de se alii praedicant, qui eadem demonstrata cominus in cadaueribus sese vidisse autumarunt. ^{o)} Sed facile sibi animus, in defensionem opinionis cuiusdam nimis pronus, imaginatione vel arte supplet, quae minus talia oculi, vere & omnium voluntario consensu existentia obseruare & pro veris habere adlueti, videre queunt. Ita equidem factum est, vt neque has vnquam fibrillas tot Clarissimi Viri & accuratissimi anatomici, quales sunt, inter Veteres Egregius & aeternae gloriae EVSTACHIUS; inter Recentiores vero saeculi nostri decora: excellens in accuratiori partium corporis anatomica perscrutatione Venerandus Praeceptor meus, ILLVSTRIS HALLERVS, & cum ILLVSTRI ALBINO, ILLVSTRIS MORGAGNI, inter anatomicos vere & omnium consensu Principes, in cadaueribus reperire & videre potuerint, qui prorsus veritatis studio ducti, minime vero cupidine nimia & immatura, per noua inuenta anatomica inclarescendi incitati, suas de origine nerui intercostalis obseruationes orbi erudito ac veritatis amantibus communicarunt. Neque cordatis huius VIRIS vnquam mos fuit, remouere ea in dissectione partium corporis humani anatomica & inquisitione in veram earum partium structuram, quae adsertis suis obstiterint. Non enim, quod alii inique suspicantur, Clarissimi hi VIRI, adserta praemisissent suis in cadaueribus factis accuratis obseruationibus, cum id potius aliis impedimento fuisse videatur, quo minus neglectis fictitiis ac non existentibus fibrillis a primo nerui quinti paris ramo ad intercostalem neruum, veriores obseruare potuerint: sed obseruationibus demum suis copiosissimis anatomicis adserta sua, de falsitate fibrillarum neruearum a nerui Quinti paris ramis intra caueam suam adhuc positis, secedentium, de sola vero Illis tum temporis cognita vera nerui intercostalis a solo sexti paris origine, Clarissimi hi VIRI superstruxerunt. Neque tamen ideo, quod vera adest, vt infra (§. LXV. LXVI.) docebimus, inter-

•] Hanc suam felicitatem praedicantem vide Cl. D. I. C. OTT in *dissert. de Inflammatione intestinorum* §. IV. pag. 6.

intercostalis nerui a secundi rami Quinti paris Vidiano ramo constans radix, eis aliqua laus remanet, qui minus studiose inquirentes, acriter falsas radices a primo nerui Quinti paris ramo ad intercostalem neruum abeuntes defenderunt: Sed ii de scientia anatomica optime meriti sunt, qui falsitate harum fibrillarum detecta, ea tantum quae viderunt, verissima tamen, orbi erudito communicarunt. Hi enim pro veritate dimicantes, observationibus ac dubitationibus suis, aliis viam aperuerunt, quo magis studiose ad originem nobilissimi nerui intercostalis attenderent; cum priores & infenso sermone, & iconibus adiectis eos lectores facile seducere possint, qui ipsi quidem in rei veritatem inquirere non possunt, speciei vero accuratae inquisitionis assensum suum non audent denegare. Insuper ad hypothesein suam defendendam, cellulosis fibrillis sinus cauernosi, iure neruorum, vt ita dicam, donatis, has pro veris vendere nerui intercostalis a neruo Quinti paris radicibus annisi, fautores illi multarum a primo Quinti ramo in cauea sua sito, per sinum cauernosum ad intercostalem neruum abeuntium fibrillarum: veras illas a sexti paris neruo intercostalis radices, membranulae aut cellulosae similes potius sese inuenisse contenderunt, quae tamen radices verissimi sunt, facili omnium consensu, neruuli, quos pro membranulis aut cellulosis fibrillis habuerit, nisi qui aut hypothesein defendendam sibi sumserit, aut oculi aciem mediocre adhibere recusauerit. Immo, fibras cellulosas sinus cauernosi vere nerueas esse & a Quinto neruo hinc proficisci, aliis corroborare argumentis conati hi VIRI, nullum remanere usum huius cellulosae in sinu cauernoso putarunt, si eis neruea structura fuerit denegata: Sed parum pro sua sententia debile hoc faciet argumentum. Non enim ideo, quod usum huius cellulosae in sinu cauernoso non penitus perspicere licet, pro nerueis fibris illas habendas esse aestimo; & cur id cellulosae solius contingeret sinus cauernosi? cum haec ab illa corporum e. g. cauernosorum penis aut vrethrae vix differat, ac eandem forte vtilitatem in sinu cauernoso habeat, ac illa in corporibus cauernosis. p)

Quodsi vero denique nerueae fibrillae adessent, a nerui Quinti

p] Pro cellulosis has fibras mecum habet Venerandus ac ILLUSTRIS
PRAECEPTOR in *Primis Physiologiae lineis* §. CCCLIII. &
eandem hanc cellulosam sinus cauernosi pro verissima cellulosa
elegantem reperiens descriptam in eruditissima ac elegantissima *Differ-*
D z *tatio*

Quinti paris ramis, cauea sua adhuc inclusis, ad intercostalem neruum abeuntes, & tot quidem, quot quidam asserunt, quinque nempe immo plura filamenta, quibus certissime cellulosa sinus cauernosi imposuit; cur illae, quaelo, aliorum, qui toties studiose in eas inquisierunt, effugerent oculos? quibus tamen veriores videre non impossibile fuit. Sed eo reuertar, vnde digressus sum.

§. XXXVII.

Intra receptaculum suum late expansus nervus Quinti paris, (§. XXXIII.) descendit in plano valde antrorsum inclinato, supra latus siue hedram anteriorem ossis petrosi, fibrillasque suas in tres colligit fasciculos, qui rami nerui Quinti paris vocantur: Interiorem, truncum nerui Quinti paris e directo continuatum, qui & superior est, & reliquis gracilior, duas in adulto lineas plerumque latus, & quem cum omnibus fere reliquis acui nostri anatomicis, pro primo Quinti paris ramo numero; Medium, secundum Quinti paris ramum, & situ & robore inter reliquos duos ramos medias tenentem, latitudinis vt cunque trium in adulto linearum mathematicarum; Tertium denique exteriorem robustissimum, tres lineas cum dimidia in latitudinem expansum, reliquis inferiorem *q*). Hi tres rami interdum intra caueam

tatione inaugurali Viri eruditissimi, Doctoris Clarissimi D. C. SCHOBINGERI, amici mei dilectissimi, in qua Insignem telae cellulosae in fabrica corporis humani dignitatem, tum plurimis experimentis, tum etiam solidis rationibus, vti solet, singulari eruditione demonstrat, §. LVIII. Dissertationis, habitae h. a. Goettingae, sub praefidio Venerandi Praeceptoris mei ILLVSTRIS HALLERI.

q) In tres continuo ramos truncum nerui Quinti, diuidi hic assero, consentiente natura omnibusque accuratis observationibus anatomicis, WILLISVS autem lib. cit. p. 153. eum describit, quasi in duos tantum diuideretur ramos, inferiorem minorem, qui tertius nobis est ramus nerui Quinti paris, & superiorem maiorem, qui secundus est mihi & primus. Illum pro primo ramo nerui Quinti numerat, cum primus noster ophthalmicus ramus illi sit rami maioris Quinti primus, alter vero secundus eiusdem, qui nobis est quinti secundus. Eadem fere ratione VIREVSSENIVS coniungit primum ramum nerui quinti paris cum secundo, atque coniunctim eos vocat ramum anteriorem maiorem, tertium vero solum ramum maiorem posteriorem nerui Quinti paris; & hac etiam ratione depictum hunc neruum Quinti paris dat Lib. cit. Tab. XXII. lit. G. H. sed nimis arcte, ac iusto longiori tractu primum ramum cum secundo coniunctim exhibet, qui tamen naturaliter, remota penitus

neam suam rete quoddam anastomosibus suis inter se constituunt, ita ut primum cum tertio, tertium cum secundo magnis fasciculis communicasse observauerim; sed hoc non constans est, & simplex ramorum ex trunco ad foramina sua decursus frequentius reperitur.

SECTIO III. DE PRIMO NERVI QUINTI PARIS RAMO.

§. XXXVIII.

Primus horum ramorum nervi Quinti paris, *r*) a WILLISIO non incongrue ophthalmicus appellatus est; *s*) quod plurimos ramorum suorum ad oculi partes mittit; VIEVSSENIO *t*) ramus Quinti paris minor superior, Ill. vero WINSLOWO *v*) orbitarius dicitur. Inter haec WILLISIANVM fere prae reliquis mihi placet. Hic autem ramus *ophthalmicus*, ex caeca trunci nervi Quinti paris, ad latus sinus caernosi exterius, a trunco postquam secessit, in directione trunci nervi Quinti paris, per foramen durae matris caueam suam subeuntis, antrorsum it, paullulum adscendendo, minime vero per sinum caernosum transit, sed septo supra (§. XXXIV.) descripto,

tus dura matre intra caueam fortiter eis adhaerentem, mox a se inuicem discedunt, ita, ut omnino non pro vno ramo primus & secundus nervi Quinti paris haberi possint, sed pro duobus illos iam intra caueam suam numerare oporteat. Videtur Cl. VIEVSSENIVM exemptio illa nervorum ex corpore, atque hinc praeternaturalis huius nervi distractio, in hanc fallaciam induxisse. Pulcherrime vero ac optime diuisionem hanc nervi Quinti paris in tres ramos intra caueam suam depictam in naturali suo situ dedit Venerandus ac Ill. PRÆCEPTOR Fascic. Ic. anat. I. T. VI. lit. l. m. n. & eandem vide in *Icone nostra* huius nervi fig. l. n. 51. 52. 53. 54.

r) A FALLOPIO etiam pro primo ramo huius nervi sui tertii, nostri Quinti paris descriptus, lib. cit. p. 452. lin. 5-8.

s) Lib. cit. p. 154. sed male ab eodem pro secundo quinti ramo numeratur.

t) Lib. cit. p. 170.

v) Lib. cit. Tom. III. p. 147. n. 31.

pto, ex hoc sinu excluditur. Fibrae enim eius ex interioribus trunci nervi Quinti paris, in planum latiusculum fasciculum collectae, introrsum abeunt. Hinc ortus ophthalmicus ramus, aliquot lineis ante processum clinoideum posteriorem ossis sphenoidi, septo sese applicat, eique fortiter in parte imprimis media adhaeret, ita ut difficulter cultro separari queat, ac fibras suas innatas quasi huic septi parti habeat. Hac ergo ratione antrorsum, ad latus sinus cauernosi, fertur ramus Quinti paris primus, *ophthalmicus*, duas lineas in adulto hic fere latus; interius sibi adiacentem comitem accipit nervum sexti paris, per sinus cauernosi cavitatem antrorsum pariter abeuntem, a quo vero, intercedente septo, in parte sua posteriori valido, versus anteriora extenuato, sinumque cauernosum exterius claudente separatur; x) nec vlla unquam fibra nervea ex hoc ramo ophthalmico Quinti paris per septum ad nervum intercostalem transiens, accurate & absque praeconcepta opinione inquirenti observari potest. Superne sibi, ubi ad alas clinoideas accedit ramus ophthalmicus, impositum accipit, arcteque plerumque adhaerentem nervum quarti paris, patheticum dictum, dura matre supremi septi inclusum, eiusque lamella intercedente, a primo hoc ramo nervi Quinti paris separatum. Hinc ubi nervus ophthalmicus sub apophyibus transversis siue alis clinoideis ossis sphenoidi ad fissuram orbitae superiorem siue sphenoidalem accedit, interius sibi supra sexti paris nervum adiacentem accipit nervum tertii paris. Antequam vero per duram matrem orbitam subit, adiacens adhuc septi anticae parti, sub alis clinoideis in tres dividitur ramos, y) duos minores ac unum maiorem. Minorum alter est exterior & superior, *lacrymalis* ab ILL. WINSLOWO appellatus; alter inferior & interior, *nasalis* dictus; maiorem vero, medium ac superiorem, trunci siue nervi ophthalmici continuationem, a distributione sua optime *frontalem* dictum. Hi tres rami sub ala clinoidea ossis sphenoidi ac in fissura orbitaria posteriori sibi valde adhuc vicini, perforantes orbitae partem posteriorem dura matre clausam, eam intrant, dura matre inuoluti.

§. XXXIX.

x] Consentit in hoc asserto Venerandus ac Ill. PRAECEPTOR Not. ad BOERHAV. Vol II. p. 560. not. a.

y] In duas tantum partes eum dividit FALLOPIVS l. c. lin. 10. sed minus bene, omisso ramo lacrymali.

§. XXXIX.

Princeps rami ophthalmici nervi Quinti paris ramus *frontalis*, z) trunco suo e directo continuatus, ab origine sua sub alis clinoides, supra venam orbitalem, per mediam fissuram orbitalem posteriorem dura matre clausam orbitam intrat, per quam directe antrosum supra musculum eleuatorem palpebrae superioris tendit, tectus periosteo orbitae; atque interdum propior orbitae margini superiori, interdum vero ab eodem remotior, ramum dat introrsum versus angulum oculi interiorem supra pinguedinem oculi abscedentem, a) non equidem minimum, sed interdum illi, qui per supraorbitale foramen exiens nomen nervi frontalis retinet, aequalem. Hic ramus introrsum versus trochleam, quam musculi obliqui maioris oculi tendo transit, decurrens, supra hanc trochleam, interdum vero per eandem, ex orbita exit, idque continuo hac ratione obseruavi, quare *supratrochlearem* ramum frontalis nervi eum optime vocari posse puto. Hic ubi ex orbita dicto modo exiit, dat ramum descendentem, qui anastomosi cum alio ramo rami nasalis primi Quinti paris, infra trochleam ex orbita emergente atque hinc *infratrochleari* dicto, conuenit. Hinc surculos dat alios, vnum vel duos, qui in palpebrae superioris parte interiori ac media, in cellulosa eiusdem ad tarsum vsque palpebrae superioris descendunt, in expansionem musculi orbicularis palpebrarum in palpebra superiori & cutem huius palpebrae desinentes. Plurimi autem nervi supratrochlearis ramuli duo tresue maiores, ad frontem, circa marginem orbitae superiorem reflexi, adscendunt trans musculum frontalem, confluentem cum musculo orbiculari palpebrarum; alii vero inter frontalem & corrugatorem superciliorum, quandoque sub musculo corrugatore in sulco marginis orbitae superioris proprio, im-

mo

z) Quem ramum *superiorem* vocat ILLUSTRIS AC VENERANDVS PRAECEPTOR *Fascic. Ic. anat. I. Tab. VI. Nro. 20.* ABEVSTACHIO hic ramus depingitur *Tab. XVIII. fig. I. III. V. lit. y. A. B. Z.* WILLISIVS vero breuiter hunc frontalem describit *lib. cit. ac minus bene depingit.*

a) Hunc depictum dedit VENERANDVS PRAECEPTOR *I. c. n. 22.* & describit *ibid. not. 42.* EVSTACHIUS *I. c. lit. Z.* itidem eum expressit; iam vero eum nouit FALLOPIVS, describens *lib. cit. p. 452. lin. 12. 13. & 16. 18.* VIEVSSENS *lib. cit. pag. 170. Cap. III. period. V.* eius pariter mentionem facit eumque depingit *Tab. XXII. lit. e.*

mo etiam interdum per secundarium interius ac minus foramen supra-orbitale, ex orbitae cauo ad frontem feruntur. Hac ratione egressi, ac circa marginem orbitae superiores reflexi rami nervi supratrochlearis, in musculum corrugatorem superciliorum, orbicularis palpebrarum partem superiorem & frontalis fibras cum orbiculari palpebrarum confluentes inferuntur. Vltimi vero ramuli, trans frontem adscendentes inter fibras musculi frontalis, tum in interiorem huius in fronte partem, tum in cutem frontis finiuntur.

§. XL.

Praeter hunc constantem ramum, *frontalis* interdum illico ab ingressu suo in orbitam, vel etiam ulterius progressus, ramulum dat, introsum, ad latus interius musculi levatoris palpebrae superioris, supra oculi pinguedinem & antrorsum abeuntem. Hic ad musculi trochlearis oculi tendinem pervenit, eoque superato, inter hunc & orbitam periosteo obductam descendens, cum ramo a nasali primi rami Quinti paris veniente infratrochleari (§. LV.) convenit in unum trunculum, sub trochlea musculi obliqui superioris oculi orbita egredientem. Interdum etiam unus alterue solitarius ramulus ex ramo frontali nervi ophthalmici exiens, ac circa marginem orbitae superiorem reflexus orbitam deserit, in frontalem musculum desinens.

§. XLI.

Supratrochleari ramo exhibito, frontalis nervi ophthalmici ramus per foramen supraorbitale, (quod in plurimis subiectis sulcus tantummodo est, margini superiori orbitae insculptus, inferne ligamento clausus, quandoque plane etiam deletus) ex orbita emergit, ⁶⁾ atque si per sulcum tantummodo circa marginem orbitae superiorem reflectitur: furculum dat descendente in palpebrae superioris exteriorem ac mediam partem, inque eius muscularem ab orbiculari palpebrarum expansionem. Reflexus vero circa marginem orbitae superiorem, in ramos diuiditur alios *superficiales*, alios vero *profundos*. Hi omnes rami ad frontem adscendentes, nomen trunco suo dederunt.

§. XLII.

Sunt autem *rami* nervi frontalis *superficiales* siue *anteriores*, qui inter

6] Hunc ramum frontalem VESALIUS iam pro prima propagine gracilioris radice tertii paris describit Lib. IV. Cap. VI. ac depictum dat Lib. IV. fig. 11. lit. N. & eundem recenset FA L L O P. l. c. lin. 14. 16.

inter cutem & muscolum frontis decurrunt. Horum alius exterior extrorsum, per muscoli orbicularis palpebrarum superiorem partem, angulum externum oculi versus excurrit, atque inter fibras eiusdem vnam vel plures anastomoses, cum ramulis ex nervi duri septimi paris superiori ramo adscendentibus facit *c*). Minores alii superficiales ramuli vero in corrugatorem superciliarum, orbicularem palpebrarum & frontalem muscolum inferuntur, in cutem frontis anterioris ultimo desinentes. Alii vero adscendentes supra muscolum frontalem, continuo cutanei ramuli frontis fiunt, in cutem eius mediam distributi.

§. XLIII.

Principes vero rami nervi frontalis, profundi sunt, iique plerumque duo maiores, *d*) qui interdum iam intra orbitam, interdum intra foramen supraorbitale, immo etiam quandoque ex hoc egressi demum, a se inuicem separantur, ac diuiduntur in ramum interiorem & exteriorem, plerumque sibi inuicem aequales; saepe tamen eorum exterior maior est. Huius enim rami inter fibras muscoli frontalis ac sub illo eiusque aponeurotica expansione super frontis exteriorem partem, plerique paralleli fibris muscoli frontalis adscendunt; alii vero transuersim sub fibris muscoli frontalis versus tempora excurrunt, ac supra se inuicem varie ramulis suis eunt; dant surculos multos frontali musculo, sicque sensim decrescentes, posteaquam carnes muscoli frontalis superarunt, omnes fere subcutanei sincipitis fiunt, atque cum ramis arteriae temporalis superficiales decurrentes, inter galeam capitis aponeuroticam atque pericranium alii, alii vero inter eam atque cutem terminantur. Sed quamuis ad futuram vsque lambdoideam ossis occipitis, eos cultro profecutus fuerim, donec minutissimi aciem oculorum in cute effugerint: anastomosin tamen inter illos nervosque occipitales nullam vidi. Ramus profundus interior nervi frontalis

c] Huius anastomosis Ill. WINSLOW memiuit Lib. cit. p. 148. n. 36.

d] Hac ratione etiam rami frontalis distributionem pingit Optimus EVSTACHIUS Lib. cit. Tab. XIX. Nro. 2. lit. a; ubi diuisio eius in duos ramos, exteriorem maiorem, interiorem vero minorem adest, neque superficialem frontalis ramulum externum oblitus est. Pariter etiam frontalis diuisionem in duos ramos profundos bene expressit BERRETTINVS lib. cit. Tab. V. fig. I. lit. a. & VIEVSSENS fig. XXII. lit. d.

talīs, exteriori plerumque minor, mox subcutaneus fit, carnes musculi frontalis, sub quibus prius adscendit, perforans. Hinc ubi fibras musculi frontalis interiori parti dedit, plerosque ramulos suos in galeam capitis aponeuroticam & cutem capillatam dispergit, quae ossa sincipitis prope futuram sagittalem obtegit.

§. XLIV.

Duobus hisce frontalis nervi ramorum stratis tertium saepe accedit profundius, ramorum, qui inter pericranium & ossa cranii, frontale ac sincipitis eunt. Hos interdum ab exteriori, interdum ab interiori ramo frontalis nervi profundo ortos vidi. Ex his enim non longe a foramine supraorbitali pericranium subierunt, atque sub eo arcte ossi frontis adhaerentes, interdum in proprio sulco eius adscenderunt, futuramque coronalem transgressi, in ossis sincipitis superficie in pericranium ultimis suis surculis finiti sunt. His ramis itaque a nervo frontali secedentibus, non autem constanter adsunt, ramos frontalis nervi in superficiales, medios ac profundos, secundum strata diuersa diuidi posse, patet.

§. XLV.

Secundus nervi ophthalmici Quinti paris ramus minor superior & exterior est ille, quem externum siue *lacrymalem* ILL. WINSLOW vocat, e) quod per glandulam lacrymalem plerique eius ramuli distributi decurrunt. Hic constanter fere f) ex trunco primi rami nervi Quinti paris, antequam hic in ramos tres diuisus orbitam subit, oritur; nec unquam

e] Hunc ramum non nouit FALLOPIVS, nec WILLISIO bene cognitus fuit, VIEVSSENIO vero est tertius ramulus rami minoris superioris nervi Quinti paris, ab eo descriptus l. c. p. 171. per: VIII., depictus vero Tab. XXII lit. p.

f] Dissentit quidem in hac constanti origine nervi lacrymalis a trunco primi rami Quinti paris ILL. WINSLOW l. c. n. 42. sed non valde a nostra sententia recedere videtur, cum caute dicat: apparere interdum hunc lacrymalem esse ramum frontalis nervi, cuius forte causa duplex radix huius nervi fuit, quarum anteriorem ex ramo frontali ortam vidit solam, posteriori neglecta. Mecum vero plane sentit VENERANDVS ac ILLVSTRIS PRAECEPTOR meus Not. ad BOERHAV. Vol. IV. p. 130. not. p & hac ratione etiam depictam lacrymalis originem dedit *Enscic. Icon. anat. I. Tab. VI. n. 23.*

quam a frontali ramo solo intra orbitam eius originem observare potui. Aliquando autem duabus ex radicibus, quarum altera ex trunco nervi ophthalmici, altera ex frontali eius ramo intra orbitam oritur, conflatum illum vidi, neque id rarissimum est, sed saepius occurrit; semel vero alteram eius radicem, ex nervo secundi rami Quinti paris *subcutaneo malarum* orbitam nondum ingresso adscendentem observavi (§. LIX.). Ab hac itaque origine sua lacrymalis nervus ad angulum acutissimum a trunco suo extrorsum tendens, sub exteriori apophyseos transversae ossis sphenoidi parte, per duram matrem orbitam intrat, ad latus externum originis musculi recti superioris oculi. Hinc nervus lacrymalis, comite arteria lacrymali, g) ex ophthalmica plerumque orta, iuxta externum musculi recti superioris oculi latus, sub periosteo orbitae, super pinguedinem oculi extrorsum & antrosum fertur ad glandulam lacrymalem dictam siue innominatam. Hanc ubi adiit, primum dat plerumque ramulum, qui extrorsum retro glandulam lacrymalem, interdum vero per eius posticam partem transiens, supra pinguedinem oculi extrorsum versus processum ossis malae orbitalem superiorem descendit, atque anastomosi convenit cum ramulo ex secundi rami Quinti paris ramo *subcutaneo malarum* (§. LIX.), vel in proprio sulco, osseo lateri exteriori orbitae insculpto; vel supra pinguedinem globi oculi exteriorem adscendente h). Ex hac duorum ramulorum primi & secundi rami Quinti paris anastomosi ramulus fit, qui per foraminulum in suprema plerumque processus orbitalis ossis malae parte, interdum in apophysi orbitaria ossis sphenoidi conspicuum, ac in canaliculum osseum continuatum, ab interioribus ex orbitae cauo extrorsum in fossae temporalis anteriorem descendit partem, quae a processus ossis malae orbitalis superioris exteriori concava facie fit. In hac fossa furculus iste anastomosi denuo iungitur ramulo ex *temporali profundo interno* ramo, tertii rami Quinti paris

g) Quam arteriam accuratissime descriptam ac pulcherrime depictam vide a Venerando ac Ill. PRAECEPTORE, in Fascic. Icon. anat. I. Tab. VI. nro. 2.

h) Hanc anastomosin primi lacrymalis nervi ramuli cum secundo Quinti a nullo alio descriptam, neque eius ullibi mentionem reperio, praeter eam a Venerando ac Illustri PRAECEPTORE meo factam in Primis lin. Physiol. §. DXIV. pag. 273.

paris, infra (§. LXXXIX.) describendo, i) in angulo fossae temporalis anteriori iuxta orbitam per musculum temporalem adscendente. Estque haec itaque continua trium ramorum nervi Quinti paris extra cranium inter se anastomosis, quam natura sollicitè quasi per ossa quaesivit inter lacrymalem primi, subcutaneum malae secundi, ac temporalem profundum interiorem tertii Quinti paris ramum. Anastomosis nervi lacrymalis cum ramo dicto secundi Quinti paris, nunquam deficientem observavi; potius interdum duos ramulos a secundo Quinti paris ramo adscendentes lacrymalis ramulis insertos vidi; sed illa cum temporali profundo, tum ratione loci valde variat, ac modo superius, modo inferius magis, per dictum os orbitae fit, tum etiam quandoque plane deficit.

§. XLVI.

Ramulo hoc anastomosis faciente exhibito, reliqui nervi lacrymalis ramuli, glandulam lacrymalem subeunt atque inter lobulos eius antrorsum migrant. In glandula hac vero, variis inter se anastomosis conuenientes, plexum arcuosque efficiunt, ex quibus multi furculi prodeuntes, partim glandulae lacrymali prospiciunt, ultimi vero ramuli ex glandula cum ramis arteriae lacrymalis egressi, in tunicam oculi adnatam, k) a palpebra superiori ortam descendunt, in eaque disperguntur, praeter minutissimos quosdam furculos in extrema palpebrae superioris ipsius parte desinentes, per cuius cellulosa descendunt.

§. XLVII.

Supereff ex ramis nervi ophthalmici Quinti paris tertius, lacrymalis valentior, interior ac inferior duobus reliquis; FALLOPII ramus

i) Ramulum a lacrymali nervo in fossam temporalem transientem, pulchre depictum dedit Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR L. c. n. 24. sub nomine ramuli perforantis os & in fossam temporalem transeuntis faciemque. In faciem a primi Quinti ramo lacrymali exeuntes per foramina ossis malae nunquam inveni, sed tantum a secundi Quinti paris primo ramo.

k) Hos ramulos Cl. VIRSSENS describit L. c. & Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR Fascio. I. Tab. VI. n. 25 & ibid. nota 45. ubi in palpebram superiorem hos ramos desinere asserit, pro ductibus vero glandulae lacrymalis hos nervulos a quibusdam in homine habitos fuisse putat.

mus minor primae propaginis, *l*) VIEVSSENI *m*) ramus secundus minoris rami superioris Quinti paris, ab ILL. WINSLOWO *nasalis* primi rami quinti paris optime appellatus *n*). Hic a trunco, suo, primo nempe ramo Quinti paris, semper ita oritur, ut sit eius ramus profundior, *o*) frontalis vero & lacrymalis superiores. Itaque infra priores, ex interioribus rami primi Quinti paris fibris, iuxta sinum caernofum oritur, et quidem longe ab ingressu rami primi Quinti paris in orbitam, ubi vix sub alas clinoidicas ille se coniecit. Ab hac origine sua, supra neruum sexti paris introrsum abit, ac sub muscoli leuatoris palpebrae superioris ac recti superioris oculi origine, inter ramum nervi tertii paris superiorem, qui in hos musculos abit, & reliquos eiusdem nervi inferiores ramos, introrsum orbitam subit, duram matrem, quae fissuram orbitariam posteriorem claudit, perforans. Orbitam hac ratione ingressus, oblique introrsum trans neruum opticum migrat. Sed non longe ab origine sua, antequam orbitam intrat, *p*) ita ut & a trunco nervi ophthalmici ortum viderit ILL. WINSLOW, *q*) quandoque tamen, immo saepius, intra orbitam demum ramulum dat, qui supra neruum sexti paris, infra truncum suum transiens, exteriori lateri nervi optici, orbitam vix ingressi adiacet, fitque *radix longior ganglii ophthalmici r*).

§. XLVIII.

l) FALLOP. lib. cit. p. 452. lin. 20 - 35.

m) Lib. cit. p. 170. & 171. period. VI. & VII; depingit vero hunc ramum fig. XXII. lit. f. sed valde ruditer, quippe frontali ramo hunc triplo tortiorem & situ inter duos reliquos pingit medium, cum sit frontali triplo gracilior, ac reliquis interior; nec minus WILLIS vs enim depingit lib. cit. fig. I. p. 158. lit. c. n. 1. ac breuiter eundem describit pag. 154. Il vero rami quos idem Autor p. 153. in fine & initio pag. 154. ex brutis adfert, in homine nulli adsunt.

n) WINSLOW lib. cit. n. 37.

o) Hinc inferiorem ramum nervi ophthalmici Quinti paris vocat eum Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR l. c. n. 26.

p) Ea etiam ratione furculi huius ad ganglion ophthalmicum euntis originem in figura sua elegantissima exprimit Venerandus PRAECEPTOR, Fascic. Ic. anat. I. Tab. VI. n. 27.

q) l. c. n. 38.

r) Hanc originem radice longioris ganglii ophthalmici a ramo nasali primi rami quinti paris, videtur omnino expressisse Accuratissimus EUSTACHIUS, Tab. XVIII, fig. III. V. lit. t, de quo ramulo Ill. ALBINUS dubitat,

§. XLVIII.

Est enim huius ganglii ophthalmici, *s*) quod exteriori nervi optici lateri, aliquot lineas ab ingressu huius in orbitam pressum adiacet, duplex radix nervea siue origo; *t*) alia longior atque gracilior, quae plerumque a nervo hoc nasali primi rami Quinti paris, quandoque vero, sed rarissime a nervo tertii paris, *v*) ubi hic intra cranium sinus cavernosi lateri exteriori superius adiacet, exoritur. Altera vero huius ganglii ophthalmici radix breuior est, vix lineam longa, cum prior sex lineas longitudine sua saepe superet. Huius breuioris radice ganglii ophthalmici, crassioris ac robustioris longiore illa, constans origo est a nervi tertii paris ramo, qui abit ad musculum oculi obli-

an ad ciliares nervos pertineat; sed id certissimum est, cum nasalis praeter hanc radicem, ac ramum ciliarem anteriorem, nullum det ramulum, priusquam nulum intrat. Quamvis itaque nimis anteriorem ex nasali nervo huius ramuli originem, pro ea radice ganglii ophthalmici pinxerit, nullus tamen dubito, cum sub hoc ramulo radicem illam intellexisse, saltem ciliarem nervulum ex nasali hoc ramo exeuntem. Vide etiam de his *Venerandum ac Ill. PRAECEPTOR* Not. ad *BOERHAV.* Vol. IV. pag. 131, not. p. Videtur etiam hunc furculum, vel ciliares nervos saltem, novisse *FALLOPIVS* & annotasse *lib. cit.* p. 452. lin. 35-39. Ac vidisse eum pariter videtur *Cl. VIEVSSENS*; describit enim l. c. p. 170, & depingit *fig. XXII, lit. g. h. i. j.*, sed certe confudit eum cum tertii paris nervi ramis, quod ramos illum dare ait in deprimentem & abducentem oculi musculos; est autem illi minor ac exterior ramulus, secundi ramuli, rami minoris superioris Quinti paris.

s] Hoc gangliolum ophthalmicum optime depictum dat *Venerandus ac Ill. PRAECEPTOR*, l. c. n. 30, ac ibidem nota 50. accuratissime describit.

t] Duplicem tantum radicem ganglii ophthalmici praeter *PETITVM* omnes afferunt, qui ex sexto pare nervorum cerebri tertiam accedere radicem ganglii huius, solus contendit; sed post saepius accuratissime in cadaueribus omni studio indagatam huius ganglii originem, satis probabile mihi videtur, immo fere certus sum, *Cl. PETITVM* durae matris ganglio adhaerentem fibrillulam pro nervo habuisse, quae saepe eiusmodi nerveas mentiuntur fibrillas.

v] Bis tantum hanc originem radice longioris gracilioris ganglii ophthalmici a nervo tertii paris, in plus quam viginti cadaueribus observaui. Ex eiusmodi forsitan observatione *Ill. MORGAGNI* & *WILLISIVS* soli tertio pari ganglion ophthalmicum tribuunt; sed nimis rara pro hac sententia confirmanda est observatio, nervum tertii paris utrasque ganglii huius radices dare, ac inter ducenta cadauera vix semel vidit *Venerandus ac Ill. PRAECEPTOR meus*,

quum inferiorem. Ex hoc quippe ramo, ad exterius nervi optici conuexum latus, directe sursum adscendens furculus, cum ramo siue radice longiori ex nasali primi rami Quinti paris ramo, in gangliolum confluit ophthalmicum, a figura sua lenticulare dictum. Minutissimum fere hoc corporis humani gangliolum ramulos emittit nerueos plures, qui cum elegantissimis arteriis ciliaribus, circa neruum opticum ad bulbum oculi antrorsum decurrentes, ac per scleroticam, oculi subeuntes cauum, *ciliares nervi* audiunt.

§. XLIX.

Non autem hi ramuli ciliares absque aliquo constanti ordine ex ganglio suo ophthalmico proueniunt, quem sequentem in plerisque cadaueribus reperi. Ex gangliolo nempe hoc, neruo optico exterius adiacente, oriuntur tres vel quatuor *x*) maiores ramuli. Horum primus exterior, reliquis plerumque maior, legit latus exterius ac superius nervi optici, ad scleroticam bulbi oculi recta decurrens via, estque *ciliaris exterior superior*. Is ubi ad bulbi oculi posteriorem peruenit partem, in duos tresue minores diuiditur ramulos, qui circa insertionem nervi optici, in exteriori ac superiori parte posterioris conuexitatis bulbi oculi, scleroticam perforantes, bulbum oculi subeunt. Secundus ramulus ciliaris, ex ganglio ophthalmico, magis ad inferiorem nervi optici partem descendens, adiacet inferiori parti lateris exterioris conuexi nervi optici, estque neruus *ciliaris exterior inferior*, qui pariter, ubi ad bulbum oculi propius accessit, in aliquot denuo minores furculos diuisus, scleroticam sese immittit; Tertius ramulus ciliaris, ex ganglio dicto ortus, sub neruum opticum se coniiciens ab exterioribus introrsum, iuxta lateris interioris nervi optici infimam partem, ad scleroticam decurrit, estque *ciliaris neruus interior inferior*, qui in duas aut tres fibras ante insertionem suam in scleroticam tunicam diuiditur. Quartus denique ab hoc ganglio ortus ramulus, transversaliter fere sub neruo optico introrsum migrat, *y*) supra priorem vero lateri

x) Quatuor ramulos ciliares ex ganglio ophthalmico oriundos habet *Ill ac Venerandus PRAECEPTOR Fascic. Ic. anat. I. Tab. VI. n. 31. & not. 51.* descriptos ac depictos; sed & tres tantum, immo etiam duos subinde ciliares ex ganglio prodeuntes vidi.

y) Hic neruus ciliaris, ubi sub neruo optico incedit, saepe adeo firmiter huic ope durae matris adhaeret, ut non absque laceratione fibrarum connectentium

lateri interiori nervi optici adiacet & ad scleroticam pariter vti priores tendens, in aliquot furculos ante insertionem suam diuisus, fit *ciliaris interior superior*. Hic ciliaris ramulus anastomosi denique conuenit, cum alio nervo *ciliari interiori*, qui non ex ganglio ophthalmico, sed ex nasali ramo ipso primi rami Quinti paris, vbi ille super nervum opticum introrsum transit, oritur, z) & cum dicto ramo ciliari interiori superiori anastomosi in vnum saepe conueniens, super interioris nervi optici cylindricae superficiei superiorem partem, ad scleroticam antrorsum decurrit. Ciliares hi rami quatuor itaque ganglii ophthalmici cum illo nasalis, in decem, immo subinde plures furculos prope bulbum oculi diuisi, & anastomosis varie inter se conuenientes, *plexum* circa nervum opticum *ciliarem* constituunt a).

§. L.

Non equidem nego, varias in hoc dicto distributionis nervorum ciliarium ordine inueniri diuersitates, sed quis nervorum est aut vasorum minorum, quin aliquam interdum in diuisione ac directione sua patiat mutationem? In plerisque, quae copiosa dissecui, cadaueribus, hunc ordinem obseruavi, meliusque minutuli hi elegantes nervi videntur posse memoriae tradi, quos pro inextricabilibus alii habuere, si aliqua, quam si absque vlla naturali ponuntur, serie.

§. LI.

Solent autem interdum, ne diuersas ab hoc ordine obseruationes reticeam, tres tantummodo ramuli ex ganglio ophthalmico prodire, quorum vnus sub nervo optico introrsum migrans, dat *ciliares nervos interiores*; neque defunt exempla, duos tantum ex ganglio hoc maiores ciliares ramos exiuisse, quorum alter in plures exteriores ac superiores ramulos, alter vero interior pariter in sex ciliares furculos diuisus fuit interiores, qui circa nervi optici in bulbum oculi insertionem, scleroticam perforarunt. Solent etiam saepissime, praeter dictos ciliares nervos, alii tenuiores, aberrantes in pinguedine oculi furculi

tentium ab eo separari possit, ac communicationem nervi optici cum ciliari hoc ramo mentiatur; est autem solius durae matris horum nervorum vtrorumque firma cohaesio, a contiguitate eorum orta.

z) Huius constantis ramuli ciliaris, qui, quamvis gracilior interdum, nunquam tamen mihi defuit, nullam inuenio mentionem apud alios Auctores.

a) Plexum hunc nervorum ciliarium optime vidit ac descripsit VIEVSSENS l. c. p. 170. & depingit in vucam desinentes ciliares fig. XXII, lit. i, i.

culi ciliares ex ganglio ophthalmico prodire. Hi tenuissimi furculi, quos vix attingere cultro absque laceratione licet, per pinguedinem oculi extrorsum plerumque a ganglio ophthalmico, longissimo tractu ad scleroticam bulbi oculi posterioris perueniunt, per eamque desinunt in bulbi oculi cauum. Vidi etiam tenuissimum eiusmodi furculum, ex radice longa ganglii ophthalmici ortum, per pinguedinem oculi, sub attollente oculi musculo-antrorsum ad scleroticam peruenientem, eamque pariter perforantem *b*). Denique etiam quandoque ex nasali neruo, neruum opticum supergrediente introrsum, duos ortos vidi ramulos ciliares, quorum alius supra neruum opticum antrorsum ad bulbum oculi excurrit; alter vero cum transversali furculo ganglii ophthalmici, ciliari neruo interiori superiori, anastomosi conuenit.

§. LII.

Ciliares hi neruuli omnes denique, in minutos diuisi ramulos, decem vel duodecim, scleroticam in diuersis sectionum punctis subeunt, nec directe introrsum eandem perforant, sed saepe longitudine trium linearum inter eius laminae decurrentes, denique ea perfossa, in interna eius concava superficie apparent. Sic, vbi scleroticam perforarunt, in plures denuo diuisi ramulos, super tunicam choroideam, satis recto itinere, antrorsum ad orbiculum ciliarem, cuius ope choroidea circa corneam scleroticae adhaeret, feruntur. Sub hoc orbiculo vero, in furculos minutissimos plures diuisi, cum vasculis ciliaribus ad vaeam repunt, in eaque plurimam partem fibrarum radiatarum albarum, quae vasis eius interpositae sunt, efficiunt.

§. LIII.

b] Hos furculos, qui tenuissimi, nec absque studio, in pinguedine quippe delitescetes inuestigandi sunt, multis pro ramulis in pinguedinem oculi desinentibus habitos fuisse, valde probabile mihi videtur. Rarissime enim, immo fere nunquam tenuissimos quosque eiusmodi furculos in pinguedine finitos observavi, sed in scleroticam oculi tunicam. Quid vero Cl. VIEVSSSENIVS p. 171. period. VII. sibi velit, dicens „nasalem dare „primo furculum, qui supergressus neruum opticum, e regione canthi maioris oculi, scleroticam subeat & in membranam abeat, id non intelligo; nisi scleroticam ipsam neruo adhaerentem pro neruo habuerit. Nil enim eiusmodi in corpore humano vnquam reperitur, neque respondet naturae, aut descriptioni suae, figura huius nerui, quam dedit VIEVSSSENIVS, Tab. XXII. lit. l.

§. LIII.

Hac ratione data radice ganglii ophthalmici longiori, ac ciliari nervo interiori superiori, nasalis introrsum versus latus orbitae interiorius tendit, atque ad musculus trochlearem ubi peruenit, cum hoc, exterius & inferiorius plerumque illi adpositus, antrorsum it, comite arteriola ex ophthalmica orta *c*). Vbi cum hac ad mediam fere partem musculi trochlearis peruenit: in duos diuiditur ramulos, alium, qui maior, introrsum flexus, nasum ingreditur; *d*) alium, qui directe antrorsum pergens ex orbita egreditur. *e*)

§. LIV.

Ille, qui *nasalis* nomen imprimis huic nervo dedit, ramus, a trunculo suo nasali, ubi ad foramen orbitarium anterius hic sub musculo trochleari peruenit, interdum duobus furculis, plerumque tamen vnico tantum ortus, introrsum secedit, atque sub musculo trochleari, cum comite arteriola ex ophthalmica, foramen orbitarium anterius offendit, quod in canalem, periosteo orbitae continuato obductum producit. Per hunc canalem nervus, pone sinus frontales, introrsum ac antrorsum supra cellulas ethmoidales anteriores, versus cristae galli ossis ethmoidei anteriorem latiore partem abit, atque in cranium redit. Iuxta os cribrosum enim, in sulco, laterali parti laminae cribrosae ossis ethmoidei insculpto, dura matre clauso, interdum in continuo osseo canali, antrorsum it, ac sub sinibus frontali-

bus

a) Hoc iter nervi nasalis optime expressit in Tab. VI. *Eascic. I, Icon. Anat. Venerandus ac Illustris* PRAECEPTOR, nro. ibidem 26; arteriolae vero comitis originem ex ophthalmica, depictam dedit eadem Tab. in dextro oculo nro. 3. Totum etiam nervum nasalem in figura sua exhibet EVSTACHIUS Tab. XVIII. fig. I. III. V. lit. XX. V. W; & valde ruditer BERRETTINVS lib. cit. Tab. XXII. fig. I. lit. o. o. o. Nervum vero nasalem hunc ipsum, continuatum trans nervum opticum, crassiorem ac interiorum propaginem, secundi ramuli rami minoris superioris Quinti paris vocat CH. VI EVSSENS l. c. p. 171. Per VII. & depingit Tab. XXII. lit. m. n. o.

d) Vide hunc ramulum optime depictum apud *Illustrem ac Venerandum* PRAECEPTOREM lib. cit. n. 28. & EVSTACHIUM l. c. lit. V. W. Sed BERRETTINI figuram l. c. lit. o. o. hunc nervum repraesentare nemo crederet, nisi explicationem addidisset PETROLI. Describit vero hunc nasalem ramum FALLOP. l. c. p. 452. lin. 20 - 35.

e) EVSTACH. l. c. lit. XX. & *Venerandus ac Illustris* HALLERVS l. c. n. 29.

bus per foraminulum ossis cribrosi maxime anterieus, supra cellulas ethmoidales in nares, eorumque quidem meatum superiorem descendit. Vix hunc ingressus est, cum furculum saepius exhibet in membranam pituitariam conchae superioris, reliqua vero parte sua in membranam, quae septi narium osseam ethmoidalem laminam obducit, totus desinit *f*). Solet etiam frequenter in folium septi narium anterioris membranam, totus hic ramus nasalis absumi *g*). Itidem hic ramus in itinere suo, ab ortu suo ex nervo nasali, in nasum usque, saepe variat. Ingressum enim per foramen orbitarium anterieus hunc furculum in canalem dictum iter suum in sulco, parti sinuum frontalem maxime posteriori insculpto, versus nares continuasse vidi, *h*) minutosque membranae huius sinus dedisse furculos. Anastomosis vero huius nervuli nasalis, cum ramis nervi primi paris nervorum cerebri, in membrana narium invisibilibus, quam ILL. WINSLOW affirmat *i*), cum aliis accuratissimis anatomicis observare non potui.

§. LV.

Ramulo hoc in nasum exhibito, nasalis primi rami quinti paris terminatur in ramulum, qui cum musculo trochleari antrosum descendit versus angulum oculi interiorem. Hic quandoque ramulum re-

tror-

f) Hac etiam ratione eum describit Cl. VIEVSSENS l. c. p. 171. per. VII. cui est ramus secundus interioris propaginis secundi ramuli rami minoris superioris nervi Quinti paris, quem in Icone sua repraesentat Tab. XXII. lit. m.

g) Huic observationi assentientem vide *Illustrum ac Venerandum PRÆCEPTORUM* Not. ad BOERHAV. Vol. IV. p. 63. §. 498. not. b.

h) Hanc etiam fabricam describere videtur Ill. ALBINVS in *Adnotat.* ad EVASTACHII *Tabulas* pag. 63. Tab. XV III. n. 5. 3. l. V. W. sed bis tantum eandem observavi.

i) Lib. cit. Tom. III p. 149. §. 41. In hac enim Spho asserit Ill. WINSLOW, uniri ramulum istum nasalis rami primi Quinti paris fibris nervi olfactorii primi paris, supra os cribrosum, id quod nunquam fit. Separatur enim a fibris nervi olfactorii, aut ope durae matris aut canalisi ossei per quem transit; neque in hoc itinere suo ramulos quosdam dat, aut sibi insertos accipit, donec ad nares pervenerit, nisi minutissimos ad sinus frontalis membranam, si per hunc transit. Praeterea hic annoto, VIEVSENSII fibras in duram matrem ab hoc ramulo nasali, quas asserit lib. cit. pag. 171. period. VII. Cap. III. nullas dari, neque adeo aegre hunc ramulum, uti vult Ille, a dura matre separari, sed facile,

44 SECTIO III. DE PRIMO RAMO NERVI QUINTI PARIS.

trorsum mittit in neruulum dictum qui nasum subit; sed, vbi trochlearis musculus tendinescere incipit, ab eodem separatus, cum arteria nasali ex ophthalmica orta, *k*) sub tendine dicti musculi migrat, atque in duos plerumque ramulos, prope trochleam musculi obliqui superioris diuisus, *l*) infra hanc trochleam ex orbita in faciem emergit, quare *infra trochlearem* hunc ramulum optime dici posse putauit. Superior huius ramulus orbita egressus cum ramulo nerui supratrochlearis (§. XXXIX.) descendente, anastomosi coniungitur, & tum interiores palpebrae superioris ramulos dat, tum alios saepe minores in frontem subcutaneos adscendentes. Ramulus vero huius nerui inferior dat primo saepissime furculum, qui ante ligamentum palpebrarum descendens, cum nerui duri septimi paris adscendente ramulo, inter fibras partis inferioris musculi orbicularis palpebrarum anastomosi coniungitur; idem etiam hic neruulus furculum alium dat gracilem, quem rarius vidi, ante venam nasalem, iuxta angulum oculi internum descendente, atque cum ramulo nerui infraorbitalis secundi rami Quinti paris labiali, communicantem. Alios vero perpetuos furculos hic ramus exhibet in carunculam lacrymalem, sacci lacrymalis membranam & musculi frontalis originem, quae proceri SANTORINI nomine insignitur. Denique vero et orbicularis palpebrarum musculi pars inferior & interior, furculos ab hoc ramulo sibi insertos accipit.

§. LVI.

Solet tamen & in his aliqualis saepe occurrere diuersitas. Praeterea enim, quod duplicem interdum nasalis ramulus in nasum abiens radicem habeat: solet etiam infra trochleari interdum, intra orbitam adhuc delitescenti, ramulus iungi ex frontali ramo primi rami Quinti paris, (§. XL.) quo casu valde gracilis infratrochlearis neruus exnasali esse solet. Neque constans est illa infratrochlearis, cum labiali infraorbitalis nerui ramo, anastomosis.

SECTIO

k] Quam arteriam elegantissime depictam dedit *Venerandus ac Illustris* PRAECEPTOR *Fascio I. It. Anat. T. VI. n. 29.*

l] Hos ramulos infratrochlearis nerui *VIRSVSSBENIUS* hac ratione depingit l. c. Icon. XXII. lit. n. o., quasi a prima origine sua ex neruo nasali, distincti duo rami essent, sed valde omnino a naturali structura haec abhorret figura, cum infratrochlearis ramus nerui nasalis, ad trochleam musculi obliqui maioris oculi fere, simplex maneat. Quare recte ab *Illustri* PRAECEPTORE corrigitur l. c. n. 49.

SECTIO IIII.

DE RAMO SECVNDO NERVI QVINTI PARIS

A C

VERA NERVI INTERCOSTALIS ORIGINE.

§. LVII.

Difficillimam nunc aggredior rami secundi Nerui Quinti paris descriptionem, quem certe & in anatomica corporis humani accurata perscrutatione facile Principes, *m*) pro difficillimo nervo, ob nimis, reconditum inter ossa cranii ac faciei situm, habuerunt. Cui accedit medullaris huius nervi inter ossa mollities, quae eum nitidae praeparationi fere ineptum reddit, ac non nisi satis vsu exercitatum in dissectione neruorum anatomica, ad sui accuratam admittit disquisitionem. Neque aliud poterit maius huius rei esse argumentum, quam quod hic nervus & accuratissimorum Anatomicorum industriam illustrerit, neque vllus sit, qui bonam ac sufficientem ramorum eius dederit descriptionem, tantum abest, vt aliqua saltem tolerabilis eius adsit figura. Quare eam Tabula adiecta exhibere, tanto minus putavi superfluum fore, quo magis ad descriptionem incognitorum adhuc huius nervi ramorum illustrandam, eam summe necessariam esse, satis perspexi.

§. LVIII.

Maxillarem superiorem hunc ramum secundum Quinti paris *ILL.* appellavit *WINSLOWVS n)*, quod & inter ossa maxillae superioris decurrat, & in partes, eadem ossa tegentes, ramis suis plurimis desinat. Ner-

m] Ita equidem sentientem de hoc nervo vide *Venerandum ac Illustrem* PRAECEPTOREM meum in *Not. ad BOERHAV. Praelect.* Vol. IV. §. 498. not. b.

n] Lib. cit. Tom III pag. 147. §. 33. & p. 150. §. 44. *Maiorem ramum secundae divisionis nervi Quinti paris* illum vocat *WILLIS* lib. cit. p. 154. & *minorem inferiorem ramum anterioris rami nervi Quinti paris* *VIEUSSSENS* cum nominat. lib. cit. p. 171. Period. IX. sed male, est etenim certissime maior priori, quamvis rudis *Cl. VIEUSSSENS* icon huius nervi lib. cit. fig. XXII. contrarium exhibeat.

46 SECTIO IV. DE RAMO SECUNDO NERVI QUINTI PARIS

Nervus hic, medius ex trunci Quinti paris in cauea sua explanatis fibris collectus fasciculus teres, priori maior, tertio vero minor, a trunco nervi Quinti paris duram matrem subeunte descendens, transalae sphenoidae magnae radicem, ad latus corporis ossis sphenoidi, inferior primo ramo Quinti paris antrorsum it, *o*) hac ratione inter duos reliquos nervi Quinti paris ramos positus, ut cum primo acutior angulum faciat, quam cum tertio. Itaque decurrens inter duas laminas durae matris intra cranium, siue per caueam nervi Quinti paris: foramen offendit rotundum ossis sphenoidi, a nervo hoc quem transmittit, maxillare superius dictum, in canalem productum, ac dura matre inuestitum, per quod inter corpus ossis sphenoidi ac apophysin huius orbitariam in fissuram illam siue intercapedinem exit, quae inter processuum pterygoideorum radicem anteriorem planam, inter processus ossis palati & posteriorem conuexam superficiem sinus, maxillaris ossis maxillaris superioris intercipitur, ac fissura sphenomaxillaris audit *p*). Haec ossica intercapedo, dura matre ac molli quadam laxaque pinguedine tota repletur, per quam rami molles medullares secundi rami Quinti paris descendunt *q*), id quod adeo difficilem ramorum secundi rami Quinti paris reddit indagationem ac praeparationem anatomicam.

§. LIX.

Delitescens vero adhuc intra canalem suum, per quem ex cranio exit, ramus secundus Quinti paris maxillaris superior, antequam fissurae sphenomaxillaris posteriorem partem ingreditur, *r*) interdum intra eandem demum, ex canali suo egressus, ex superiori funiculi nervei sui

o) Hunc rami secundi Quinti a trunco ad foramen suum decursum optime iterum depictum exhibet *Optimus Praeceptor MAGNVS HALLERVS Fascic. Ic. anat. I. Tab. VI. lit. m.* & eundem videtis, remotis quamvis & resectis ossibus *Figura nostra I. n. 53.* Sed idem hoc adeo ruditer expressit *BERRETTINVS* lib. cit. Tab. XXI. fig. II. lit. a. ut vix intelligi queat.

p) *WINSLOW* lib. cit. Tom. I. p. 46. n. 179.

q) Consentit *Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR Not. ad BOERHAV. Praelect. Vol. IV. §. 498. not. b. p. 61.* & iam *FALLOPIVS* tum nervum maxillarem superiorem, tum eius per foramen suum in rimam, uti vocat, exitum, cognitum habuit & descripsit lib. cit. p. 452. lin. 40-45.

r) Hac ratione recte describit huius ramuli ortum *Cl. VIEVSSSENS* lib. cit. p. 171.

fui parte, ramulum edit, s) qui *subcutaneus malae* mihi dicitur, quod plurimis suis ramulis in cutem, quae os malae tegit, definit. Hic inter reliquos nervi maxillaris superioris ramos minimus, ab ortu suo, in fissurae sphenomaxillaris posteriori parte, extra orbitae periosteum, ad orbitam tendit. In hoc itinere suo, antequam orbitam ingrediatur, ramulum interdum dat, ad partem posteriorem apophysis orbitalis ossis sphenoidi, inter os & periosteum orbitae adscendentem, perforantem sub apophysi clynoide ossis sphenoidi orbitae periosteum, atque insertum nervo lacrymali primi rami Quinti paris (§. XLV.) t). Quo exhibito, sub musculo recto inferiori oculi, orbitam per fissurae sphenomaxillaris posteriorem partem, perforans cellulofam densam ac periosteum, quae hanc fissuram claudunt, ingreditur; in orbita vero sub musculo recto exteriori, super periosteum, in cellulola fissurae sphenomaxillaris, antrorsum & extrorsum incedit, tendens versus corpus ossis malae. Intra hunc decursum suum, in media circiter orbita, ramulum dat, vnum plerumque, interdum duos, qui ad orbitae exterius latus, inter musculum oculi abducentem & periosteum, quod apophysin orbitariam ossis sphenoidi obducit, initio adscendit, hinc vero supra musculum oculi rectum exteriorem hac ratione progressus, periosteo lateris orbitae exterioris perforato, inter hoc & ossis sphenoidi processum orbitarium, saepe etiam in proprio sulco, portioni huic orbitariae ossis sphenoidi insculpto, versus glandulam lacrymalem adscendit, ibique perforato denuo periosteo, cum ramulo nervi lacrymalis primi rami Quinti paris, supra (§. XLV.) descripto communicat. Iunctus itaque per anastomofin lacrymalis primi Quinti ramulo: per foraminulum supra (§. XLV.) pariter dictum in fossam temporalem transit, & anastomofi coniungitur, cum ramulo nervi temporalis profundi interni, tertii Quinti paris; vel si hoc
fora-

p. 171. Lib. III. Cap. III. period. IX. eundemque depingit Tab. X X II. lit. q. Rariorem eius originem, ex nervo maxillari superiori, egresso iam per foramen suum, describit III. WINSLOW, lib. cit. Tom. III. p. 150 n. 45. Videtur etiam hunc ramulum describere FALLOPIUS lib. cit. p. 452 lin. 48. 49.

s) Vide in figura nostra I n. 56. huius ramuli resecti, ex trunco suo originem, ut & in reliquis figuris.

t) Bis tantum hanc radicem nervi lacrymalis primi Quinti, ab hoc ramo secundi Quinti, adscendentem vidi, nec constans est, sed rarissima.

foraminulum deficit, insertus hic ramus ramulis nerui lacrymalis primi rami Quinti paris, glandulam lacrymalem subit. Sed praeter hunc communicantem ramulum, adscendens nerui subcutanei malae ramulus, quandoque valentior, inter periosteum orbitae & processum orbitarium ossis sphenoidi diuiditur in duos ramulos, alium, qui versus glandulam lacrymalem adscendens, iungitur neruo lacrymali primi Quinti, alium vero *anteriorem*, per foramen in processu orbitali ossis malae superiori extrorsum, in fossae temporalis anticam partem, quae incisura Zygomatica anterior dicitur, adscendendo exeuntem. Egressus, vel in musculi temporalis partem anteriorem inseritur, in eaque anastomosin cum ramo temporali profundo interiori tertii Quinti habet; vel etiam ab exitu suo, inter musculum temporalem & processum ossis malae orbitalem superiorem, vel per ipsas temporalis musculi carnes adscendit, perforata aponeurosi musculi temporalis emergit, atque super hanc expansionem tendineam, quae musculum temporalem tegit, sub cute ramos suos distribuit; quorum vnus, vel etiam duo, super dictam aponeurosin descendentes, cum ramis ex nerui duri ramo superiori ad tempora adscendentibus, anastomosibus insignibus coniunguntur, sub cute tegente Zygomatis anteriorem partem. His factis cum neruo duro anastomosibus, reliquus neruus super aponeurosin musculi temporalis retrorsum versus aurem adscendit ad arteriam temporalem superficiale. Cum hac princeps ramulus, ad tempora adscendens, in cutem ossis sincipitis finitur, reliqui vero ramuli sub cute, temporalem musculum tegente, finiuntur *v*). Quodsi vero hic ramulus minor fuerit, tunc facta cum duro neruo anastomosi, subcutaneus sub cute frontis definit *x*). Duos denique a neruo subcutaneo malarum ad latus orbitae exterius adscendentes ramos, vtrosque in nerui lacrymalis primi Quinti ramos insertos, aliquoties pariter obseruaui. Adscendentibus his ramis exhibitis, reliqua nerui subcutanei mala-

v] Hunc ramulum subcutaneum temporum in triginta cadaueribus sexies obseruaui, & videtur semper adesse, ramosque suos in cutem temporum dispergere, si temporalis superficialis tertii rami Quinti paris rami ad tempora euntes nimis graciles sunt, neque sufficiunt. Tunc enim semper eum inueni, quandoque minus, quandoque magis valentem.

x] Hac ratione saepius hunc rami vidi ex subcutaneo malarum adscendentem, ac sub cute anticae temporum partis finitum.

malarum pars, per orbitae exterius & inferius latus antrorsum it, versus corpus ossis malae; atque per canaliculum vnum, vel in duos divisus ramulos, per duo foramina, perforantia medium ossis malae corpus, in faciem educitur, ac denique his furculis suis in cutem, quae corpus ossis malae tegit, dispergitur γ). Surculorum vero, in quos diuiditur, aliquis, cum ramulo, ex superiori nervi duri septimi paris ramo adscendente communicat; Immo etiam eiusmodi anastomosis horum furculorum subcutanei malarum nervi, cum furculo ex palpebrali inferiori exteriori nervi infraorbitalis (§. LXXVIII.) observauit.

§. LX.

Ramos nervi maxillaris superioris reliquos, in quos ex canali suo egressus diuiditur, ILL. WINSLOWVS in tres diuidit, infraorbitalem, palatinum ac sphenopalatinum α). Sed cum minus naturalis haec ramorum diuisio sit, melius puto ramos nervi maxillaris superioris diuidi in ramos descendentes tres; primum nempe *Vidianum*, secundum *Palatinum*, tertium *alveolarem* siue *dentalem posteriorem*; ac vnum maiorem ramum, trunco, e directo continuatum, *infraorbitalem*. In quorum recensione optime videtur mihi seruari ordo, quem natura ipsa in his ramis edendis secuta est. Quare a ramo *Vidiano* initium facere necesse est.

§. LXI.

Secundus enim nervi Quinti paris ramus, simul ac canali suo egressus est, in suprema fossae pterygopalatinae α) parte, ante radi-

γ] Vidi tamen etiam, in vno omnino, inter triginta cadauera, quae hunc in finem dissecui, ramulum per os malae exeuntem, cum foramine corporis ossis malae defuisse, & solum ramulum ex secundo Quinti ramo, ad communicationem cum lacrymali primi Quinti perficiendam adscendisse; sed & hunc vidi deficientem, praesente tunc ramo per os malae in faciem exeunte.

α] Lib. cit. Tom. III. pag. 151. n. 46.

α] Hoc nomine ad euitandas circumscriptiones insignire malui intercapedinem illam inter radicem processuum pterygoideorum, alam pterygoideam externam, & autri Highmoriani ossis maxillaris superioris parietem posteriorem,

dicem planam anteriorem apophyseos pterygoideae, *b*) dat gramum satis valentem, a trunco suo descendente, mollem, nulla dura matre propria cinctum, sed multa molli pinguedine obuolutum, quam durae matri continuatum periosteum comprehendit. Hic descendens inter processum orbitalem ossis palati, & apophyseos pterygoideae superficiem anteriorem planam in duos ramos continuo diuiditur, alterum superiorem introrsum recurrentem, quem *Vidianum c*) dico; alterum vero per fossam pterygopalatinam descendente *palatinum d*). Hi rami interdum etiam, sed raro, ab origine sua, ex trunco rami secundi Quinti paris, separati descendunt.

§. LXII.

Ramus primus *Vidianus*, a canali pterygoideo siue Vidiano per quem transit, ita dictus, a ramo descendente secundi Quinti paris rami, inter ossis palati processum orbitarium, & ossis sphenoidi apophysin pterygoideam, iuxta foramen sphenopalatinum, retro arterias nasales *e*) introrsum, versus canalem Vidianum *f*) recurrit.

Vbi

b) Ita equidem voco supremam partem processus ossis sphenoidi, qui alas pterygoideas educit, & quidem eam hic intelligo partem eius planam anteriorem, quae ossi palati ac maxillari superiori opposita est.

c) *Sphenopalatinus* ramus hic est Ill. WINSLOWI, qui cum brevissime attingit l. c. p. 152. n. 53. Ignotus fuit FALLOPIO; ab aliis vero *nasalis ramus secundi rami Quinti paris* dicitur. Hoc nomine eum describit *Venerandus* ac Ill. PRAECEPTOR in *Not. ad BOERHAV.* Vol. IV. p. 63 not. b. Sed *vidianum* hunc melius a canali suo dici, per quem transit, neque nasalem bene appellari posse, his conuincor rationibus: quod hic ramus a trunco suo, siue descendente primo secundi rami Quinti paris ramo, versus canalem Vidianum vere retrorsum continuatur & intra eundem demum Vidianum nasales ramulos edit, uti haec optime apparent ex figura nostra I. lit. n. 9. 4. & Fig. II. V. lit. m. n. o & fig. III. VI. lit. n. o. p & fig. IV. lit. o. p. q. Hinc nasales omnino ab hoc Vidiano prouenientes ramuli sunt, neque vnicus; sed multi; & nequidem bene nasalis ramulus dici posset, quod etiam palatinus ramus nasales ramulos exhibet. Valde mutilam eius descriptionem dedit Cl. VIREVSSENS lib. cit. pag. 172. Cap. III. per. X. vbi vocat eum „propaginem superiorem ramuli secundi rami minoris inferioris nervi Quinti paris, & eundem depinxit Tab. XXII. lit. U.

d) Vide Tab. nostram Fig. I. lit. 6.

e) Has arterias exhibet Fig. nostra I. n. 50.

f) Vide hunc apertum canalem pterygoideum, resecta ala externa pterygoideae, latentem in spongiositate apophysis pterygoideae ossis sphenoidi, nervo suo repletum, Fig. nostra I. lit. 5.

Vbi vero foramen sphenopalatinum dura matre clausum praeterit: ramulos dat e regione huius foraminis minores quatuor, interdum etiam plures *g*). Hi in pinguedine, quae fossam pterygopalatinam replet, versus foramen sphenopalatinum dura matre clausum, vel retro arterias nasales, vel inter easdem introrsum tendunt, atque diuersis in locis per duram matrem, quae foramen sphenopalatinum claudit, in canaliculis a dura matre formatis, ante sinum sphenoidalem, nasi cavitatem, in postica parte meatus narium supremi intrant. Hos ramulos *nasales superiores anteriores* voco, qui per foramen sphenopalatinum nasum subeunt. Horum vnus & alter perforato periosteo, quod intus ossa nasi obducit, inter hoc & membranam pituitariam antrorsum repit, & in membranam cellularum ethmoidearum posteriorum, & ossis spongiosi superioris, furculis suis ad anteriora decurrentibus finitur. Alii vero ramulorum nasalium superiorum anteriorum tres, vel quatuor, pariter, perforata dura matre foraminis sphenopalatini, inter membranam pituitariam & periosteum meatus narium supremi, introrsum descendunt, ac in membranam, quae septi narium partem posteriorem inuestit, furculis suis desinunt.

§. LXIII

His ramulis nasalibus superioribus anterioribus introrsum exhibitis, nervus vidianus, retrorsum versus canalem pterygoideum continuatus, hunc, per aperturam suam anteriorem, quae in suprema superficiei anterioris planae apophyseos pterygoideae patet, pinguedine initio repletum & vbique dura matre inuestitum, subit; atque per eundem, ad latus externum sinus sphenoidi, in radice apophyseos pterygoideae spongiosa, *h*) retrorsum & extrorsum sub canali rami secundi Quinti paris, paulumque hoc interius pergens, ramulos dat duos, vel etiam tres interdum minores, *i*) qui ex canali pterygoideo, perforata

g) Eorum tres apparent Fig. I. lit. θ . θ . θ .

h) Vide Fig. I. lit. O. δ .

i) Tres vide ramulos nasales superiores posteriores in fig. I. lit. i. i. i. & fig. II. lit. o. fig. IV. lit. q. fig. VI. lit. p. Duos in fig. III. lit. p. & fig. V. lit. o. Hi ramuli nasales superiores posteriores, quos Vidianus nervus intra canalem suum dat, nulli omnino, ni fallor, dicti sunt. Paucissimi enim Anatomicorum sunt, qui rami huius, ex quo oriuntur, Vidiani nobis dicti, mentionem faciunt; iique hac ratione illum

forata huius canalis membrana quae a dura matre est, introrsum ac retrorsum, per ossis sphenoidi substantiam, sub sinu sphenoidico descendunt, in membranam meatus narium posterioris; Quare eos ramos *nasales superiores posteriores* secundi Quinti appello. Perforant enim periosteum, per ossa transgressi, quo inter os vomeris & tubae in hunc meatum narium posteriorem aperturam, ossa narium obducuntur; & inter hoc periosteum & membranam pituitariam repentes, tum in membranam, quae os vomeris inuestit, pituitariam, tum etiam in eam qua tuba obducitur, furculos suos dispergunt, & sic finiuntur.

§. LXIV.

Vbi vero hos etiam nasales ramos dedit, mollis atque medullaris nervus Vidianus, per canalem suum retrorsum ac paulum extrorsum pergit, & per, aperturam canalis sui posteriorem, ante canalem caroticum, dura matre in anteriori sua parte, prope secundam flexionem carotidis cerebri *k*) clausum, in cranium sub dura matre, inter ossis petrosi partem internam, & radicem apophysis temporalis ossis sphenoidi, redit. Sic vero retrorsum migrans, ante flexuram carotidis, in canali suo adscendentis, secundam, in duos ramos nervus Vidianus dividitur, *minorem superficiale* *l*), & *maior* *profundum* *m*). Minor superficialis, postquam substantiam illam semicartilagineam, quae spatium inter os sphenoidicum & canalem caroticum, supra tubae Eustachiane

descripserunt: quod ramulus sit, a nasali ramo ortus, in canalem sese pterygoideum immittens. Sic *Illustris* WINSLOWVS lib. cit. pag. 152. §. 54. a ramo sphenopalatino suo ramulum oriri dixit, quem per foramen siue ductum pterygoideum recurrentem, cum tertio ramo quinti paris anastomosis facere putavit, deceptus forte ramulo illo Vidiani, cum nervo duro communicante, & sub tertio ramo Quinti paris prorepente. Ad tubae musculos tubamque ramulum Vidianum, per canalem pterygoideum a nasali secundi Quinti ramo, deducit *Venerandus* ac *Illustris* PRÆCEPTOR meus, *Not ad SOERHAY.* Vol. IV. pag. 63 not. b & eius mentionem facit *Euseb.* II. *lc. Anat.* Tab. I. lit. Z. Hi fere sunt, qui ramuli huius ex propriis observationibus mentionem fecerunt. VIEVSSERNIO enim & WILTISSIO & reliquis plane ignotum illum fuisse, scripta eorum satis testantur.

k) Fig. I n. 9 & in reliquis figuris lit. d.

l) Fig. I. lit. x. & Fig. II. V. lit. p. Fig. III. VI. lit. q. Fig. IV. lit. r.

m) Fig. I, lit. *μ*. Fig. II. & V. lit. q. Fig. III. VI. lit. r. Fig. IV. lit. s.

flachiane internam partem replet, perforavit, supra canalis carotici ossis petrosi horizontalem partem, in sulco lateri ossis petrosi superiori insculpto, sub ramo tertio Quinti paris, in cauea sua adhuc posito, & sub dura matre quae ostegit, extrorsum, sursum & retrorsum tendit, comite arteriola *n*), & in fissuram aquaeductus FALLOPII *o*), per quem nervus durus septimi paris migrat, sese insinuat. Per hanc fissuram, in canaliculum continuatam, aquaeductum, & in hoc positum nervum durum septimi paris adit, in quem extrorsum in canali suo recurrentem, inseritur. Itaque anastomosi cum nervo duro iungitur; uti in icone adiecta id optime adparet *p*).

§. LXV.

Sed longe nobilissimus *profundus* est, maior *nervi Vidiani* ultimus *ramus*, tum ob utilitatem suam insignem, in explicandis variis phaenomenis; tum ob sui novitatem; tum propter lites, quas hic nervus, adhuc omnibus plane ignotus per alios a Quinto pare fictitios ramos (§. XXXVI.), male ab aliis suppletus, inter Principes etiam Anatomicorum, a primis fere eius cultae incrementis, ad nostra usque tempora motas, decernit atque finit *q*). Hic enim, vera nervi inter-

n] Hanc arteriolam ex nasali ortam optime describit *Venerandus ac Illustris* PRAECEPTOR *Not. ad. BOERHAV.* Vol. IV. p. 51. not. c. & elegantissime eandem depingit *Fascic. Ic. anat.* II. Tab. I. lit. *ξ*. ibidemque accuratissime descriptam dat. not. Z.

o] Ita equidem canaliculum ad aquaeductum FALLOPII, quem *Ill. WINSLOW* describit lib. cit. Tom. I. pag. 72. §. 264. vocat *Venerandus* PRAECEPTOR *Fascic. cit.* Tab. I. nota Z. Eundem hiatus vocat *canalis FALLOPII Celeberr. CASSEBOHM, Tratt. de Aure Humana, in Explicatione Tab. II. fig. 3. lit. k. & fig. 4. lit. m.*, quibus in figuris hiatus huius anteriorem aperturam exhibet.

p] Fig. I lit. *λ*.

q] Quantus enim a primis illis anatomiae excultae HIPPOCRATIS & GALENI temporibus, ad nostra usque, de origine nervi intercostalis, inter Anatomicos fuerit dissensus, id elegantissime ex fontibus scriptorum elicit ac solide docuit *Venerandus ac Illustris* PRAECEPTOR in *Dissertat. de Nervi Intercostalis vera origine* §. I. VIII. Primi nempe acui Autores, rudes tum anatomici, pr. ramo octavi paris intercostalem habuere etiam *Egregius ceterum & Accuratus FALLOPIUS*. Hos alia excepit series eorum, qui crediderunt, illum ex nervi Quinti paris trunco, intra caueam suam ortum, in octavum ex cranio egressum inseri, quos inter GALENVS, & RHAZES, & MASSA, & PARAEVS &c. fuere.

54 SECTIO IV. DE RAMO SECUNDO NERVI QUINTI PARIS

intercostalis a Quinto nervorum pare origo, per substantiam dictam femicartilagineam, quæ spatium, canalem caroticum ossis petrosi & processus pterygoidei radicem inter replet, profunde extrorsum & retrorsum migrat, ad anteriorem & inferiorem canalis carotici horizontalem partem, in quo transversum introrsum, a prima ad secundam flexionem suam carotis abit, & in hac parte canalem caroticum dura matre clausum, hac perforata subit. Ingressus hac ratione caroticum canalem, inter duram matrem & carotidem, per aliquod spatium extrorsum repit, *r*) & æqualis radici nervi intercostalis, a sexto nervorum pare descendenti *s*), immo sæpe maior, in hanc, supra anteriorem conuexitatem arteriae carotidis cerebri in canali suo latentis, descendentem, ad angulum acutum inferitur *t*), atque hac ratione veram,

Post hæc tempora WILLISIVS eorum inchoavit ordinem, qui tenaces adferti sui, a ramo primo nervi Quinti paris intra caueam suam posito & sexto nervorum pare, radices nervi intercostalis deduxerunt; cui sententiae uti WILLISIVS, ita & plurimi post eum Egregii in anatomia Viri facile assenserunt, & ipsa autopsia, uti id sibi persuaserunt, conuicti: quoniam coniunctionem nervi intercostalis cum Quinto pare omnino necessariam esse, ad varios in corpore humano occurrentes effectus, ex consensu nervorum inferiorum vitalium viscerum, cum illis capitis partium, & ad varia symptomata explicanda arbitrabantur. Sed magis veritatis quam theoriarum eiusmodi, structura partium corporis minus fundatarum, amantes Viri, de radicibus illis nervi intercostalis a primo Quiuri, quarum falsitatem supra (§. XXXVI.) satis euicimus, quas quippe veras cordati hi Viri inuenire non poterant, dubitare, easque confidenter negare, intercostalis vero originem a solo sexto nervorum pare deducere inceperunt. Quorum inter Veteres Anatomicos ALEX. ACHILLINVS & Egregius EUSTACHIUS, inter Recentiores vero Principes nostri æui Anatomici Venerandus ac Ill. PRAECEPTOR meus, Ill. MORGAGNI Italarum decus, Ill. ALBINVS, SANTORINVS, WALTHERVS & pauci alii Celeberrimi Viri fuere. Quare cum tot Clarissimorum Virorum & Accuratissimorum Anatomicorum industriam per tot fere secula huius nervi intercostalis vera origo fugerit, tanto nobiliorem veram hanc a nervo Quinto intercostalis radicem credidi, & veritatis amantibus, & iis quorum theoriae iam structae fauet, gratam.

r) Luculenter hoc ob oculos ponunt additæ figurae meae; & figura quidem I. lit. *μ. v*, Fig. II. lit. *q. r*. Fig. III. lit. *r*, Fig. IV. lit. *s, t*, Fig. V. lit. *q. r*. Fig. VI. lit. *r. s*.

s) Fig. II. lit. *h*.

t) Fig. II. lit. *r*. Hæc vero ratione quatuor vidi vicibus originem nervi intercostalis a Quinto.

veram, constantem ac certissimam radicem nervi intercostalis a Quinto neruorum pare constituit: Quippe ex hac radicem a nervo sextiparis & Vidiano ramo secundi rami Quinti paris, coniunctione ortus intercostalis, duplo valentior quam supra insertionem huius radicis a Quinto pare redditus, cum arteria carotide per canalem caroticum descendens, in ganglion ceruicale nervi intercostalis abit *v*). Sed hic simplicissimus modus est coniunctionis radicis nervi intercostalis a nervo Vidiano secundi Quinti aduenientis, cum illa a sexto descendente, quem Figura nostra II. exprimit. Reliquas vero eius mihi visas varietates, in sedecim observationibus in cadaueribus repetito factis, quippe plane nouas, vti depictas dare, ita & vberius describere, dignitatem nouae rei satis requirere aestimaui.

§. LXVI.

Ramus Quidem nervi Vidiani superficialis cum duro communicans (§. LXIV.), eadem sese semper ratione habet, nisi quod interdum duo ramuli sint, sibi in sulco dicto accumbentes, vterque in durum insertus. Sed profundus siue radix nervi intercostalis, modo simplex in radicem intercostalis a sexto pare descendente inseritur, modo duobus ramulis in intercostalem desinit. Et primo quidem, vti in figura tertia id exhibetur, vidi profundum nervi vidiani ramum *x*), postquam ea ratione, quam diximus, (§. LXV.) perforata dura matre, canalem caroticum intrauit, aequalem radici intercostalis a sexto ortae, immo hac fere fortiorem, supra anteriorem arteriae carotidis, in canali suo transversaliter introrsum euntis conuexitatem, extrorsum primo, deinde trans primam carotidis flexuram deorsum descendisse; egressum vero ex canali carotico retro arteriam carotidem, in ganglion magnum ceruicale superius terminatum fuisse *y*). Radice interim illa intercostalis nervi a sexto pare *z*), sese subiiciente arteriae carotidi, ac sub carotide in canali descendente; Quae, ex canali carotico egressa, in idem ganglion ceruicale, infra priorem radicem a Vidiano nervo Quinti paris, pariter desit *a*). Tertia varietas vnius rami profundi nervi vidiani, in radicem

v] Fig. II. lit. s.

x] Fig. III. lit. r. Rariorem hanc fabricam semel tantum obseruavi.

y] Fig. III. lit. s.

z] Fig. III. lit. h.

a] Fig. III. lit. i.

56 SECTIO IV. DE RAMO SECVNDO NERVI QVINTI PARIS

dicem nerui intercostalis a sexto inserti, elegans est, quam figura quarta repraesentat: vbi duae radices descendentes a neruo sexti paris *b*), ad intercostalem, insulis factis duabus, in vnum coeunt trunculum *c*), in angulum vero coniunctionis harum duarum radicum, medius inseritur profundus nerui Vidiani ramulus *d*). Ex hac coniunctione trium ramorum, insigniter latus oritur nervus intercostalis *e*), qui supra arteriae carotidis primam flexuram per canalem caroticum descendens, postquam ex eo exiit, in ganglion ceruicale primum, retro arteriam carotidem positum, inseritur *f*). Sed duplex saepius etiam occurrit ramus profundus nerui Vidiani, cuius pariter tres vidi varietates. Et primo quidem priori valde similem fabricam figura tradit quinta. Hic enim ramus profundus nerui vidiani *g*), vbi per substantiam illam semicartilagineam & duram matrem canalem caroticum claudentem, penetrauit, in duos ramos diuiditur, alium, qui supra arteriam carotidem, transuersim in canali suo introrsum incedentem, ac horizontaliter positam, extrorsum ac retrorsum adscendit *h*); alium vero, qui sub carotidis hac parte per aliquod spatium repens, deinde supra eandem arteriam denuo adscendens, cum priori, insula facta, coniungitur *i*). His vero, vbi coniunguntur, vidiani nerui ramis, sese addit radix vna descendens super arteriam carotidem a neruo sexto *k*), atque hi tres rami, in eodem fere puncto in vnum neruum conuenientes, in conuexitate arteriae carotidis, inter eius primam & secundam flexuram, intercostalem neruum satis magnum constituunt, ac ordiuntur *l*), qui super arteriam carotidem in canali carotico descendit, donec

b) Fig. IV. lit. h. f.

c) Fig. IV. lit. h. i. k. l. m. n.

d) Fig. IV. lit. s. t. Hanc elegantem insertionem radice a neruo Vidianno secundi Quinti, semel videre mihi contigit, in eodem cadauere, in quo publice eam beneuole demonstraui Auditoribus suis, *Venerandus ac Illustri* PRAECEPTOR meus.

e) Fig. IV. lit. u.

f) Fig. IV. lit. v.

g) Fig. V. lit. q.

h) Fig. V. lit. r.

i) Fig. V. lit. t. Bis in cadaueribus haec mihi varietas occurrit, & vna quidem vice in altero latere eiusdem cadaueris, in quo priorem tertiam reperi.

k) Fig. V. lit. h.

l) Fig. V. lit. u.

donec a canalis angustis liberatus, in ganglion cervicale superius destinat *m*). Simplicior est illa duplicis rami a vidiano nervo, ad intercostalem constituendum varietas, quam prima figura ostendit. Rami nempe profundi nervi Vidiani *n*) ramulus alter, supra arteriam carotidem retrorsum & extrorsum pergens, *o*) in nervi intercostalis radicem a sexto *p*), super arteriam carotidem descendentem inseritur *q*); atque hac ratione orta radix nervi intercostalis vna, super arteriam carotidem descendit, & ex canali carotico egressa in ganglion cervicale superius, *r*) retro arteriam carotidem positum, sese demittit *s*). Alter vero profundi rami nervi Vidiani ramulus profundior *t*), subiicit sese arteriae carotidi, a prima ad secundam flexuram suam in canali suo tendenti, & hac ratione sub arteria retrorsum descendit; ubi vero ex canali emerit, supra priorem in ganglion cervicale finitur *v*). Et ita duae a nervo vidiano secundi rami Quinti paris, ad intercostalem descendentes hae radices, arteriam carotidem in canali suo contentam circumdant & ansae speciem circa illam formant, confluentes vero in ganglion cervicale superius, cum ramulo nervi sexti paris, intercostalem nervum inchoant *x*). Denique vero, quod figura VIa declarat, duorum, profundi rami nervi vidiani, ramulorum quemlibet, in radicem intercostalis nervi a sexto descendentem, ad angulum satis acutum insertum, saepius dissecando reperi. Horum alter superior *y*) in ramulum nervi sexti paris ad intercostalem euntem, supra arteriam carotidem descendentem, *z*) alter in eum sexti ramulum, sub arteria carotide per canalem caroticum incedentem *a*), insertus fuit *b*).

Ita

m) Fig. V. lit. *v*.*n*) Fig. I. lit. *u*.*o*) ... I. lit. *v*.*p*) ... I. lit. *z*.*q*) ... I. lit. *o*.*r*) ... I. nro. 60.*s*) ... I. lit. *ξ*.*t*) ... I. lit. *π*.*v*) ... I. lit. *g*.*x*) ... I. n. 59. Hanc vero varietatem bis in cadaueribus reperi.*y*) Fig. VI. lit. *s*.*z*) ... VI. lit. *h*, & *t*.*a*) ... VI. lit. *i*.*b*) ... VI. lit. *x*.

58 SECTIO IV. DE RAMO SECVNDO NERVI QVINTI PARIS

Ita duae radices intercostalis nerui, quaelibet ex ramo altero a vidiano secundi rami Quinti paris, altero vero a neruo sexti paris, composita, altera supra, altera infra arteriam carotidem, per canalem caroticum descenderunt; ex hoc vero canali elapsi, in ganglion cervicale superius nerui intercostalis inserti sunt *c*). Quare cum tot varietates in sedecim cadaueribus repetitis observationibus viderim: quae constantissima sit ratio coniunctionis radicum nerui intercostalis a secundo ramo Quinti paris venientium, cum illis a sexto decurrentibus, definire nondum valeo. Id autem ex his observationibus meis apparet, frequentiore esse diuersorum horum a Quinto & a sexto neruorum pare venientium ramulorum coniunctionem intra canalem caroticum; quam extra eundem in ganglion cervicale superius demum eorundem concursum,

§. LXVII.

Quantum vero ab illa Cl. PETITI sententia, de intertione nerui intercostalis in neruum sexti paris, & vt ipsi visum fuit in primum & tertium Quinti paris intra caueam suam latentis ramum, *d*) (quam etiam Vir Illustris ac Generosus A BERGEN assumtam, pluribus argumentis corroborare studuit *e*), semper etiam antequam, veram hanc dictam (§. LXV. LXVI.) nerui intercostalis a ramo secundi Quinti paris vidiano originem inueneram, alienus fui: tantum nunc recedere ab eadem cogor, renitente ipsa natura. Quodsi enim dicere vellemus, ex canali carotico egressum intercostalem, Vidianum neruum constituere: eadem primo obstaret ratio, quam sententiae originis nerui intercostalis a ramis sexti paris, contrariam puta-

c] Fig. VI. lit. v. y. Sexies vero, & hinc reliquis frequentius, hanc fabricam in cadaueribus reperi.

d] Quam sententiam suam fusc proposuit in splendido opere, cui titulus *Memoires de l'Academie des Sciences; Anni MDCCXXVII a Paris. Memoire I.* Addit ibidem varias icones nerui intercostalis a primo & tertio Quinti paris, intra caueam suam adhuc positus, quas ipsa natura refutat. Plexus vero neruorum, artificialis satis, dummodo adesset, quem Fig. III. lit. F F pingit, plane imaginationis vi nititur, nec vnquam, praeter cellulosam, omni modo in eiusmodi filamenta figurabilem, simile quid nerueum in cadaueribus reperire potui.

e] In elegantissima ac pererudita *Dissertatione sua de Neruo Intercostali*; inserta *Volum. II Disput. anat. Select.* a Venerando ac Illustri PRAECEPTORE meo editarum.

tarunt hi Clari Viri, crassior nempe fieret Vidianus nervus, exhibitis tamen retrogradis tunc ramis, tum illo, qui cum duro communicat *f*), tum nasalibus *g*). Secundo hi rami omnes ad angulum acutissimum retrogrado modo, ex nervo Vidiano orientur, si intercostalis adscendens per canalem caroticum, vidianum constitueret nervum, & Vidianus, his positus, antrorsum canalem suum percurreret; quod vix in capite humano in nervis vnquam obtinet, & rarissime in vasis. Quare omnino cum natura consentaneum, ac certissimum est, ex ramo vidianno oriri nervum intercostalem. Quod si enim id opponere quis velit, quod intercostalis e canali carotico exeuns crassior fieret: parum solida argumenta ad sententiam nostram destruendam adduceret, quippe in ganglion maximum, tenuissimum incrementum posse nervum, omnes rami & ganglia nervi intercostalis in pectore & abdomine demonstrant, quos tamen ex iis gangliis ad caput omnes adscendere nemo dixerit. Neque obstat nobis contraria, carotidis cranium ingredientis per canalem caroticum, nervo intercostali via, *b*) cum & nervus intercostalis & octauus, carotidi per colum adscendenti, pressim adjacentes, utique tamen descendant; & nervi cordis contraria magnis vasis directione, in cordis substantiam inter vasa maiora descendant; ne dicam de minorum arteriarum contraria nervis, quos per canales comitantur, directione, ut stylomasto-

f) Hanc vide in Fig. I. lit. α . λ .

g) Fig. I. lit. ι . ι . ι . & in reliquis itidem figuris.

b) Hoc cum sequentibus argumentis, ad stabiliendam PETITIANAM hypothesin, in dissertatione citata affert, *Vir Illustris ac Generosissimus* A BERGEN, § XXXI. & XXXII. Sed fides tantum experimentis a PETITO factis, ob cadauerum tum temporis defectum, accuratiorem inquisitionem radicum intercostalis nervi a Quinto pare alii tempore reservauerat. Quare nec argumentum eius, ab inconstantia radicum nervi intercostalis a Quinto pare, tum temporis notarum, ullius momenti nunc erit, cum vera a vidianno nervo radix sit constantissima, semper & in omni aetate praeparabilis, quamvis in tenerioribus infantum cadauerculis, difficilioris indagacionis. Neque argumentum illud §. XXXII. ab insertione nervi intercostalis in illum ossis sacri desumptum, contrarium est, cum eadem, immo grauior, obstat ratio in insertione intercostalis, in nervum sexti & Quinti paris.

60 SECTIO IV. DE RAMO SECUNDO NERVI QUINTI PARIS

stioideae arteriae *i*), adscendentis per eundem aquaeductum FALLOPII, per quem nervus durus septimi paris descendit, & quae sunt alia plura huius rei exempla. Neque adeo comprimitur a carotide arteria intercostalis nervus, ut fluidi nervei transitus hinc vel difficilior fiat, vel plane impediatur; in cellulosa quippe ambeunte carotidem in canali suo, nervus migrans, parietibus ossei canalis adeo foriter apprimi nequit. Cum ergo indubia videatur origo nerui intercostalis a Vidianio ramo nerui Quinti paris, de radicibus a sexto nervorum pare aduenientibus itidem illud credere, insertio radices nerui Quinti paris in radicem a sexto venientem postulat, quae fit ad angulum acutissimum. Origo vero intercostalis nerui a sexto pare, quod ad angulum fiat paullum recto maiorem, non aliam omnino rationem habere videtur, nisi directionem carotidis, quod huic adiacens ac cellulosae ope annexus, directionem eius sequitur. Quod vero crassior adpareat in sinu cauernoso positus sexti paris nervus, id a solo balneo continuo sanguinis, in quo latet, fieri potest, tunicis eius a calore ambientis liquidi relaxatis. Sed nullius plerumque momenti crassities haec maior nerui sexti paris, postquam radicem nerui intercostalis dedit, esse solet: id quod plurimae ob hanc causam factae observationes, satis me docuerunt. Sed redeo ad reliquorum secundi rami Quinti paris ramorum descriptionem.

§. LXVIII.

Secundus enim ramus descendens nerui maxillaris superioris est ramus *palatinus*, priori Vidianio maior *k*). Hic ab origine sua ex neruo maxillari superiori, retro arteriam nasalem *l*), per fossam pterygopalatinam descendit, atque in tres ramos diuiditur, alium maiorem anteriorem, duos vero minores. Hi plerumque per tres canales pterygopalatinos, anteriorem, posteriorem & exteriorem ad palatum descendunt.

§. LXIX.

i) Quam ex auriculari posteriori arteria (Fig. I. n. 28.) ortam; per canalem nerui duri, siue aquaeductum FALLOPII adscendentem vide in Fig. I. n. 29.

k) Fig. I. lit. *σ*, Fig. II. & Fig. III. lit. *u*, Fig. IV. & V. lit. *x*, Fig. VI. lit. *α*

l) Fig. I. nro. 50.

§. LXIX.

Ramus *nerui palatini maior anterior*, *m*) a descendente trunculo, palatino separatus, retro arteriam palatinam superiorem *n*) descendit ad aperturam superiorem canalium pterygopalatinorum *o*), & comite maiori ramo arteriae palatinae superioris *p*), subit canalem pterygopalatinum anteriorem maiorem *q*) Antequam vero in hunc sese insinuat, interdum etiam intra eundem demum canalem, ramulum dat vnum alterumue, qui perforato ossis palati processu nasali, introrsum descendendo, ad posteriorem conchae siue ossis spongiosi inferioris partem, nares subit, ac furculos suos in membranam pituitariam ossis spongiosi inferioris dispergit, inter periosteum ac membranam pituitariam prorepens. Vnicus tamen eiusmodi ramulus nasalis a ramo palatino anteriori antequam canalem suum intrat, saepius tantum abit *r*), isque perforato processu nasali ossis palati, in posticam partem meatus narium medii, inter os spongiosum superius & inferius, intrat, periosteum vero, quod ossa nasi hic inuestit, postquam transiit, inter hoc & membranam pituitariam in ramulos diuiditur duos, alium adscendentem, ac furculis suis in membranam ossis spongiosi superioris, ac meatus narium medii finitum; alterum vero, inter periosteum & membranam nasi pituitariam descendente ad os spongiosum inferius, & per superficiem posteriorem membranae huius pituitariae furculos suos distribuen-

m] Fig. I. lit. s.

n] Fig. I. nro. 46. Eandem arteriam cum ramis suis elegantissime depictam dedit *Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR Fascic II. Icon. anat. Tab. I. lit. μ.* & accuratissime describit in nota y. ibidem addita.

o] Fig. I. lit. e.

p] Hic ramus arteriae palatinae nerui comes, tectus neruo palatino anteriori, ex parte tamen apparet in Fig. I. n. 47.

q] Foramen nempe pterygopalatinum, quod inter apophysis pterygoideae faciem anteriorem planam & ossis palati processum nasalem apparet, in tres canales pterygopalatinos continuatur, anteriorem maiorem, qui inter processum nasalem ossis palati & apophysis pterygoideam incipiens, inter processum nasalem & sphenoidium ossis palati continuatur, & per foramen palatinum posterius in coeli palati posticam partem hiat; reliqui duo canales cum suis neruis, quos transmittunt, describentur.

r] Haec fabrica, nerui nasalis interioris vnius maioris, supra foramen pterygopalatinum a palatino neruo anteriori abeuntis, occurrit in figura I. lit. τ.

62 SECTIO IV. DE RAMO SECVNDO NERVI QVINTI PARIS

buentem. Hi sunt autem ramuli illi nasales, quos ad distinctionem ab illis, quos Vidianus ramus exhibet, (6. LXII. LXIII.) *nasales inferiores* nominare malui, quod & inferiores reliquis ortu suo sunt, & inferioribus etiam narium partibus furculis suis prospiciunt; vt itaque melius plures secundi rami Quinti paris ramuli nasales numerentur, quam vnicus. His vero ramis nasalibus inferioribus, si plures nempe adlunt, exhibitis, *palatinus anterior nervus s)*, per canalem suum descendens, in tres quatuorue ramulos diuiditur, qui intra hunc canalem, arteriae palatinae superioris ramum, nervi huius comitem, circumdant *t)*. Descendentium horum ramulorum aliquis subinde in medio canali pterygopalatino anteriori a trunco secedens, proprium canaliculum intrat, per quem inter canalem pterygopalatinum anteriorem maiorem & posteriorem minorem *v)* descendit, & per foraminulum

s) Hunc ramum palatinum breuiter describit Ill, WINSLOW l. c. n. 51., & illos tantum ramulos eius, qui per foramen palatinum posterius ab illo descendunt. Quos enim ramos ille (n. 52.) palatino tribuit, hi nunquam ab hoc ramo palatino, sed a tertio ramo descendente secundi rami Quinti paris, aluolari posteriori, demum oriuntur. Imperfectissima itidem est nervi palatini VIEUVSSENIANA descriptio, lib. cit. pag. 172. period. X. vbi *propaginem inferiorem secundi ramuli rami minoris inferioris* eum dicit, ac in figura sua depictum dat Tab. XXII. lit. x. Pariter enim ramulos tantum habet palatini rami, per canalem pterygopalatinum anteriorem descendentes. Jam vero ruditer, pro quarto nervorum cerebri pare, hunc palatinum ramum anteriorem descripsit VESALIVS Lib. IV. Cap. VII. & pessime eundem depinxit Lib. IV, Fig. 11. lit. Z. Z. FALLOPIVS vero melius eosdem describit lib. cit. pag. 452. lin. 46-48. Sed male ad temporalem musculum ex eis ramos abire ait. Depingit etiam palatinum hunc ramum EVSTACHIUS Tab. XVIII. Fig. 1. lit. D. E, sed nimis valentem. FALLOPIVM in descriptione sua nervi palatini sequitur WILLISIVS lib. cit. p. 154. & depingit anteriorem palatini nervi ramum, figura ad pag. 158. lit. F. h. i.

t) Annotat hoc iam Optimus FALLOPIVS l. c. lin. 46-48, & *adscendentes amplexari arterias* dicit palatini nervi ramulos.

v) Canalis hic pterygopalatinus posterior, minor, superius retro maiorem, in foramine pterygopalatino, inter pterygoidei processus anteriorem planam partem, & ossis palati processum sphenoidem incipit, continuatus vero per processum pterygoideum ossis palati, inferne aperitur per foramen, quod in processu hoc pterygoideo ossis palati, modo simplex, modo duplex inuenitur.

lum minus processus ossis palati pterygoidei x) exiens, in membranam palati molliis finitur. Reliquus vero nervus palatinus anterior, vel integer idem, quoties nullum intra canalem suum ramum dedit, in canali dicto pterygopalatino anteriori descendens, per foramen palatinum posterius cum arteria comite egreditur in coelum palatinum. Hic sub corpore ossis palati antrorsum euns, in duos ramos diuiditur, *exterio*rem alterum, alterum vero *interio*rem. *Exterior* comite arteria palatina, per sulcum proprium a foramine palatino posteriori in coelum palati, inter dentes molares posteriores & spinulam ex osseo coelo palati prominentem, continuatum, antrorsum fertur, atque in duos plerumque denuo diuiditur ramos, quorum alter iuxta dentes maxillae superioris, in membrana glandulosa coeli palatini antrorsum repit, atque in eam gingivasque dentium furculos suos distribuit; alius vero ramus, priori paullo interius, per huius membranae coeli palati substantiam ad anteriora decurrens, furculos suos in eam ad dentes usque anteriores dispergit. Ramus vero nervi palatini anterioris alter *interior*, a foramine palatino posteriori in sulco alio interiori, siue semicanali inter duos eminentes processus coeli palatini ossis maxillaris superioris, introrsum in membrana glandulosa coeli palati migrat, atque in tres plerumque ramulos hic diuiditur, qui a prioribus ramulis exterioribus, in coeli palatini glandulosam membranam, ad futuram usque duorum ossium maxillarium superiorum introrsum, antrorsum vero ad dentes usque incisivos furculos suos dispergunt.

§. LXX.

Secundus ramulus *minor posterior* nervi palatini y), ex trunco suo per fossam pterygopalatinam, cum arteriae palatinae superioris ramulo z), descendit, ac sese immittit in canalem pterygopalatinum posteriorem minorem (§. LXIX. not: i.). Ex hoc canali per foramen pterygopalatinum inferius, processus pterygoidei ossis palati, ante hamulum pterygoideum emergit; hinc vero introrsum ramulus hic descendit, sub expansione tendinea muscoli circumflexi palati, de-

x] Quodsi enim duplex foraminulum processus pterygoidei ossis palati adest, anterius aliud est, aliud posterius. Per anterius canaliculus ille patet, de quo sermo est.

y) Fig. I. lit. v. Fig. III. lit. x Fig. IV. lit. a .

z) Fig. I. n. 48.

64 SECTIO IV. DE RAMO SECUNDO NERVI QUINTI PARIS

denique in leuatorem palati mobilis muscolum vuulamque, in minores dispersus furculos, finitur.

§. LXXI.

Tertius ex palatino neruo descendens ramulus *minimus exterior a)*, vnico quandoque principio, interdum duplici ex radice, alia ex trunco descendente, alia vero ex aliquo priorum ramorum palatinorum veniente, compositus *b)*, per longiusculum spatium inter musculi pterygoidei externi originem & antri Highmoriani posticam parietem extrorsum descendit; in media vero fossiae pterygopalatinae parte, canaliculum offendit pterygo palatinum exterius *c)*. Per hunc comite ramo arteriae palatinae superioris exteriori minimo *d)*, deorsum fertur atque paullulum introrsum, donec per foraminulum siue hiatum, inter tuberositatem ossis maxillae superioris, ac processum pterygoideum ossis palati emergat: quo facto, hic ramulus in duos diuiditur furculos, anteriorem ac posteriorem. *Interior* per membranam palati mobilis vuulam adit, gracilissimus furculus, atque in eam desinit; alter vero *exterior* in glandulas palatinas tonsillamque inferitur. Atque hic constans est ramorum nerui palatini, rami secundi Quinti paris decursus ac divisio, nisi quod aliquando, sed rarissime, ramus exterior, cum canali suo desit.

§. LXXII.

His ramis exhibitis, neruus maxillaris superior Quinti paris, a foramine rotundo siue maxillari superiori ossis sphenoidei paullum extrorsum, per postremam fissuram sphenomaxillarem, ad canalis infraorbitalis posterius foramen, antrorsum descendit, & in ramum infraor-

a) Fig. I. lit. c.

b) Fig: IV. lit: a. γ. δ.

c) Hic canalis pterygopalatinus exterior a reliquis duobus plane separatus est, neque intra foramen pterygopalatinum superius, cum duobus prioribus canalibus aperitur, sed in margine exteriori huius foraminis, inter alam pterygoideam externam & ossis maxillaris superioris posteriorem conuexitatem, superiori sua apertura patet; hinc semicanalis, in superiori parte alae pterygoideae externae superficiei anteriori, quae os maxillare respicit, inferius vero ossis palati pterygoideo processui insculptus, & in anteriori parte sua ab ossis maxillaris tuberositate perfectus atque clausus, canalem pterygopalatinum anteriorem continuat atque perficit, qui inter tuberositatem maxillarem, retro dentem molarem posteriorem, & processum pterygoideum ossis palati inferne hiat.

d) Fig. I. n. 49.

fraorbitalem terminatur. Antequam vero canalem illum intrat, ramum dat descendentem rami secundi Quinti paris tertium, quem *alveolarem* siue *dentalem* posteriorem dico, quod dentibus molaribus posterioribus ramis suis prospicit. Hic per pinguedinem, quae antri Highmoriani exteriorem parietem, sub musculo temporali tegit, descendens, ubi ad arteriam maxillarem internam, prope originem arteriae alveolaris *e)* peruenit, in duos ramulos diuiditur, *anteriorem* & *posteriorem*, qui interdum distincti duo rami sunt, ex trunco suo distinctis principiis orti *f)*. Hi trans arteriam infraorbitalem *g)* plerumque vtrinque descendunt, interdum vero eorum alter ramus hac arteria tegitur, *h)* alter vero supra eandem transcendit *i)*. Horum posterior descendit super exterius antri Highmoriani conuexum latus, & primum dat ramulum anteriorem vnum *k)*, (subinde duos) communicantem cum dentali anteriori. Hic ramulus communicans nervi dentalis posterioris, vel foramen canalis arteriae dentalis posterioris, *l)* vel supra hoc aliud offendit foraminulum, in posteriori sinus Highmoriani ossea pariete patens. Per id foramen, vel cum arteria dentali maxillae superioris posteriori *m)*, vel in proprio canaliculo exteriori parieti sinus maxillaris insculpto, vel perforata lamina ossea sinus maxillaris, in sulco internae huius concauae superficiei, super

e) Quam depictam vide in Fig. I. n. 38. Eandem depictam dedit *Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR Fascic. Icon. Anat. II. Tab. I. lit. i.* & descripsit ibidem not. t.

f) Hoc modo duos seiunctos a se inuicem ramos inuenies depictos figura I. lit. x. a.

g) Fig. I. n. 43. Eandem optime depingit *Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR* meus l. c. lit. a. & descripsit not. u.

h) Fig. I. lit. x.

i) Fig. I. lit. a.

k) Vti haec fabrica occurrit in Fig. I. lit. j.

l) Ita enim ramulum ex alveolari arteria ad radices dentium molarium per proprium canalem abeuntem vocat *Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR* l. c. not. t. quem depictum dedi Fig. I. n. 40. & huius ramum cum arteria dentali anteriori (Fig. I. n. 45.) communicantem, ibidem n. 41.

m) Posterior enim dentalis haec arteria bene dicitur, ad distinctionem ab altera illa anteriori ex arteria infraorbitali orta, quam tradit figura nostra I. n. 45.

66 SECTIO IV. DE RAMO SECUNDO NERVI QUINTI PARIS

per membranam sinus *n*), antrorsum supra radices dentium molarium, comite ramo arteriae alveolaris posterioris fertur, & adscendens versus canalem infraorbitalem, cum ramulo, ex dentali anteriori nervi infraorbitalis descendente, anastomosi convenit *o*); vel ramulus ille nervi dentalis posterioris in canali, sub foramine infraorbitali per os maxillare continuato, introrsum pergens, inseritur ramo dentali anteriori, introrsum in canali suo descendenti. Hoc ramulo communicante exhibito, posterior ramus dentalis in multos distribuitur furculos, qui variis in locis per foraminula, in pariete ossea exteriori sinus Highmori canaliculos subeunt, *p*) per quos in radices dentium molarium trium maiorum posteriorum maxillae superioris deducuntur, & per ea, cum comitibus arteriosis ramulis, in cavum illud radices dentium molarium delati, inter vascula disperguntur. Eorum ramulorum aliqui vero, in posteriori parte sinum maxillarem, perforato osse intrant, & in membranam huius sinus furculis suis finiuntur *q*). Ramus nervi alveolaris siue dentalis posterioris alter, plerumque *anterior* *r*), si duo fuerint, qui seiunctim extrunco oriuntur, ante

n) Hac ratione iter huius nervi depingitur in fig. I. lit. \downarrow . Nulli ceterum auctori hunc nervum dictum adhuc reperio.

o) Vide fig. I. lit. c.

p) Quatuor horum in eo cadauere adfuerunt, ex quo depictos dedi fig. I. lit. ω . ω . ω . ω .

q) Horum & dentalium ramulorum meminit Ill. WINSLOW, libr. cit. Tom. III. p. 151. n. 49. tanquam unica esset fibrilla, eaque non perpetua, ad dentes molares. Verum ramus semper adest maior dentalis posterior, in plures furculos diuisus, nec vnquam deest. Sed quid sit Ill. WINSLOWI filamentum, cuius §. dicto meminit, ex hoc furculo per coelum palati, ad unionem vsque ossium maxillarium superiorum pergens, id quidem me plane fugit. Ex hoc enim ramo dentali posteriori, nullum vnquam eiusmodi furculum vidi, per palati coelum repentem, & valde suspicor Ill. WINSLOWVM ramulum ex palatino nervo, hoc iter secutum, vidisse. Ramulos etiam rami nostri dentalis posterioris describit Cl. VIEUSSSENS l. c. p. 172. per. IX. & in figura sua exhibet XXII. lit. s. s. s; sed valde vitiose eos integumentis faciei prospicere ait, quod nunquam fieri potest. Dentibus praeterea omnibus maxillae superioris hunc ramum furculos dare asserit, in quo vero aut eum confudit cum dentali ramo anteriori, aut hunc omnino ignoravit. Describit enim ramulos ad dentes, masseterem, & integumenta faciei, tanquam ex infraorbitali ortos, antequam hic canalem suum subeat; ex quo vero nervo, hoc in loco, non nisi alveolaris posterior ramus oritur.

r) Sic depictum hunc ramum tradit fig. I. lit. a.

ante arteriam alveolarem descendens, supra antri Highmori parietem conuexam exteriorem, in aliquot ramulos diuisus, musculi buccinatoris fibris, a processu dentali ossis maxillaris superioris ortis s) inferitur. Attamen varie in origine & distributione ramorum suorum hic nervus alveolaris posterior ludit. Praeterea enim, quod saepe, immo plerumque, vnica origine ex secundo ramo Quinti paris gaudet: solet etiam posterior ramus, si duo sunt, buccinatori musculo furculos porrigere, alios vero edere perforantes sinum Highmori & alium in dentem molarem posticum. Anteriorem vero ramum, praeter communicantem illum cum dentali anteriori, & furculos in dentes molares descendentes; exhibuisse vidi furculum in pterygoideum externum, vicinissimum illi musculum.

§. LXXIII.

Postquam hunc dentalem posteriorem descriptum ramum dedit, secundus nerui Quinti paris ramus, canalem illum subit, qui in parte orbitae inferiori, a laminis apophyseos orbitalis ossis maxillaris superioris, hic a se inuicem secedentibus, formatur, infraorbitalem dictum, & ab hoc canali suo *nerui infraorbitalis* nomen accipit, t) per canalis huius foramen anterieus exiturus. Intra hunc non plane osseum, sed in posteriori sua parte periosteo orbitae superne clausum, anterieus vero lamella ossea tectum canalem, u) infraorbitalis nervus ramum dat vnum anteriorem maiorem v) constantem, alios vero minores inconstantes

s) Vide hanc musculi buccinatoris originem depictam fig. I. lit. O.

t) Ita omnino naturae descriptio anatomica respondet, neque enim pro solo ramo nerui maxillaris superioris infraorbitalis haberi potest, sed est vere continuatus eius truncus. Mecum consentit Ill. PRAECEPTOR Not. ad BOERHAV. Tom. IV. § 498. not. b. p. 62., vbi trunci nomine dignum infraorbitalem neruum MAGNVS VIR vocat. Depictum eundem vide in fig. nostra I. num. 61. Nimis vero gracilem illum pingit EVSTACHIUS Tab. XVIII. lit. G. H. proportionem habita ad ramum palatinum, quo tamen longe valentior est.

u) Vide consentientem Venerandum ac Illustrum PRAECEPTOREM Not. ad BOERHAV. Vol. IV. p. 62. not. b. & FALLOP. l. c. lin. 49-51. & Ill. WINSLOWVM Tom. III. n. 47.

v) Hic, vti semper adest, ita nec in eo cadauere defuit, ex quo eum depictum dedi Fig. I. lit. b, sed breui, in canalem suum osseum receptus, dispareret.

tes, quos omnes *dentales anteriores maxillae superioris* voco, quod per proprios canales ossis maxillaris superioris, in radices dentium anteriorum maxillae superioris furculos suos distribuunt.

§. LXXIV.

Horum ramorum dentalium princeps α) qui nunquam abest, quamvis varie in origine sua ludat, interdum longe, interdum proxime ab exitu nerui infraorbitalis in faciem, ex hoc neruo oritur. Sed plerumque tamen, non longe ab egressu suo, per foramen infraorbitale, ramum hunc *dentalem anteriorem maxillae superioris* edit, interdum extrorsum γ), interdum vero introrsum a trunco suo secedentem. Si prior fabrica locum habuerit, tunc ramus hic dentalis ab infraorbitali neruo natus, extrorsum ex canali infraorbitali exiens, perforata huius lamina ossea canalem inuenit, inter laminae processus orbitalis ossis maxillaris superioris. Per hunc canalem supra sinum Highmorianum descendens, extrorsum primo ramulum emittit, qui perforato osse, supra membranam antri Highmoriani descendit, & cum ramulo dicto (§. LXXII.) dentalis nerui posterioris, communicat z). Hinc dentalis anterior neruus per canalem suum, circa foramen infraorbitale, in margine orbitae inferiori introrsum continuatum, sub foramine dicto introrsum iter suum dirigit in processum nasalem ossis maxillaris superioris, & deficiente ramulo iam dicto communicante, insertum sibi ramulum hic accipit a dentali posteriori ramo (§. LXXII.). Legens vero intra hunc canalem suum, versus processum nasalem, sub orbitae margine inferiori tendentem, comite arteria dentali anteriori ex infraorbitali orta, radices dentium maxillae superioris anteriorum, molarium nempe minorum, canini atque incisiuorum: furculos

α] Hunc ramum dentalem anteriorem describit *Venerandus PRAECEPTOR* meus l. c. Neque eum neglexit *FALLOPIVS*, sed describit lib. cit. pag. 452. lin. 54. 55, & pag. 453. lin. 1-9; sed *WILLISIVS* melius in descriptione sua lib. cit. p. 155, quam in explicatione fig. I. lit. e. huius rami meminit. In explicatione enim figurae ex infraorbitali ad masseterem musculum per os exire ait hunc ramum, qui certe dentalis fuisse videtur, male ab eodem observatus. Sed plane incognitus hic fuisse videtur *VIEVSSENIO*, uti not. m, ad §. LXXII. supra dictum est. Breuissime eum ramulum recenset *Ill. WINSLOW*. l. c. n. 48.

γ] Hoc modo in Fig. I. lit. b. reperies dentalem ex infraorbitali exeuntem.

z] Hunc ramulum depictum dedi fig. I. lit. c.

culos demittit, per cellulofam offis maxillaris substantiam, in dentium dictorum quorumcunque radicem, vnum, mollissimum, medullarem, omni dura matre carentem; & primum plerumque quidem in dentem molarem minorem, canino proximum, interdum etiam in dentem molarem minorem secundum; secundum ramulum interiorem in radicem, dentis canini, facillime per os prosequendum, breuissimum quippe, ob radicem dentis canini prae reliquis praelongam. Hinc introrsum descendens ramus, ad intimum processus nasalis offis maxillaris superioris latus, nasum spectans, per cellulofam dicti processus fabricam ramulos emittit, cum arteriis descendentes in dentem incisuum canino proximum, & ultimo suo dentali furculo, per radicem dentis incisui primi antici, in ouale huius cauum desinit.

Sin vero introrsum ab infraorbitali neruo ramus dentalis anterior secedat: continuo per canalem, sub orbitae margine inferiori introrsum continuatum, cum arteria dentali anteriori maxillae superioris ex infraorbitali orta, tendit in processum nasalem offis maxillae superioris. Intra hunc processum, per continuatum canalem, molli ac rubello periosteo obductum, introrsum descendens neruus dentalis anterior, in duos ramulos diuiditur, interiorem & anteriorem. Horum *interior* supra radices dentium, canini & incisiuorum, cum arterioso suo ramo, intra canalem suum introrsum descendens, in has radices furculos suos demittit. Ramulus vero *exterior* nerui dentalis anterioris, supra dentium molarium minorum radices extrorsum ac retrorsum in canali suo fertur, atque eadem ratione, vti interior, furculos suos in radicem horum dentium demittit; ultimo vero ramulum communicantem cum alueolari siue dentali posteriori emittens, desinit. Sed praeter hos furculos, quos dentalis hic anterior in dentes maxillae superioris mittit, alios etiam, per processum nasalem offis maxillaris superioris descendens, dat saepe ramulos, qui, laminam nasalem processus nasalis offis maxillaris superioris, postquam perforarunt, in infimum narium meatum penetrant, & inter periosteum & membranam pituitariam decurrentes, in membranam, offis spongiosi inferioris anteriorem partem inuestientem, terminantur.

§. LXXV.

Praeter hunc dictum ramum dentalem anteriorem maiorem, *minores* alii saepe intra canalem ex infraorbitali neruo exire solent ad-

dentes, vnus vel duo, sed non constantes ii, quamuis saepius adesse soleant. Oriuntur autem ex infraorbitali neruo, antequam hic dentalem anteriorem maiorem ramum dedit. Et primum quidem, si duo adsunt, infraorbitalis neruus, canalem suum vix ingressus extrorsum emittit, qui perforans laminam osseam sinus maxillaris superiorem, hunc intrat, atque in fulco concauae huius sinus internae superficiei, supra membranam, sinum hunc intus inuestientem, a parte sinus posteriori ad anteriorem descendit. In hoc itinere suo furculos dat membranae sinus huius pituitariae; atque ossis maxillaris superioris processum dentalem denique intrans: in dentium molarium minorum maxillae superioris radices furculis suis finitur. Hinc in canali suo antrorsum ac introrsum pergens neruus infraorbitalis, secundum interdum dat furculum, extrorsum pariter ab eo abeuntem. Hic in medio fere canali infraorbitali pariter perforat laminam superiorem osseam sinus Highmoriani, atque extrorsum primo, inde vero antrorsum in sinus huius interna concaua superficiei, per sulcum ossi insculptum, qui interdum integer canalis osseus est, introrsum descendit, supra membranam sinum inuestientem. Hinc ossi maxillari anterieus sese denuo immittens, sub orbitae margine inferiori in processum nasalem ossis maxillae superioris intrat, atque per cellulosa eius substantiam, in canali, molli ac pulposo periosteo inuestito, ad dentes maxillae superioris, molarem anticum & caninum abit. Hic quandoque ramulus ab ortu suo extrorsum illico descendit versus os malae, hoc perforat, atque per corpus eius medium in canaliculo proprio, introrsum in substantiam ossis maxillaris superioris descendit, in quo sub orbita introrsum tendens, furculis suis in dentium molarium minorum radices terminatur *a*).

§. LXXVI.

Hoc modo intra canalem suum progressus infraorbitalis neruus, per foramen infraorbitale, comite arteria infraorbitali, retro muscolum leuatorem labii superioris proprium in faciem emergit, *b*) huic musculo

a] Hos ramulos breuissime etiam recenset *Ill. WINSLOW* lib. cit. Tom. III, p. 151. n. 48. Surculum vero per os malae transientem ad dentes, inter omnes observationes meas, in cadaueribus factas, bis tantum reperi; priores vero saepius vidi ramos dentales minores.

b] Hunc infraorbitalem neruum in faciem exeuntem describit *VERALIVS* pro secunda

musculo aliquot minores furculos porrigit, atque in plures, quinque aut sex ramos diuiditur, quorum alii minores sunt adscendentes, alii vero, maiores ac plurimi, a foramine infraorbitali descendunt c).

§. LXXVII.

Ab exitu enim suo infraorbitalis nervus continuò ramulum dat anteriorem, plerumque vnicum, adscendentem, qui sursum a foramine infraorbitali, ante marginem orbitae inferioris reflexus, d) sub muscoli orbicularis palpebrarum parte inferiori, cui furculos exhibet, introrsum ad palpebram inferiorem adscendit, saepius in sulco, qui a foramine infraorbitali, versus oculi angulum anteriorem, trans orbitae inferioris marginem ducit, immo interdum, sed rarius, ab infraorbitali nervo intra canalem maxime antè separat, per proprium interius secundarium foraminulum infraorbitale emergit, a quo introrsum ad palpebram adscendit. Orbitae marginem sic transgressus anteriorem, hic ramulus *palpebralis inferior*, diuiditur in alium ramulum anteriorem, alium vero *posteriorem*. Exterior, sub fibris muscoli orbicularis palpebrarum, quae palpebram inferiorem tegunt, extrorsum versus angulum oculi anteriorem excurrit, dat furculos musculo orbiculari palpebrarum, anastomosin facit cum tenui furculo ex superiori ramo duri versus angulum oculi anteriorem adscendente; aliam vero cum ramulo suo socio nervo palpebrali posteriori; ac denique inter palpebrae inferioris duplicaturam per cellulosa, ad tarsum usque palpe-

secunda propagine gracilioris radice tertii sui nervorum cerebri paris Lib. IV. Cap. VI. & male depingit Lib. IV. fig. 11. lit. o. Eundem ex extracto canali infraorbitali, in faciem sese dispergentem vide in Fig. mea I.

- e) Infraorbitalis nervi ramorum in faciem distributionem, brevissime tantum recenset FALLOPIVS l. c. pag. 453. lin. 9. 10. Bene vero ramos eius & adscendentes & descendentes depictos dat Optimus EUSTACHIUS Tab. XIX. lit. b. & Tab. XVIII. Fig. 1 lit. G. H. Sed adscendentem palpebralem nervum in icone sua omisit BERRETTINVS lib. cit. Tab. 111. Fig. 1. lit. B.; qui descendentes optime repraesentat ad labium superius, minus accurate autem anastomoses labialium infraorbitalis nervi ramorum anastomoses cum ramis nervi duri neglexit. Cl. VIEVSSENS infraorbitalem nervum sub nomine *rami primi ramus minoris inferioris Quinti paris* nervi describit lib. cit. pag. 172. per. IX. depingit vero eundem Tab. XXII. lit. r; sed ramulos ad palpebram inferiorem adscendentes ignoravit, pariterque anastomoses infraorbitalis cum nervo duro,

- d) Hunc expressum vide, quamvis resectum, Fig. 1. lit. e.

palpebrae inferioris fibris suis excurrit. Ramulus vero alter interior, versus angulum oculi interiorem tendens, dat primo ramulum, qui introrsum ad nasum abit, & in cutem eius supremi terminatur. Quo exhibito, in parte interna palpebrae inferioris per cellulosa eius adscendit, anastomosi iungitur & exteriori ramulo palpebrali, & interdum etiam nervi duri furculo huc continuato, immo etiam cum furculo alio coniungitur, qui ex ramo infratrochleari, rami nasalis primi Quinti paris, (§. LV.) ante venam nasalem descendit. Eiusdem vero nervi maiores furculi, partim ad interiorem tarsi huius palpebrae inferioris partem distribuuntur, partim versus ligamentum palpebrarum introrsum adscendentes, in sacci lacrymalis membranam & carunculam lacrymalem finiuntur *e*),

§. LXXVIII.

Sed praeter hunc dictum ramum palpebralem interiorem, alius saepe etiam adest *palpebralis exterior* nervi infraorbitalis, deficiente tunc exteriori ramulo nervi palpebralis interioris *f*). Hic inter ramos nervi infraorbitalis extimus, *g*) musculus levatorem labii superioris proprium descendendo perforat; hinc vero sub vena nasali hunc musculus transcendente, emergens, sursum reflectitur, anastomosi facit cum ramulo ex superiori ramo nervi duri septimi paris adscendente, atque sub musculo orbiculari palpebrae inferioris sursum migrat, in hunc furculos dat, ac ultimis suis furculis, tum in palpebrae inferioris partem anteriorem finitur, tum etiam eorum quibusdam sub cute desinit, quae os malae iuxta orbitam tegit. Hi in cellulosa subcutanea extrorsum prorepentes, anastomosi interdum cum furculo rami subcutanei malarum conveniunt (§. LIX).

§. LXXIX.

e) Breuissime de hoc palpebrali inferiori ramulo loquitur ILL. WINSLOW l. c. n. 36.

f) Hic vero ramus palpebralis exterior non adeo constans est ac interior, ita ut inter triginta observationes, decies tantum mihi occurrerit. Vidi etiam ex nervi duri ramo superiori adscendentem ramulum ad palpebram anteriorem, atque tunc valde gracilem illum anteriorem ex infraorbitali, ad angulum oculi interiorem tantum adscendentem in carunculam lacrymalem ac anteriorem partem orbicularis palpebrarum musculi.

g) Cuius originem ac reflexum circa marginem orbitae inferioris depictum dedi Fig. 1. lit. t.

§. LXXIX.

Maior vero numerus est ramorum ex infraorbitali nervo descendentium *b)*, quorum alios interiores, duos plerumque, *nasales superficiales* voco, quod sub cute, quae nasum tegit, furculos suos dispergunt. Alios vero exteriores, *labiales superiores* optime appellari posse putavi, quod in musculos cutemque labii superioris distribuuntur. In distributione horum ramorum constantem fere sequentem observavi ordinem, ab interiori seriem incipiendo.

§. LXXX.

Primus nempe intimus ramus est *ramus nasalis superficialis superior* nervi infraorbitalis *i)*. Hic ex foramine infraorbitali emergens, pone musculum leuatorem labii superioris proprium, introrsum versus nasum tendit; dat saepe, quamprimum ex foramine infraorbitali egressus est, sursum, circa marginem orbitae inferiorem reflexum palpebralem internum *k)*; hinc vero in tres plerumque ramulos dividitur. Horum *superior l)* sub leuatoris labii superioris proprii parte, a processu nasali ossis maxillaris orta, *m)* versus nasum introrsum abit; dat huic musculo atque superiori parti compressoris narium *n)* furculos, ultimo vero sub cute partis nasi cartilagineae supremae, in dorso nasi definit. Ramulus *medius, o)* introrsum sub leuatoris labii superioris proprii dicta parte transiens, in compressorem narium

b) Hos in figuris suis ex parte depingunt EUSTACHIUS l. c. & BERKETTIN. l. c. qui eosdem in reclinato labio depinxisse videtur Tab. VIII. fig. I. lit. B. & T. XII. Fig. I. lit. a. & T. XIV. Fig. I. lit. a. & WILLISIVS lib. cit. Fig. I. ad pag. 158. lit. f. g. g. g. Vberiore eorum dedi figuram Fig. I. lit. d. g. l. o. s.

i) Fig. I. lit. d.

k) Vti etiam haec fabrica obtinet in Fig. I. lit. e. e; vbi duo ramuli resecti palpebrales interiores ex hoc nasali nervo orti apparent.

l) Fig. I. lit. f¹.

m) Hanc partem musculi leuatoris labii superioris proprii; alii pro peculiari musculo habent sub nomine leuatoris labii superioris & alarum nasi, sed est tantum leuatoris labii superioris indistincta portio.

n) Quem elegantissime depictum hoc nomine dedit MAGNVS ALBINVS Tab. Muscul. II. lit. t. U. Eundem musculum pariter expressum vide in Fig. nostra I. lit. Y.

o) Fig. I. lit. f².

narium musculus immergitur quasi, & per eius carnes introrsum ad superiorem alae narium partem abit, minores multos furculos hoc itinere suo, compressori narium exhibet; hinc vero alae narium marginem superiorem legit, atque sub cute eius furculis suis, ad dorsum usque narium prorepentibus, finitur. Tertius infimus ramulus *p*), transcendit compressorem narium musculus & supremam depressoris alae narium musculi *q*) partem, hisce musculis multos furculos porrigit; ultimo vero marginem alae narium infimum subcutaneus legit, atque furculos suos ad apicem usque nasi, in hac alae parte, dispergit.

§. LXXXI.

Ramus *nasalis superficialis* alter *inferior*, priori maior & exterior *r*), ex infraorbitali neruo ortus, a foramine infraorbitali, sub leuatore labii superioris proprio primum descendit; ubi vero vix foramen dictum deseruit, ramulum interdum fursum circa marginem orbitae inferiorem reflectit palpebralem inferiorem, *s*) qui sub fibris musculi orbicularis palpebrarum adscendens ad palpebram inferiorem, furculis suis in eandem finitur. Hoc vero exhibito, *nasalis superficialis inferior* neruus, introrsum descendendo continuatus, insertum sibi laepius ramulum accipit, ex *nasali ramo superficiali superiori* *t*); & ubi ad alam nasi peruenit, circa hanc supra depressorem alae narium, magis interius vero supra nasalem labii superioris ALBINI musculus, *v*) introrsum inflectitur. Dat furculos his musculis & de-

pref-

p] Fig. I. lit. f3.

q] Ita equidem optime hunc musculus vocat ILL. ALBINVS, quem egregie depictum dedit *Tab. Musculor.* III. lit. l. m. Idem depictus reperitur Fig. nostra I. lit. 7.

r] Fig. I. lit. g.

s] Hunc aliquoties vidi, & medium quidem nuper in cadauere, inter palpebralem inferiorem [§. LXXVII] & exteriorem [§. LXXVIII.], perforantem leuatorem labii superioris proprium; tres vero hi ramuli palpebrales inferiores, omnes circa venam facialem reflexi, ad palpebram adscenderunt, eamque totidem laqueis hac ratione circumdederunt.

t] Haec structura, insertio nempe rami ex *nasali superficiali superiori* in inferiorem, in eo cadauere adfuit, frequentissima quippe, ex quo iconem depingi curavi; Fig. I. lit. h.

v] Hoc nomen est, quod Praestantissimus ALBINVS musculo imposuit, qui ex fibris, ab orbiculari labiorum musculo, ad septum narium adscendentibus constat; quem *Tab. sua Musculor.* XI. Fig. X. lit. q. r. ita depictum dedit, & eadem ratione secundum naturam depictum illum dedi Fig. I. lit. 8.

pressori imprimis alae narium bene multos; vltimo vero ad septi narium cartilaginei infimam partem abit x), in qua furculi eius, cum arterioli ex coronaria labiorum ortis, inter cutem & cartilaginem septi ad apicem vsque narium antrorsum feruntur, atque in infimo septo narium cartilagineo, subcutanei finiuntur. Vti vero sequentes infraorbitalis nervi rami, ita & hic insignem plerumque sibi ramum ex ramo superiori nervi duri y) insertum recipit.

§. LXXXII.

Reliqui magis exteriores nervi infraorbitalis rami, omnes *labiales superiores* sunt, tres plerumque vel quatuor. Eorum primus, z) nasali inferiori superficiali exterior, descendit introrsum ad labium superius, & ramosus, pone leuatorem labii superioris proprium a foramine infraorbitali introrsum descendit, dat huic musculo furculos aliquot minores, & hinc inter musculi leuatoris labii superioris proprii inferiorem partem, & depressorem alae narium introrsum descendendo pergit, ad labii superioris, sub septo narium positam partem, ibique in plures diuiditur ramulos. Horum plures in nasalem labii superioris musculum & orbicularis labiorum mediam sub septo narium positam partem mittit; profundis vero furculis suis, inter glandulas labiales decurrentibus, in cutem labii superioris vltimo definit a). Conuenit hic plerumque *labialis* ramus, cum ramo nasali superficiali inferiori, ope ramuli, quem sibi ex illo insertum recipit, alia vero anastomosi, vna vel pluribus, b) iungitur ramulis rami superioris nervi duri septimi paris.

Labialium superiorum nervi infraorbitalis *ramorum secundus*, c) exterior priori, initio pone musculum leuatorem labii superioris proprium, cui furculos dat d), inter hunc & leuatorem labiorum communem descendit a foramine infraorbitali introrsum; continuat vero iter

x] Surculos hos in musculos dictos septumque narium a nasali superficiali inferiori hoc ramo abeuntes, expressos vide in Fig. I. lit. k. k. k.

y] Fig. I. lit. i.

z] Fig. I. lit. l.

a] Fig. I. lit. n. n. n.

b] Duae anastomoses depictae conspiciuntur in Fig. I. lit. m. m.

c] Fig. I. lit. o.

d] Fig. I. lit. p.

76 SECTIO IV. DE RAMO SECVNDO NERVI QVINTI PARIS

iter suum versus interiora descendens, supra, siue ante depresso-
r alae
narium musculi exteriorem a maxilla superiori originem; muscu-
lumque orbicularem labiorum attingens, in plures minores ramos di-
viditur, quorum plurimi furculi, in orbicularis labiorum musculi hic
positam partem distribuuntur: Eius vero maiores ramuli, perforato
musculo orbiculari, profunde inter glandulas discretas labii superio-
ris, super tenuem oris cutem descendunt, ac vltimis suis fibrillis sub
epidermide labii superioris finiuntur *e*). Interdum etiam hi ramuli
super interiorem labii cuticulam, ad frenulum huius labii vsque in-
trorsum, contrario suo descensui ductu adscendunt. Huic ramo la-
biali praeterea aliquot non raro, cum ramo superiori nervi duri septi-
mi paris intercedere solent anastomoses, *f*) illius ramulis in hunc la-
bialem descendente insertis.

Tertius denique *extimus nervi infraorbitalis ramus labialis supe-
rior* *g*), primo inter musculum leuatorem labii superioris proprium, &
labiorum communem *h*); pergens vero, ante musculum leuatorem
labiorum communem solum descendit, ad labii superioris extimam
partem. Dat primo maiorem ramum musculo leuatori labiorum
communi *i*), atque maiorem ac insigniorem reliquis cum ramo ner-
ui duri anastomosen, vnam *k*) alteramue habet; ad exteriorem ve-
ro labii superioris partem delatus, exteriori parti musculi orbicularis la-
biorum in labio hoc superiori furculos multos impertit, profundosque
alios, inter glandulas in cutem exterioris labii superioris partis, de-
finentes *l*). Hic ramus alium interdum exhibet ramum, per pin-
guedinem genarum furculos suos in cutem earum demittentem, &
cum duri ramis communicantem. Est autem semper hic vltimus at-
que

a) Hos ramulos vide in Fig. I. lit. r. r. r. r. sub fibris musculi orbicularis la-
biorum demersos.

f) Fig. I. lit. q. q. In duos ramos hic nervus labialis superior secundus diuisus
fuit, eorumque quilibet rami superioris nervi duri ramulum sibi inser-
tum in eo cadauere habuit, ex quo figura desumpta est.

g) Fig. I. lit. s.

h) Qui apparet in Fig. I. lit. II.

i) Fig. I. lit. v. v.

k) Valentem vnam anastomosen depictam tradit Fig. I. lit. w.

l) Fig. I. lit. u. u. u. u.

que extimus nervi infraorbitalis ramus, nisi palpebralis inferior exterior ramulus (§. LXXVIII.) ex infraorbitali descendat; quem tamen & ex hoc labiali extimo tertio ortum vidi. Quatuor vero si adfuerint rami labiales, tunc inter tertium ac secundum alius seiunctim ex infraorbitali descendit. Hi itaque quinque nervi infraorbitalis descendentes rami, variis inter se, & pluribus anastomosibus cum ramis nervi duri conuenientes, qui pedem, ita dictum, anserinum Gallorum efficiunt, transuersim ramos nervi infraorbitalis intercurrentibus, facpiusque laqueos circa hos formantibus, modo vero supra, modo infra illos repentibus, plexum insignem nervosum constituunt, per totum illud spatium infraorbitale, ad labium vsque superius extensum, plexus nervosi infraorbitalis nomine dignum.

§. LXXXIII.

Praeter hunc ramum infraorbitalem in canali suo incedentem, alius interdum adest, qui per orbitam, sub oculi pinguedine, supra canalem infraorbitalem antrorsum a trunco nervi maxillaris superioris abit, ac super marginem orbitae inferiorem descendens, labialis superior fit nervus *m*).

SECTIO V.

DE TERTIO RAMO NERVI QUINTI PARIS.

§. LXXXIV.

Inter dictos ramos Nervi Quinti Paris crassissimus est, qui superest describendus tertius; *n*) quem ILL. WINSLOW *o*) maxillarem inferio-

m) Eiusmodi infraorbitalem secundarium ramum semel vidi hic Goettingae a Venerando ac Illustri PRAECEPTORE meo demonstratum in cadauere.

n) Primus ramus nervi Quinti paris WILLISTII, cuius ramos breuiter tantum recenset, non describit; lib. cit. p. 153. Crassior vero radix est tertii paris VESALIO Lib. IV. Cap. VI., depicta Lib. IV. Fig. II. lit. M.

o) Lib. cit. Tom. III. pag. 147. n. 33, & pag. 152. n. 55.

inferiorem appellat, quod princeps eius ramus descendens, per canalem maxillae inferioris feratur. Sed eandem ob causam non videtur optimum mihi hoc nomen, quod facile sibi inuicem ramus ac truncus confunduntur. Est autem nervus maxillaris inferior, verus ramus tertii rami Quinti paris, cum descendens iste in duos, plerumque aequales ramos, maxillarem inferiorem ac lingualem diuidatur; temporalis vero superficialis eiusdem tertii rami Quinti paris ramus, quod ex ramo maxillari inferiori radicem suam inferiorem accipit (§. CII. CIII.), non nisi descripto prius hoc, ex ordine tradi queat. Quare trunco tertii rami Quinti paris, nomen ab ILLVSTRI WINSLOWO impositum non tribuo. Quodsi vero melius nomen, a principe huius rami tertii Quinti paris functione imponendum illi esset, *gustatorius* omnino hic solus ramus dici deberet, quod hanc sensationem solus linguale suo ramo perficit.

§. LXXXV.

Colligitur hic ramus ex trunci nerui Quinti paris, caueam suam vix ingressi, exterioribus fibrillis nerveis, quae fasciculum nerveum componunt, duobus prioribus coniunctim sumtis fere aequalem, intra cranium breuissimum. Descendit enim continuo ad angulum fere rectum a trunco extrorsum, ad foramen ovale ossis sphenoidei, per quod ex cranio egreditur. Cum vero hoc foramen illo primi ac secundi rami Quinti paris & exterius & posterius sit: hinc etiam ramus hic tertius nerui Quinti paris exteriorem intra caueam nerui Quinti paris locum occupat, ac reliquis intra illam posterior est *p*); unde VIEVSSSENIO ramus maior posterior nerui Quinti paris dictus fuit *q*). Per hoc foramen ovale ex cranio egressus ramus tertius Quinti paris, musculo pterygoideo externo, ab ala externa pterygoidea extrorsum versus condylum maxillae inferioris, ante foramen ovale extenso, tegitur; quare hoc musculo ex parte destituito, truncus rami tertii Quinti paris demum apparet.

§. LXXXVI.

p) Optime depictum & huius rami Quinti paris in cauea sua situm exhibet *Venerandus ac Ill. PRAECEPTOR Fascic. Icon. Anat. I. Tab. VI. lit. l*; & ruditer BERRETTINVS Tab. XXI. Fig. II. lit. P. Bene etiam eius situm in receptaculo & exitum ex cranio descripsit FALLOPIVS lib. cit. pag. 453. lin. 11 - 16. Depictum eundem dedi Fig. I. n. 54.

q) Lib. cit. pag. 172. Cap. III. period. XI. & depingit cum Tab. XXII. lit. H.

§. LXXXVI.

Diuiditur autem illico ab egressu suo ex cranio per foramen ouale, in duos ramos maiores, 1) superiorem minorem, ac inferiorem maiorem. Horum superior plerumque non vnicus distinctus ex ramo tertio Quinti paris prodiens ramus est, sed ex quinque ramis minoribus, continuo sub foramine ouali, immo etiam subinde intra illud adhuc, a ramo tertio Quinti paris, in diuersas plagas radiorum instar secedentibus, componitur. Quare potius rami superiores rami tertii Quinti paris quinque numerantur, quorum quatuor exteriores aliquando vnum coniunctum truncum habent, ex quo oriuntur; plerumque vero quinque rami superiores ex diuersis oriuntur punctis arcus exterioris & interioris rami tertii nerui Quinti paris, ex cranio per foramen ouale exeuntis 2); Trunco vero rami tertii Quinti paris descendenti, continuatur ramus inferior maior 1).

§. LXXXVII.

Inter ramos superiores primum numero extimum ob originem suam ex trunco, eumque *massetericum* voco, quia totus fere in muscolum masseterem absumitur 2). Hic a foraminis ovalis exteriori fine, ex

1) Ita equidem depingit illos Egregius EUSTACHIUS Tab. XVlll. Fig. I. lit. I. K. L., quos ramos ILL. ALBINVS anteriorem & posteriorem appellat.

2) Hac ratione ortus ramorum superiorum rami tertii Quinti paris sese habuit, in omnibus fere, quos hunc in finem dissecai, cadaueribus, & in eo etiam, ex quo iconem paraui Fig. I, n. 63. 64. 65. 66. 67. Eodem modo originem ramorum superiorum tertii rami Quinti paris describit Venerandus PRÆCEPTOR Nos. ad BOERHAV. Vol. II. pag. 562. lin. 5. seqq. & Ill. WINSLOW l. c. n. 56; & eleganter eos ita depingit Cl. DUVERNÉY, in *Tractatus* sui de *Organo Auditus* Tab. Xlll n. 2. 3. 4. Ac certissime plerumque ramorum tertii Quinti paris superiorum distributio sese ita habet, nec vnquam duos ramos eius vere distinctos maiores vidi, ex quorum superiori, siue anteriori, vt ALBINVS l. c. vocat, omnes rami superiores oriuntur; immo fere impossibile videtur, cum ramus ex superioribus, *pterygoideus*, semper ex interiori conuexo trunci rami tertii Quinti paris latere oriatur, reliqui vero ex opposito exteriori. Cl. VIXSENS ramos hos superiores enumerat tantummodo, minime vero eorum decursum describit, l. c., depictos autem dat Tab. XXll. nro. 2. 2. 2.

3) Fig. I. n. 68.

2) Mecum ita ramos superiores enumerat ac depingit EUSTACHIUS Tab. X Vlll. Fig. I, lV. lit. P., alio ordine DUVERNÉY; cui secundus est ramus

ex lata exteriori rami tertii Quinti paris parte ortus, ante faciem articulatoriam ossis temporum pro maxilla inferiori, extrorsum migrat, pressum adhaerens ibi ossis sphenoidi apophysi temporali. Hinc sub futura, quae os temporum ac apophysin dictam ossis sphenoidi coniungit, transuersim, supra musculum pterygoideum externum extrorsum tendit; dat, ubi ante articulationem maxillae inferioris extrorsum migrat, furculum vnum alterumue ad capsulam articulatoriam maxillae inferioris α), deinde vero, ubi sub musculo temporali ad angulum usque peruenit, quem ossis temporum squamosa pars, ad radicem processus Zygomatici, cum apophysi temporali ossis sphenoidi facit, ramulum subinde exhibet, qui in postrema foueae temporalis parte, incisura Zygomatica dicta, in musculi temporalis ibidem positas carnes distribuitur. Sed praeter hunc paruum ramulum, alium saepe anterad radicem processus Zygomatici ramum dat maiorem, ramum nempe inter superiores rami tertii Quinti paris secundum, temporalem profundum exteriorem, γ) qui per musculi temporalis carnes, retro futuram, quae partem squamosam ossis temporum cum ala sphenoida coniungit, profunde adscendit, atque furculis suis in hunc musculum desinit. Ab angulo vero supra dicto apophyseos temporalis ossis sphenoidi, nervus massetericus inter musculum temporalem & pterygoideum externum extrorsum descendit, versus incisuram semilunarem, inter processum maxillae inferioris coronoideum atque condyloideum, per quam retro tendinem musculi temporalis transiens, in musculum massete-

ramus massetericus, uti & FALLOPIO, qui eum describit l. c. lin. 27 - 30. & WILLISIVS l. c. Fig. 1. ad pag. 158. lit. m. Venerando PRAECEPTORI meo l. c. primus ramus est pterygoideus, tertius vero massetericus, sed idem fere est cum eo ordine, quem in recensendis illis seruo, nisi quod inuersus sit. ILL. WINSLOW, praeter quod ramum temporalem superficiale pro secundo superiorum ramorum numeret, eundem ordinem in recensione ramorum superiorum mecum seruat. Naturale autem mihi visum est ab exteriori initium facere, quippe primus conspiciendus venit in praeparatione huius nervi. Vide autem rami masseterici ex ramo tertio Quinti paris originem Fig. 1. n. 63.

α) Hunc ramulum recensere videtur FALLOPIVS l. c. lin. 30. 31.: ubi, connecti hunc ramum cum ligamento articulari in tempore inquit.

γ) Hanc fabricam, originem nempe rami temporalis profundi ex masseterico describit etiam Venerandus PRAECEPTOR meus l. c.

feterem, a iugo ortum inseritur, in quem totus absumitur *z*), ramulis suis inter diuisionem musculi masseteris *a*) decurrentibus, saepiusque ea ratione per hunc distributis, vt arcus forment, dum in trunculos suos redeunt, ex quibus deinde furculi in fibras musculi pergunt ac finiuntur.

§. LXXXVIII.

Secundus ramus superior tertiū rami Quinti paris, interior & anterior origine sua priori, est *temporalis profundus exterior*, qui saepe a neruo masseterico *b*), interdum etiam a ramo buccinatorio rami tertiū Quinti paris oritur, saepe etiam cum tertio ramo superiori rami tertiū Quinti paris, temporali profundo interno, vno eodemque principio ex trunco prouenit *c*). Quando vero utrique rami temporales, exterior & interior profundus, separatim ex trunco tertiū rami Quinti paris oriuntur *d*), tunc iuxta se inuicem tamen extrorsum, sub alae magnae sphenoidae radice a foramine suo feruntur, supra musculum pterygoideum externum, & prope angulum huius alae sphenoidae saepe anastomosi conueniunt, indeque adscendunt in musculum temporalem, fossam suam replentem. Et exterior quidem, retro futuram, alam sphenoidae & partem squamosam ossis temporum inter, in proprio quandoque sulco ossis squamosi adscendit, ac fibras suas in partem musculi temporalis posteriorem profunde dispergit.

§. LXXXIX.

z) *Illustris* quidem *WINSLOW* s. l. c. n. 61. hunc ramum fibras ad integumenta dare faciei, cum nerui duri ramis communicare & in buccinatore musculum terminari ait, sed eam fabricam huius rami masseterici nunquam vidi, cumque semper ramis suis vltimis omnibus in musculum masseterem finitum inueni; & videtur *ILL. VIR* fibras rami buccinatorii tertiū Quinti paris, cum fibris rami masseterici confudisse.

a) Hanc diuisionem musculi masseteris in tres partes describit *ILL. WINSLOW*, lib. cit. Tom. II pag. 217. n. 729. 732.

b) Haec forte est structura originis huius nerui apud *DVVERNEYVM* l. c. & eandem describit *FALLOPIVS* l. c.

c) Ea ratione pingit *EUSTACHIUS* Tab. XVIII. Fig. I. V. lit. N. & *ILL. WINSLOW* idem in descriptione sua asserere videtur, l. c. n. 57., aut solum interiorem ramum temporalem profundum describit.

d) Quae fabrica obtinet in Fig. mea l. n. 64.

§. LXXXIX.

Temporalis vero *profundus interior*, tertius ramus inter superiores rami tertii Quinti paris *e*), exteriori plerumque maior, ab origine sua, ex lata media exteriori superficie rami tertii Quinti paris per foramen ouale egressi, extrorsum pariter, sed paullulum etiam antrorsum, supra pterygoideum externum musculus, versus angulum alae sphenoidae excurrit, cum neruo buccinatorio saepe communicat, ac circa angulum dictum sursum reflexus, in anteriori fossae temporalis parte, per musculus temporalem profunde adscendit, supra alam magnam sphenoidam, ac in duos ramulos diuiditur, anteriorem & posteriorem, qui profunde per musculi temporalis fibras distribuuntur. Posterior quidem ramulus mediae musculi parti, per quam decurrit, furculis suis prospicit; anterior vero, qui per fossae temporalis anteriorem partem orbitae propiorem, & ibi situm musculus temporalem adscendit, plurimis suis fibris in hanc musculi partem desinit; vnus tamen vel duo eius furculi antrorsum adscendunt, in incisura Zygomatica ossis malae, ad foraminulum canalis exterius, per quem lacrymalis nerui ramulus, iunctus ramulo secundi Quinti paris (§. XLV. LIX.), in fossam hanc temporalem egreditur, atque anastomosi cum hoc lacrymalis nerui furculo conuenit. Sed interdum hic ramus longe per ossis malae processum orbitalem superiorem in canaliculo fertur, interdum inter futuram ossis malae cum apophysi orbitaria ossis sphenoidae orbitam adit, immo etiam per fissuram sphenomaxillarem orbitam intrasse, coniunctoque lacrymalis & secundi Quinti paris furculo insertum fuisse vidi.

§. XC.

Solet tamen interdum alter horum ramorum temporalium profundorum tertii rami Quinti paris deesse, imprimis vero exterior; atque vnicus tunc maior ramus temporalis profundus ex ramo tertio Quinti paris prodit, inter massetericum & buccinatorium ramum, in temporalem musculus profunde desinens. Praeterea in origine sua mire hi rami temporales profundi variant, dum a ramo masseterico saepe exterior oritur; interdum etiam, sed rarius, vtrosque a ramo buccinatorio tertii Quinti paris ortos obseruauit.

§. XCI.

e] Cuius resecti origo conspicitur Fig. I. n. 65.

§. XCI.

Quartus enim, inter superiores tertii Quinti paris, ramus est exterior & anterior, quem *buccinatorium* appello *f*), quia totus fere in musculum buccinatorem absumitur. Hic princeps superiorum tertii Quinti paris ramus, interdum trium ante dictorum ramorum truncus est; quare tunc ramus superior tertii Quinti paris buccinatorius dici posset, cuius rami massetericus cum temporalibus profundis forent; sed rarius haec fabrica occurrit, saepissime vero, immo fere constanter, ramorum superiorum originem ordine recensito observaui.

§. XCII.

Oritur hic *ramus buccinatorius* ante priorem, ex latere pariter exteriori nerui tertii Quinti paris, sub foramine ovali. Ab hoc ortu descendit antrorsum, interdum inter musculum pterygoideum internum & externum, plerumque vero transversim per ipsas carnes musculi pterygoidei externi medias. Hoc in transitu aliquot exhibet huic musculo ramulos; postquam vero eius carnes perforavit, ramulos exhibet incertos numero, duos plerumque, quandoque tres, extrorsum adscendentes in musculi temporalis partem anteriorem, aliosque minores furculos, introrsum transversim euntes, insertos in musculum pterygoideum externum *g*); descendit vero ipse nervus buccinatorius inter musculum temporalem ac pterygoideum externum antrorsum, vel etiam per ipsas carnes infimas musculi temporalis, & descendendo continuatur inter temporalem musculum, ubi in tendinem idem, prope insertionem fibras suas colligit, & pinguedinem, quae buccinatoris originem a maxillari superiori copiosa tegit, ultimo vero inter masseterem musculum, prominentem ante maxillae inferioris ramum, & inter pinguedinem, quae cavitatem infra Zygoma, musculum masseterem

f] Tertius ramus superior tertii Quinti paris D V V E R N E Y I l. c. & quartus Ill. W I N S L O W I l. c. n. 62. 63; eum depingit E V S T A C H I V S Tab. XVIII. Fig. 1. IV. lit. M. & descripsit eleganter F A L L O P I V S pro primo ramo tertiae propaginis tertii sui paris lib. cit. pag. 453. lin. 17-26. Ortum eiusdem rami tradit Fig. mea l. n. 66.

g] Hos furculos in musculum pterygoideum describit F A L L O P I V S l. c. lin. 19. 20 & depingit Optimus E V S T A C H I V S l. c. lit. O. Eosdem habet in descriptione sua Ill. W I N S L O W l. c. n. 62.

rem & buccinatorem inter replet, ad buccinatorem muscolum antrorsum descendit. Antequam hac ratione nervus buccinatorius in faciem exit, tectus adhuc maxillae inferioris ramo, ramulos exhibet quatuor & ultra, quorum alii posteriores introrsum aliquantum ac retrorsum descendunt, in fibras musculi buccinatoris a pharynge ortas, *b*) glandulasque buccales posteriores; alii vero in originem eiusdem musculi a maxilla inferiori. Saepe etiam ex his furculis vnus comitem sese addit ductui Stenoniano, in glandulas buccales, circa huius ductus orificium copiose sitas, cutemque oris interni, fibris suis finitus. Alii vero, nervi buccinatorii posteriores furculi, in fibras eius ab osse maxillari superiori ortas distribuuntur.

§. XCIII.

Vbi vero infra processum maxillae inferioris coronoideum, inter muscolum masseterem & buccinatorem tegentem pinguedinem, in faciem hic nervus prodiit: aliquot furculos demittit in musculi buccinatoris, a corpore maxillae inferioris ortas fibras. Inde in superficie externa musculi buccinatoris positus nervus buccinatorius, diuiditur in duos vel tres ramos, inferiorem maiorem ac superiorem minorem, vel si tres fuerint, in duos minores, superiorem ac inferiorem, vnum vero medium maiorem. Inferior maior sub vena faciali *i*) antrorsum versus angulum oris tendit, atque ante eam venam insigni anastomosi communicat, cum ramo nervi duri septimi paris, qui ex huius nervi ramo inferiori super masseteris musculi partem inferiorem transiens, trans venam facialem huc fertur *k*); alio vero ramo, itidem ante venam facialem reflexo, cum ramo ex superioris rami nervi duri plexu, quem pedem anserinum vocant, adueniente conuenit. Itaque duo hi nervi, ante venam facialem communicantes, laqueum circa eam formant. Ab hac anastomosi cum neruo duro, pleri-

b) Quas optime ac primus, ni fallor, descripsit Ill. ALBINVS in incomparabili sua *Historia Musculorum Hominis* Leidae MDCCXXXIV. Lib. III. Cap. XVI. pag. 162, Hinc forte FALLOPIVS etiam in extremas fauces hunc ramum propagines suas dispergere ait l. c. lin. 24.

i) Hanc venam optime ac eleganter depictam tradit *Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR Fascic. Ic. Anat.* III. Tab. II. n. 28.

k) Hanc anastomosin nulli dictam inuenio, nisi velimus obscure eam descripsisse Ill. WYSLOWVM l. c. n. 61. & adscripsisse ramo masseterico.

plerique inferioris rami nerui buccinatorii ramuli, paralleli fibris musculi buccinatoris, antrosum versus oris angulum excurrunt, & tum in huius musculi fibras absumuntur, tum etiam, vbi ad angulum oris peruenerunt, vltimis suis furculis, in concurrentes ad angulum oris musculos, depressorem & eleuatorem labiorum communem desinunt *l*). Sed alius ex his rami inferioris nerui buccinatorii ramulis, inferior idem, quoties is neruus in tres ramos diuiditur, deorsum versus mentum sub vena nasali descendit, anastomosin frequenter minore cum inferiori ramo nerui duri facit, atque in musculum triangularem menti siue depressorem anguli oris *ALBINI* finitur. Ramus vero superior minor nerui buccinatorii, sub vena faciali, trans musculum buccinatorem adscendit per pinguedinem genarum, atque ante venam facialem reflexus, in ramum ex superiori nerui duri ramo prouenientem inseritur, ac laqueum circa hanc venam, superiorem priori constituit; vltimis vero furculis suis in buccinatoris musculi partem superiorem terminatur.

§. XCIV.

Praeter ea, quae iam in descriptione citauimus, varias saepe infulas hic neruus ramis suis in faciei pinguedine efficit, per quas, tanquam laqueos, rami arteriae labialis transeunt. Interdum etiam retro venam facialem buccinatorii nerui medius ramus in duos diuiditur, quorum alter sub vena, alter vero supra eandem incedit, iique ante venam anastomosibus cum duri ramis conuenientes, coniunguntur iterum, ac circulum nerueum circa venam efficiunt, qua tanquam laqueo illa circumdatur; Immo etiam eiusmodi laqueo, a nerui buccinatorii ramo medio cum duri ramis facto, arteria labialis *m*), vbi per pinguedinem genarum transit, saepius includitur. Musculus vero pterygoideus externus, praeter multos furculos nerueos, quos a perforante illum hoc ramo buccinatorio habet, alium interdum etiam peculiarem maiorem accipit ramulum, qui inter ramum buccinatorium,

&

l) Hoc etiam annotat Ill. *WINSLOW* l. c. §. 63.

m) Quam depictam exhibuit *Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR* meus *Fascic. Ic. Anat. Ill. Tab. II. lit. G.*

& descendentem tertii Quinti ramum ortus, in pterygoideum externum musculum inseritur *n*).

§. XCV.

Quintus denique & minimus inter superiores ramos nervi maxillaris inferioris, est ramus *pterygoideus o*). Hic ex latere interiori rami tertii Quinti paris, per foramen ovale egressi, ortus, descendit inter musculum pterygoideum externum, & latam circumflexi palati musculi a tuba Eustachiana originem *p*), dat furculum non minimum huic musculo, atque in musculum pterygoideum internum, ubi is ex fossa pterygoidea oritur, inter duas alas pterygoideas descendens, omnes suos furculos in eum distribuit. Quandoque tamen etiam hunc ramum ex descendente ramo tertii Quinti paris ortum observavi.

§. XCVI.

Inferior tertii Quinti paris ramus q), est vera trunci continuatio, qui descendit, postquam recensitos minores ramos superiores dedit *r*). Huius tres rami sunt, maxillaris inferior, optime ita dictus, quia per maxillae inferioris canalem fertur & in musculos ab eadem ortos inseritur; secundus lingualis, in linguam descendens, tertius vero temporalis superficialis *s*). Maxillaris ille ramus inferior, ac lingualis,

n) Hanc fabricam expressit Egregius EVSTACHIUS Tab. XVlll. Fig. I. IV. lit. o.

o) Quartus ramus CL. DUVERNÉY l. c. & ab Ill. WINSLOWO pro ramo nervi buccinatorii habitus & descriptus l. c. n. 62. Primus vero est ramus superiorum tertii Quinti *Venerandi ac Illustris PRAECEPTORIS mei Not, ad BOERHAVII Praelect.* l. c; sed ramus quem Ill. WINSLOW superioribus tertii Quinti paris ramis, praeter recensitos adnumerat l. c. n. 64., quem per canalem pterygoideum antrorsum ex trunco tertii rami Quinti paris abire & in maxillarem superiorem inseri asserit, nil certe aliud est, nisi ramus Vidianus rami nasalis secundi Quinti, qui solus per hunc canalem retrorsum abit. Vide supra dicta nota i. ad §. LXIII. Depictum autem hunc ramum pterygoideum, ab interiori trunci tertii Quinti paris latere ortum, & hinc trunco suo ex parte tectum dedi Fig. I. n. 67.

p) Hunc musculum ab origine sua tradit Fig. I. lit. K.

q) Ramus posterior Ill. ALBINO dictus, EVSTACH. Tab. XVlll. fig. I. Lit. L. Descendens noster in Fig. I. n. 68

r) Consentientem vide Ill. WINSLOWVM l. c. n. 56.

s) Hanc vide descendentis rami tertii Quinti paris divisionem expressam in Fig. I. n. 68. 69. 70. 81. Divisionem etiam hanc in tres ramos, Optimus

lis, coniuncti in vnum truncum, a foramine ovali, plerumque per aliquot trium quatuorue linearum interuallum descendunt, initio quidem inter musculum pterygoideum externum & circumflexi palati a tuba originem; deinde vero ulterius inter pterygoideum internum & externum descendendo continuatus truncus, plerumque supra arteriam maxillarem internam, introrsum inter dictos musculos transeuntem, interdum tamen foramini ovali propius & altius *t*), in duos ramos diuiditur, anteriorem anteriorem lingualem, & posteriorem posteriorem maxillarem inferiorem, quandoque sibi aequales, plerumque tamen maxillaris ramus inferior linguali maior est siue crassior.

§. XCVII.

Prae reliquis ramis descendens tertii Quinti paris crassitie valens ramus maxillaris inferior *v*), forti obductus dura matre, vnica plerumque radice *x*) ex trunco suo ortus, descendit, initio quidem inter musculi pterygoidei externi inferiorem partem; & pterygoideum internum,

EUSTACHIUS de ramo suo posteriori tertii Quinti paris repraesentat Tab. XVIII. Fig. I. lit. L. Q. R. *v*.

z) Quia ratione hanc diuisionem exprimit DVERNEY Lib. cit. Tab. XIII. lit. K. L.

v) Quartus ramus tertiae propaginis nerui tertii paris FALLOPIO dictus; ab EUSTACHIO exhibitus¹. c. lit. R. VIEVSSENII secunda ac media propago rami maioris ac posterioris nerui Quinti paris, descripta lib. cit. pag. 173. per. XII. & depicta Tab. XXI. n. 5. Originem huius rami maxillaris inferioris resecti tradit Fig. mea l. n. 69.

x) Plerumque vnicam radicem huius nerui maxillaris inferioris esse assero, quia duplici ex radice maxillarem hunc inferiorem ramum, conflatum etiam obseruavi. Ex trunco nempe tertii rami nerui Quinti paris, sub ramis eiusdem superioribus ortus fuit, altera radice interiori maiori, altera exteriori minori. Interior maior, ad supremam musculi pterygoidei externi originem a linguali neruo separata, retro arteriam maxillarem internam, inter musculum pterygoideum internum & externum descendit; altera vero minor, cum nerui temporalis superficialis radice coniuncta, descendit exterior, ante arteriam maxillarem internam introrsum flexam. Hae duae radices, supra arteriam a se inuicem separatae, infra eandem coniunctae, neruum maxillarem inferiorem composuerunt; in insulam vero, quam dicta ratione fecerant, arteria maxillaris interna media inclusa fuit, introrsum versus nares abiens. In eodem subiecto communis ramorum tertii rami Quinti paris vagina a dura matre defuit, quare in plurimos minores neruulos opines hi rami maiores diuisi, ad finem suum vsque apparebant.

ternum, deinde inter hunc & maxillae inferioris processum condyloideum, ad foramen interius canalis maxillae inferioris; atque canalem hunc cum vena & arteria ingreditur. Priusquam vero per hoc foramen canalem subit, ramum exhibet gracilem, quem *mylohyoideum* ab insertione sua appello. Hic in sulco proprio, interdum in integre osseo canali, interiori lateri rami maxillae inferioris insculpto, a foramine dicto canalis maxillae inferioris descendit, inter musculus pterygoideum internum & maxillae inferioris ramum; prope angulum vero maxillae inferioris antrorsum, inter glandulam salivalem maxillarem & maxillam inferiorem fertur, dat huic glandulae tenuissimum quandoque surculum, & ad inferiorem musculi mylohyoidei superficiem se demittit. Inter hunc & ventrem anteriorem musculi biuentris maxillae inferioris antrorsum decurrens, dat musculo mylohyoideo duos tresve surculos, qui introrsum inter fibras huius musculi, eis paralleli prorepentes, in eas interuntur. His exhibitis ramulis, reliquus nervus diuiditur in duos ramos, quorum alter anterior inter musculus mylohyoideum & ventrem biuentris anteriorem antrorsum continuatur, ac surculos suos plerosque in musculi mylohyoidei anteriores fibras, a maxilla inferiori iuxta mentum ortas immittit; ultimo vero, inter mylohyoideum musculus & biuentrem antrorsum, versus symphysin maxillae inferioris abit, atque ad internum latus biuentris, circa marginem maxillae inferioris, prope symphysin sursum reflexus, in transversum menti musculus definit. Ramus alter nervi mylohyoidei, inter musculus mylohyoideum & biuentrem retro priorem introrsum delatus, in ventrem musculi biuentris anteriorem totus inseritur *γ*).

§. XCVIII

γ) Hunc ramum mylohyoideum bene describit *Ill. ALBINVS* in *Adnotat. ad EVSTACHII Tabulas* pag. 236. ad Tab. XVlll. fig. I. lit. Q. R. Sed praeter hunc ramum mylohyoideum alios enarrat *Ill. WINSLOW* lib. cit. n. 71., ex ramo maxillari inferiori in pterygoideum & digastricum se demittentes, quos nunquam certe vidi, nec praeter ramum hunc mylohyoideum ullum alium ex ramo maxillari inferiori ad musculos hos observaui; & egregius etiam *EVSTACHIUS* solum mylohyoideum ramulum ex maxillari inferiori descendente pingit Tab. XVlll. fig. I. III lit. S: quare facile persuadeor, *Ill. WINSLOWVM* ipsum, nullum alium ramulum, praeter dictum mylohyoideum, ex ramo maxillari inferiori

§. XCVIII.

Maxillaris vero inferior tertii Quinti paris ramus, hoc ramulo mylohyoideo exhibito, immittit se in canalem maxillae inferioris, proprio rubello periosteo inuestitum, qui ab exterioribus & posterioribus, antrorsum, deorsum ac introrsum ducit. Intra hunc canalem, comite vena & arteria, hic nervus sub radicibus dentium maxillae inferioris fertur, & in singulos suum ramulum vnum alterumue, pro ratione radicum, per os sursum mittit 2). Horum primi sunt, qui ad dentes molares posteriores abeunt. In singulas enim horum dentium radices, furculus ex nervo maxillari inferiori, per foraminulum, in infimo radicum apice conspicuum, cum vasculis mollique canaliculi periosteo subit. Et ramulorum quidem nerueorum alii ex trunco rami maxillaris inferioris directe sursum, alii vero extrorsum per canaliculos in substantia cellulosa ossis maxillae inferioris adscendentes, ad radices cuiusque foraminulum veniunt, per id autem in canaliculo radicis pergunt, in cauum illud irregulare angulosum corporis siue coronae dentium molarium, in quo ipsi inter vascula distribuuntur. Hac ratione in canali suo antrorsum pergens ramus maxillaris inferior, ad omnes radices dentium molarium ramulos mittit; donec sub dentibus molaribus minoribus, per foramen exterius canalis maxillae inferioris, mentale dictum, in faciem egrediatur. Sed antequam per hoc foramen emergit, ramum dat minorem, qui in proprio canali osseo, versus symphyfin maxillae inferioris, per huius maxillae cellulosa-

riori in biuentrem insertum vidisse. In styloglossum musculum hunc nervum mylohyoideum ramulum dare, VIEVSSSENS affirms l. c., quod nec vnquam in tot vidi cadaueribus; immo ob situm huius musculi parum vicinum, valde dubium id mihi videtur. Depictum idem eundem dat Tab. XXII. n. 6. sed nimis breuem hunc gracilem ac longum ramulum. Habet hunc ramum etiam BERRETTINVS Tab. XI. Fig. II. lit. a. & descripsit eum iam FALLOPIVS lib. cit. pag. 453. lin. 41 - 45.

2] Hos ramulos ex ramo maxillari inferiori in dentes, quamuis ruditer, solus tamen icone illustravit & expresit BERRETTINVS Tab. VII. Fig. I. lit. F. Tab. X. Fig. I. lit. B. Tab. XIII. Fig. I. lit. E. Describit eos autem Ill. WINSLOW. l. c. n. 72. & Cl. VIEVSSSENS l. c. & Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR Not. ad BOERHAV. Vol. II. pag. 561. not. 2.

losam siue spongiosam substantiam continuato, sub radicibus dentium, molaris minoris antici, canini & incisiuorum cum ramulo arteriae maxillaris inferioris *a)* procedit, atque in radicem cuiusque horum dentium furculum mittit, qui in oblongo eorum cauo terminatur *b)*.

§. XCIX.

In faciem egressus per foramen mentale ramus maxillaris inferior, sub musculo triangulari menti continuo diuiditur in duos ramos satis valentes *labiales inferiores*, exteriorum & interiorem *c)*, quorum interior plerumque exteriori maior est. *Exterior* valde ramosus, exteriorum furculorum suorum aliquos in musculum depressorem anguli oris ablegat, maiores vero & copiosiores, in partem musculi orbicularis labiorum, per inferius labium expansam spargit, ibidemque prope angulum oris in musculos huic insertos furculos emittit. Plurimi vero eius ramuli, inter glandulas discretas labii inferioris profunde repentes, in cutem labii inferioris ultimo desinunt. Anastomoses praeterea aliquas hic ramus labialis inferior exterior nervi maxillaris inferioris facit cum ramulo, ex inferiori ramo nervi duri septimi paris orto, qui ante infimum musculum masseterem transit; earumque tres quandoque, quamuis minores, observaui. Alter ramus *labialis inferior interior* rami maxillaris inferioris, exteriori plerumque maior, tectus dissitis fibris musculi quadrati menti, in hunc musculum & cutem menti multos furculos dat, pariterque sub eo cum ramo inferiori nervi duri septimi paris, qui marginem infimum corporis maxillae inferioris legit, duabus plerumque maioribus anastomosis conuenit

a) Hunc ramulum, cum arteria maxillari inferiori accuratissime describit *Venerandus ac Illustris PRÆCEPTOR Fascic. 10. anat. II. not. n, ad Tab. I. lit. d.*

b) Describit hunc ramum nervi maxillaris inferioris ad dentes anteriores *Ill. WINSLOW l. c. & depingit eundem BERRETTINVS l. c.*

c) Breuiter hos ramos, nervi maxillaris inferioris labiales descripsit *Cl. VIBESSENS l. c. & depinxit Tab. XXII n. 8.* Sed miror, quapropter eorum descriptionem plane omiserit *ILL. WINSLOW*, in pertractatione ac descriptione huius rami maxillaris inferioris, qui tamen mentionem eorundem facit lib. cit. Tom. IV. pag. 379. n. 547. Bene eum expressit *EUSTACHIUS Tab. XVlll. Fig. I. III. lit. R. & Tab. XIX. Nro. 2. lit. c. & BERRETTINVS lib. cit. Tab. X.*

venit *d*). Numerosi autem ramuli, in quos hic interior ramus labialis inferior diuiditur, profunde super labii inferioris cutem internam, inter glandulas hic fitas labiales, per plexus disperguntur, & in inferiorem partem muscoli orbicularis labiorum cutemque labii inferioris inserti, desinunt, praeter quosdam satis notabiles ramos, ex hoc ramo labiali inferiori, in leuatorem labii inferioris musculum abeuntes.

§. C.

Alter ramus, plerumque minor, quandoque priori aequalis, descendens rami tertii Quinti paris ramus *lingualis e*), interdum per longius, per breuius quandoque spatium cum ramo maxillari inferiori coniunctus descendit *f*). Secedit autem ab eo plerumque supra arteriam maxillarem internam, introrsum inter musculos pterygoideos inflexam *g*), retro quam descendendo continuatur *h*). Quandoque vero supra hanc arteriam secedentium a se inuicem ramorum lingualis ante, maxillaris vero inferior ramus retro arteriam maxillarem internam descendit, inter musculos pterygoideos; deinde sub arteria coniuncti denuo, ramuli ope, ex ramo maxillari inferiori in lingualem inserti, arte-

d) Harum anastomosisum, ramorum labialium inferiorum rami maxillaris inferioris, breuiter meminit ILL. WINSLOW Tom. IV. pag. 379. n. 547. Eas etiam pro instituti sui ratione, breuiter recenset Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR L. C.

e) Fig. I. n. 70. Hunc ramum, maiorem portionem crassioris radice tertii paris neruorum appellat VESALIUS Lib. IV. Cap. VI. & depingit Lib. IV. Fig. II. lit. y. y. FALLOPIO est quintus ramus tertiae propaginis, tertii paris neruorum, quem breuiter describit lib. cit. pag. 453. lin. 46-51. EUSTACHIUS eum depictum dat Tab. XVIII Fig. I. III. lit. Q. & BERRETTINVS Tab. X. Fig. II. lit. a. & Tab. XIII. Fig. II. lit. s. VIEVSSENIUS primam propaginem ac interiorem appellat rami maioris ac posterioris nerui Quinti paris, l. c. p. 172. & 173. per. XI. eum describens, depingens vero Tab. XXII, n. 3.

f) Coniunctio haec apparet in Fig. I. n. 68. sed breuior solito in cadauere illo fuit ex quo depictam illam dedi, ac multo longiorem vidi.

g) Haec arteria, sed paullum ex situ suo naturali deorsum ducta, apparet in Fig. I. n. 32. Bene vero in situ suo naturali eam depictam inuenies, in Fascic. II. Ic. Anat. Venerandi ac Illustris PRAECEPTORIS, lit. β.

h) Ita & in Fig. I. n. 70. huius nerui descensus retro arteriam depingitur.

arteriam laqueo includunt. Saepissime tamen lingualis tertii ramus Quinti paris ramus a ramo maxillari inferiori supra arteriam maxillarem internam separatus, retro arteriam descendit, fit anterior & interior nervo maxillari inferiori, & aliquot sub separatione sua a ramo maxillari inferiori lineis, ante muscolum leuatorem palati mobilis *i*) & circumflexum palati *k*), retro muscolum pterygoideum externum descendente nervulum, ex nervi duri septimi paris trunco ortum *l*), *chordam tympani* dictum, ad angulum acutissimum sibi insertum recipit *m*), & ad linguam secum deducit. Admissa hac ratione

i) Cuius originem vide Fig. I. lit. I.

k) Quem ab ortu suo descendente itidem tradit Fig. I. lit. K.

l) Fig. I. lit. x.

m) Ineri in lingualem ramum tertii Quinti paris nervulum hunc, quem *chordam tympani* appellant, atque ex nervo duro oriri, confidenter nunc assero, cum hunc nervulum non, ut vulgaris opinio est, ex nervo duro adscendente, sed descendente semper observaverim. Quare cum nulla adhuc originis atque decursus nobilis huius nervuli, vera atque naturae similis figura exstet: eam Fig. I. lit. x. & n. 7: naturalem dedi; descriptionem vero eius, cum chorda haec tympani ramus nervi duri sit, hic addam. Ex nervo enim duro, in aquaeductu FALLOPII ad perpendicularum descendente [Fig. I. n. 84.], in medio circiter canali, descendendo exoritur nervulus, qui *chordam tympani* constituit, mollis atque gracilis [Fig. I. lit. x.]. Hic furculus parallelus nervo duro, in posteriori aquaeductus parte, supra convexum nervi duri funiculum, cui pressim adiacet, modo longius, modo brevius descendit. Aliquot vero lineis ab egressu nervi duri per foramen stylomastoideum, super convexum exterius latus huius funiculi nervi sursum reflectitur, atque hinc adscendendo canaliculum intrat osseum, exterius aquaeductui FALLOPII appositum. Per hunc canalem, dura matre carens mollis nervulus, inter processum mammillarem ossis temporum & meatum auditorium osseum, extrorsum paullisper ad tympani cavitatem (Fig. I. lit. L.) adscendit, in quam per ostiolum canaliculi sui superius, quod orificium internum canalis chordae tympani vocat Celeb. CASSEROHM, (*De Aure humana* §. 162.), sub crure breviore incudis, retro cruris longioris cum stapede articulationem (Fig. I. lit. β. γ.), ad postremam inferiorem partem circuli sulcati ossei, qui membranam tym-

tione chorda tympani, lingualis ramus ante ramum maxillarem inferiorem

tympani continet (Fig. I. lit. M.), sese immittit. In cavitate vero tympani, inter crus longum incudis & mallei manubrium (Fig. I. lit. $\alpha. \beta.$) antrorsum adscendit, donec ad insertionem musculi mallei Eustachiani, tensoris tympani (Fig. I. n. 4.) perveniat. Supra huius tendinem, ad latus mallei posteriorius, quod cavitatem tympani respicit, transiens, dura matre obducitur; adhaeret huius ope tendini isto, atque ab eodem antrorsum ac paulum introrsum, cum processu mallei longissimo, Foliano dicto, supra marginem superiorem conuexam tympani adscendit primo, deinde exterius sibi adiacentem accipit & inferius, musculum gracilem exteriorem mallei, musculi nomine vix dignum, & cum hoc descendens, canaliculum subit proprium, in fissura, quae inter partem squamosam ossis temporum & petrosam existit, ab inventore suo fissura GLASERI dicta, latentem. Per hunc introrsum ac antrorsum chorda tympani descendit, a vagina durae matris iam crassior reddita, donec inter apophysin spinosam ossis sphenoides & os petrosum, descendendo ex fissura sua emergit. Egressa, ante musculi levatoris palati molliis & circumflexi palati originem (Fig. I. lit. I. K.), introrsum antrorsumque retro nervum maxillarem inferiorem [Fig. I. n. 69.] descendens chorda, ad angulum acutissimum, modo superius, modo inferius, ramo linguali nervi tertii Quinti paris inseritur [Fig. I. n. 71.], qui infra eius insertionem crassior, quam supra eandem fuerat, evadit; neque difficile est, insertam illam, ad longiusculum spatium descendentem cum linguali nervo observare, cultroque ab hoc separare. Ex hac descriptione, ex plurimis, quantum potui accurate in cadaueribus institutis observationibus collecta, non dubito originem chordae tympani cum Ill. WINSLOWO (Tom III. n. 67 68. Tom. IV. pag. 328. n. 411. 412. & pag. 375. n. 536. & 537.) & Venerando ac Illustri PRAECEPTORE meo [in *Primis Lin. Physiol.* §. 498. pag. 258.) nervo duro tribuere. Cum enim certissimum sit, (quod Ill. WINSLOW non adeo clare docet,) hunc nervulum ex nervo duro descendere, in lingualem vero descendendo inferi, eumque crassiorem infra insertionem suam reddere: non credo originem eius ex duro in dubium vocari posse, cum magis naturale sit descendendo, quam adscendendo ramum nervum ex trunco suo oriri. Neque enim crassities chordae maior prope lingualem, quam apud durum repugnat, cum a dura matre sola, prope lingualem nervum chordam cingente,

riorem tertii Quinti paris descendens, interdum, sed rarius *n*), ramulum demittit in musculus pterygoideum internum, quem & supra chordae tympani insertionem ex linguali hoc ramo ortum semel vidi; hinc vero inter musculus pterygoideum internum & maxillae inferioris ramum, ante neruum mylohyoideum (§, XCVII.) deorsum, & supra glandulam salivalem maxillarem antrorsum pergit, inter musculi mylohyoidei posteriorem partem & musculus styloglossum. Transiens vero super glandulam maxillarem *o*), prope angulum maxillae inferioris sitam, duos tresve furculos exhibet, ex inferioribus funiculi sui fibris *p*), quorum duo posteriores, interdum vnicus tantum antrorsum *q*), alius vero anterior retrogrado itinere *r*), versus glandulam maxillarem descendentes, confluunt in paruum, ouale, rubellum

gente, illa dependeat. Ex dura ortam illam etiam describit VIEVSSENS lib. cit. lib. III. Cap. III. Sed contrariam sententiam cum Ill. HEISTERO, (*Compend. anat.* pag. 162.) plerique reliqui Anatomicorum defendunt. Depingit eius in lingualem neruum insertionem Cl. DUVERNÉY Tractatu de *Organo Auditus* Tab. XIII. lit. M. M., & licet, vti sese habet, lingualem neruum infra hanc chordae insertionem crassiorē depingat, quam supra eandem, tamen oriri eam ex linguali nervo contendit. Sed nisi praeternaturalem structuram viderit Egregius atque Accuratissimus EVSTACHIUS: excusari certe meretur, qui chordam tympani in maxillarem inferiorem neruum insertam depinxerit, Tab. XVIII. fig. I. lit. 7. quod nostris temporibus vix vnquam occurrit; & videtur potius ex errore pictoris vel sculptoris ita factum esse, qui sub maxillari inferiori ramo, ad lingualem productum nervulum hunc pingere debuisset. Surculum ex chorda tympani in musculus mallei exteriorem, quem VALSALVA Libr. de *Aure Humana* Cap. II, §. 22. se vidisse ait, cum aliis accuratissimis nostri aevi Viris non vidi, & liceat hinc de illo, vti de ipsius huius musculi exterioris mallei musculosa fabrica adhuc dubitare.

n] Duabus enim tantum vicibus hunc ramulum ex linguali in pterygoideum musculus in cadaueribus inueni.

o] Hanc glandulam vide depictam, paululum ex naturali suo situ emotam Fig. I. n. 2.

p] Fig. I. n. 72. 72. 73.

q] Duo tales ramuli antrorsum euntes conspiciuntur in Fig. I. n. 72. 72.

r] Fig. I. n. 73.

lum gangliolum *s*), ophthalmico paullo maius, supra glandulam maxillarem situm, & interdum linguali neruo inferne proxime adhaerens, si ramuli nerui lingualis, ex quibus oritur, breuiores sunt. Ex hoc gangliolo, quod *maxillare* appellare liceat, plurimi furculi, quinque vel sex *t*) radiatim disperguntur per glandulam maxillarem, atque in hanc plexuose decurrentes, finiuntur; praeter ramulum, qui ex eo interdum gangliolo antrorsum, supra musculum ceratoglossum descendens, cum ramo ex neruo linguali noni paris anastomosi conuenit, ultimo vero in musculum genioglossum definit *v*).

§. CI.

Exhibitis his enumeratis ramulis, qui ganglion maxillare componunt, lingualis ramus tertii Quinti paris, inter musculum styloglossum ac mylohoideum pergit, ac deinde intercipitur inter glandulam sublingualem, musculique ceratoglossi partem superiorem. Hoc decursu comitem, sibi subiectum accipit ductum Whartonianum glandulae maxillaris; in superficie vero musculi ceratoglossi exteriori *x*) decurrens, ramulos exhibet satis conspicuos duos vel tres, qui cum
ramis

s) Huius ganglioli, quod *maxillare* appello, quoniam glandulae salivari maxillari omnibus suis ramulis prospicit, nullam omnino apud omnes Anatomicos, quorum de hoc neruo Quinti paris scripta legi, mentionem reperio. Sed cum illud in omnibus, quae hunc in finem dissecui cadaueribus, plus quam trigies, continuo obseruauerim, nolui omittere; sed potius descriptionem, eius addita figura, Fig. I. n. 74. illustrare malui. Habet vero veram illam simillimamque structuram, quae in reliquis nervorum gangliis oculis nostris sese offert.

t) Quinque furculi ex gangliolo maxillari exeuntes adparent Fig. I. n. 75. Ramulos praeterea in glandulam maxillarem ex linguali neruo plane neglexit Ill. WINSLOW lib. cit. Tom. III. *Traité des Nerfs* n. 69. ubi rami lingualis furculos enumerat. Septem vel octo furculos ex linguali neruo in glandulam maxillarem descendere asserit Cl. VIEVSSSENS lib. cit. pag. 173. per. XI., qui tamen gangliolum maxillare non vidit. Ramulorum etiam in glandulam maxillarem meminit Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR Noster ad BOERHAV. Vol. II. p. 561. & Primis lin. Phys. pag. 235. & 449.

v) Eiusmodi ramulus adfuit in cadauere illo, ex quo figuram nerui Quinti paris dedi, & bene apparet in Fig. I. n. 76. Non autem constanter, sed raro reperitur.

x) Quae superficies huius musculi apparet in Fig. I. n. 77.

ramis ex nervo linguali noni paris *y*), (legente exterioris musculi ceratoglossi superficiei inferiorem partem prope os hyoides,) adscendentibus; anastomosi in superficie hac exteriori huius musculi conueniunt *z*). Ex opposito vero lateri illi, ex quo dederat cum nono communicantes, ramulos extrorsum emittit aliquot gracilissimos, inter maxillam inferiorem & glandulam sublingualem adscendentes in membranam oris, iuxta dentes maxillae inferioris posteriores; hinc autem vnum alterumue ramulum satis valentem, in glandulam saliualem sublingualem *a*). Horum ramorum siveuli gracilissimi aliquot inter maxillam inferiorem glandulamque adscendunt, anteriores illis quos iam enarrauimus, atque in cutem oris internam, iuxta dentes maxillae inferioris anteriores, eorumque gingiuas inseruntur *b*; maiores vero ramuli per ipsam glandulam sublingualem dispersi finiuntur *c*). Hinc in plures, sex septemue ramos sub lingua diuiditur nervus lingualis *d*), qui inter musculum styloglossum, ad apicem linguae continuatum *e*), & genioglossum *f*), in linguae substantiam se immittunt. Hi omnes rami inter dictos musculos, deinde per linguae substantiam, antrorsum versus anteriorem linguae partem adscendunt, varieque iterum in ipsa linguae substantia sibi inseruntur. Omnibus

y] Linguaalem hunc neruum noni paris vide in Fig. I. n. 89. & duos eius cum linguali tertii Quinti paris communicantes ramulos Fig. I. n. 91 92.

z] Vna adest in Fig. I. inter ramos neruorum lingualium Quinti paris 78. & 92; altera vero inter ramulum ganglii maxillaris ibid. n. 76. & ramum lingualis nerui noni paris n. 91. Has anastomoses vero lingualis nerui Quinti paris cum nono optime tradit *Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR Not. ad BOERHAV. Vol. IV. §. 486. not. a pag. 10. & in Primis Lineis Physiologiae §. 449. pag. 135. Meminit etiam illaram Ill. WINSLOW. l. c. n. 70. & videtur eos indicare voluisse RIVA apud BERRETTINVM Tab. X. fig. II.*

a] Duos eiusmodi ramulos in glandulam sublingualem [Fig. I. lit. X.] abeuntes vide, in Fig. I. n. 77. 77.

b] Quales ex ramo iam citato n. 77. prouenientes aliquot vide, cum cute oris resectos.

c] Habet hos ramulos in descriptione sua annotatos *Ill. WINSLOW. l. c. n. 69. & Illustris PRAECEPTOR l. c.*

d] Quos vide expressos in Fig. I. n. 79.

e] Huius musculi, longitudinem linguae ad apicem eius sequentes fibrae apparent Fig. I. n. 3.

f] Fig. I. lit. Ψ .

nibus vero ultimo furculis suis in papillofam dorsi linguae anteriorem partem desinunt. Et posteriores quidem ad dorsum linguae per eius substantiam adscendentes, furculis suis ultimis, in penicillos ramulorum diuisis, in membranam linguae villosam, ante foramen coecum, desinunt, ita, vt eos ad ultimos suos adhuc cultro inuestigandos fines prosequenti, nil nisi cutis linguae papillosa remaneat, in qua ultimi furculi nerui lingualis fibrillis suis in papillas finiuntur. Sed plurimi tamen rami nerui lingualis tertii rami Quinti paris, in inferiori linguae parte, per substantiam eius carnosam, antrorsum ad apicem linguae feruntur, ita, vt ex posterioribus etiam ramulis, multi ad apicem vsque linguae perueniant, quos non ad fines suos inuestigatos, in ipsis fibris musculi genioglossi terminari putaueris. Hi rami copiosi ad apicem linguae venientes, ultimo in multas fibrillas nerueas, vbi ad membranam linguae papillofam peruenerunt, desinunt, quae in papillas apicis linguae gustatorias soli terminantur, nullo interim furculo nerui lingualis noni paris cum his ramis ad apicem, aut dorsi linguae gustantem anteriorem partem adueniente g).

§. CII.

Supereſt ex ramis tertii rami Quinti paris ille, quem *temporalem superficiale* h) nomino, quod in regione temporum subcutaneus finiatur; & quem ideo huc refero, quod duplex fere ſemper i) eius ſit

g] Id optime docet *Venerandus* PRAECEPTOR meus lib. cit. Vol. IV. pag. 21. not. a. vbi noni paris neruum in genioglossum musculum ultimo ramis suis terminari aſſerit; id quod teſtatur etiam Fig. noſtra I. n. 92. 93. vbi ad naturam depicti rami lingualis nerui noni paris, omnes in genioglossum musculum finiri, apparet; lingualis vero nerui Quinti paris furculos ſolos ad apicem linguae venientes eadem figura exhibet n. 80. Idem l. c. aſſerit *Venerandus* PRAECEPTOR meus; & Cl. VIEVSSENS lib. cit. pag. 173. per. XI. qui vero vna cum nono eius fibras ad apicem linguae peruenire, male aſſerit. Sic etiam pingit hos ramos BERRETTINVS Tab. X. Tab. XII. Tab. XIII. fig. II. Melius vero lingualis nerui tertii Quinti paris finem deſcribit Ill. WINSLOW l. c. n. 70.

h] Fig. I. n. 81. expreſſum hunc ab origine ſua, ſed breui reſectum vide.

i] Inter copioſa enim cadauera, quae ad inueſtigandos ramos nerui Quinti paris diſſecui, vnum tantum reperi, in quo vnica lata radice ex ramo deſcen-

fit origo ex ramo descendente tertii Quinti paris; radice altera superiori *k*) ex trunco descendens tertii rami Quinti paris; altera inferiori *l*), a ramo maxillari inferiori tertii Quinti paris orta, quae coniunctae ramum temporalem superficialem hunc componunt. Quare superioribus ramis tertii rami Quinti paris eum aduumerare dubitavi; vltimum vero inter ramos descendens tertii rami Quinti paris numero, quod ex ramo huius maxillari inferiori demum inferiorem suam radicem habet *m*); hinc praeponendam eius esse descriptionem putavi.

§. CIII.

Binis itaque plerumque ramis hic nervus temporalis superficialis ex descendente ramo tertii Quinti paris exoritur, altero superiori, altero

descendente tertii rami Quinti paris, hic ramus ortus fuit, & id quidem in eodem cadavere, in quo duplicem rami maxillaris inferioris radicem observaueram (not. b. ad §. XVII.), cum cuius radice exteriori minori idem hic ex ramo tertio Quinti paris ortus fuit; Quare constantissimam originem nervi temporalis superficialis ex tertio Quinti ramo, duplici radice esse, absque vlla varietate, nolui affirmare, quamvis frequentissima sit. Unica radice ortum hunc ramum depingit ex trunco communi maxillaris inferioris ac linguali rami tertii Quinti paris Cl. DUVVERNEY lib. cit. Tab. XIII. lit. G. Sed duplici ramo ex trunco nervi tertii Quinti paris ortum eius se vidisse testatur *Venerandus ac Illustris* PRAECEPTOR Not. ad BOERHAV. Vol. II. §. 180. not. a. pag. 562. Cognitus iam fuit hic ramus FALLOPIO, qui pro tertio ramo tertiae propaginis nervi sui tertii paris illum breuiter describit lib. cit. pag. 453. lin. 32-37 & videtur eum VESALIUS describere Lib. IV. Cap. IV. pro prima propagine radice maioris crassioris tertii paris nervorum, de qua vero inquit, vitis pampini instar eam inuolui, & hac ratione etiam serpentino ductu depingit eundem nervum Lib. IV. fig. II. lit. R., vt valde credibile sit, eum arteriolam quandam, serpentino ductu ad tempora delatam, pro nervo habuisse. Aliqualem eius mentionem facit VIEVSSENS lib. cit. Cap. III. per. XIII. & tertiam exteriorem propaginem rami maioris posterioris nervi Quinti paris eum vocat; sed male in parotidem tantummodo eum terminari dicit, quem depingit Tab. XXII n. 9. Pro secundo ramo superiori tertii Quinti paris eum enumerat Ill. WINSLOW, & VIEVSSENSIO melius describit lib. cit. n. 58. 59. EVSTACHIUS sub ramo quem Tab. XVlll lit. V. V. expressit, hunc intellexisse videtur; dicitur autem ab Ill. ALBINO in explicatione huius tabulae, *ramus Quinti cum auro anastomosis faciens.*

k] Fig. I. n. 82.

l] --- I. n. 83.

m] Id quod ex Fig. I. n. 83. luculenter apparet; sed & superiori maiorem, & aequalem vidi radicem inferiorem.

altero inferiori. Superior ex ramis superioribus tertii Quinti paris, ex communi rami maxillaris inferioris & lingualis trunco prodit *n*); initio a foramine ouali retrorsum descendit ante & trans arteriam meningeam, quae ex arteria maxillari interna orta *o*), per foramen spinosum cranium subit; Ab hac arteria extrorsum superior hic ramus descendit; ad latus vero externum arteriae meningee, occurrit, atque iungitur inferiori ramo, qui ex ramo maxillari inferiori tertii Quinti ortus, extrorsum adscendit retro arteriam meningeam, vel etiam interdum retro arteriam maxillarem internam, vbi haec meningeam exhibet, atque cum radice siue ramo superiori, descendente retro condylum maxillae inferioris, in vnum confluit neruum temporalem superficiale *p*). Hac vero dicta ratione diuersae hae duae radices nerueae, quarum superior ante, inferior vero retro arteriam meningeam it, coniunctae, cum trunco ex quo oriuntur, ansam siue laqueum faciunt *q*), per quem arteria meningea transit, & a quo in situ naturali, vbi omnibus repletis, partes sese arcte contingunt, & haec arteria arcte circumdatur *r*).

§. CIV.

Ramus temporalis superficialis, ex duabus dictis radicibus ita coa-
litus, ad latus condyli maxillae inferioris internum initio retrorsum
it, hinc vero retro eundem condylum descendit extrorsum, inter eum
& meatum auditorium, siue huic appositam interiorem partem glan-
dulae parotidis. In hoc itinere suo primo dat ramulum vnum, saepe
tamen duos, retro condylum maxillae inferioris retrorsum adscenden-
tes

n] Fig. I. n. 68. 82.

o] Huius ortum ex arteria maxillari interna vide Fig. I. n. 33. sed mutato
plauē, ob deflexam arteriam maxillarem internam, situ naturali. Egregie
autem in situ suo naturali eam depictam dedit *Venerandus ac Illustris*
PRAECEPTOR Fascic. Icon. Anat. II. Tab. I. lit. γ.

p] Vide hunc radicum duarum (n. 82. n. 83.) in neruum temporalem super-
ficiale confluum Fig. I. n. 81.

q] Hunc laqueum bene demonstrat Fig. I; spatium nempe circiter triangulare,
inter neruos n. 68. 82. 83. 81. interceptum.

r] Ansam hanc circa arteriam meningeam solus inter recentiores descripsit
Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR, in *dissertatione* amici quon-
dam carissimi E. EERCKELMANNI *de neruorum in arterias imperio*,
§. XIII. Inter veteres vero FALLOPIVS eandem vidisse ac descri-
bere videtur lib. cit. pag. 453. lin. 33.

tes ad meatum auditorium externum s). Si duo sunt ramuli, quod frequentius occurrit, tunc alter est inferior plerumque minor, alter superior maior. *Inferior* adscendens inter condylum maxillae inferioris & meatus auditorii externi ossei parietem latam anteriorem, inferiori conuexae superficiei meatus auditorii externi sese applicat, atque ubi cartilaginea meatus auditorii externi pars, osseae in adulto iungitur inter eas, sub tubo meatus auditorii, retrorsum ac extrorsum pergit; subit vero inter os & cartilaginem, internam concavam meatus auditorii externi cartilaginei superficiem, atque in interiori eiusdem membrana, inter glandulas sebaceas, furculos suos ad concham usque auris externae distribuit; furculis vero suis occurrit alteri ramulo meatus auditorii externi *superiori*, qui maior, inter condylum maxillae inferioris & meatum auditorium adscendens, supra superiorem meatus auditorii externi conuexam superficiem ab anterioribus retrorsum, uti prior, inter osseam & cartilagineam partem meatus auditorii prorepit, interdum in ipso pariete ossei meatus auditorii externi anteriori canaliculum inuenit, per quem ad cartilagineam meatus partem pergit. Sed neque hic ramus in superficie externa huius meatus permanet, nam & ipse inter os & cartilaginem repit ad internam superficiem concavam meatus auditorii externi, & sub cartilagine, in membrana eam obducente, ab anterioribus versus posteriora furculis suis finitur. Itaque hi duo ramuli, meatui auditorio externo, in interna sua superficie nervis prospiciunt. Si vero vnicus tantum ramus fuerit, ex ramo temporali superficiali dicto loco ortus, tunc retro condylum maxillae inferioris hic superiora petens, ubi ad meatum auditorium, inter eius tubum cartilagineum & osseum peruenit, in duos diuiditur ramulos, quorum alter superior fit, alter inferior, pari ratione, uti ante dictum, in meatus auditorii externi internam membranam desinentes. Praeter hos furculos vero idem ramus meatus auditorii externi, quandoque ramulum ad articulationis maxillae inferioris posteriorem partem mittit, & furculos etiam minores per externam meatus auditorii conuexam superficiem, supra cartilaginem eius dispergit.

§. CV.

s] Hos ramulos nulli observatos aut annotatos reperio, ob situm forte absconditum. Attamen semper adsunt, & meatui auditorio externo prospiciunt.

§. CV.]

Ramulis hisce exhibitis, nervus temporalis superficialis tertii Quinti, in angulo inter maxillae inferioris processum condyloideum, & os petrosum, siue glandulae parotidis partem internam ibidem sitam, extrorsum descendens, tectus trunco arteriae temporalis, sursum reflectitur, versus aurem externam. Retro arteriae temporalis truncum vero, duos emittit maiores prioribus ramos, quorum alter in dicto angulo sub condylo maxillae inferioris extrorsum ac supra arteriam temporalem antrorsum fertur; denique vero in ramum nervi duri septimi paris superiorem, antequam hic in ramos diuisus est, ad angulum acutissimum inferitur. Alter ramus *profundior*, ex trunco nervi temporalis superficialis, infra priorem ortus, retro arteriam temporalem, super condyli maxillae inferioris posteriorem superficiem extrorsum fertur, pergit vero sub arteria temporali antrorsum, ac trans externam nudam faciem processus condyloidei maxillae inferioris, sub glandula parotide antrorsum it, donec sub arteria emergens, in duos vel tres furculos diuisus, in rami superioris nervi duri septimi paris ramos, pedem anserinum efficientes, inferatur; Saepe tamen integer etiam hic ramus profundior manet, ac superiori maior, sub arteria temporali antrorsum it, totusque ante arteriam duri ramo superiori inferitur †). Includunt itaque hi duo rami nervi temporalis, superficialis-

†] Duos hos cum duro communicantes ramos iam videtur obseruasse *VERSALIUS*, dum Lib. IV. Cap. VI. de propagine sua prima radice crassioris tertii paris nervorum cerebri sic loquitur: „ eam binos ramulos quinti paris, quod nobis est hodie septimum par nervorum cerebri, in consortium admittere; & depingit eandem, quamvis valde ruditer Lib. IV. fig. 11. lit. R. b. c., vt ex icone hac valde probabile sit, eum arteriam quandam flexuosam temporum pro nervo habuisse, quippe flexuosum pingit nervum, qui nullus in rerum natura talis hoc in loco existit. Sed optime vnus rami in nervum durum insertionem depingit *CL. DUVERNÉY* Tab. XVI. n. 7.; & in tres ramulos diuisum vnum, horum communicantium, ramum Tab. XIII. lit. i. In explicatione vero Tab. XVI. bene asserit, grandiozem septimi ramum durum ab hoc inserto ramo fieri, id enim certissimum est. Et optima illa esset *DUVERNÉY*i figura, dummodo non artificialiter capiti humano integro cuteque tecto impositi essent rami nervorum, duri imprimis & temporali superficiali Quinti, quippe eiusmodi *furcae* nil naturale habent, nec veram dant ideam structurae partium corporis. Videtur etiam hanc anastomosis

ficialis, in durum neruum septimi paris sese inferentes, arteriae temporalis truncum, dum alius supra illam, alius sub eadem incedit, ex vno trunco vterque retro arteriam ortus, & ante illam in neruum durum septimi paris quilibet insertus, qua ratione ansam circa arteriam efficiunt, eamque includunt.

§. CVI.

Adscendens hinc temporalis superficialis in angulo retro condylum maxillae inferioris per glandulam parotidem, dat aliquot subinde huic glandulae minores surculos; alium vero ramulum, qui per parotidem transgressus, sub arteria temporali prodit, ac supra illam venamque comitem adscendens, aurem externam, eiusque imprimis eminentiam, quae tragus dicitur, helicisque anteriorem partem adit, atque sub cute eius ad internam vsque, quae concham auris externae respicit tragi superficiem excurrit & hic surculis suis finitur *v*); nisi hic ramulus ex auriculari posteriori neruo rami tertii ceruicalium proveniat, quod itidem fieri obseruavi; atque tunc ramulus hic ex temporali superficiali, anastomofin solummodo superficialem cum duro facit. Idem enim ramus, postquam ramum subcutaneum trago dedit, super arteriam temporalem superficialem migrans, in duos surculos abit, qui versus faciem excurrentes, in ramum, ex superiori ramo nerui duri tempora versus adscendentem inseruntur *x*), atque superficiales anastomoses rami temporalis superficialis cum duro constituunt, cum ante dictae maiores, profundae sint.

§. CVII.

Continuatur, postquam hos largitus est ramulos, ramus temporalis superficialis tertii rami Quinti paris, adscendens extrorsum, sub arteria

exprimere Optimus EUSTACHIUS Tab. XVI ll. fig. I. lit. *a*. & eandem describit Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR meus in Not. ad BOERHAV. Tom. IV. pag. 390. 391. Cl. vero VIEUVSSENIUS, qui totum hunc ramum temporalem superficialem in parotidem male deducit; neque hanc eius anastomofin cum duro habet.

v] Hunc surculum ad tragum describit FALLOPIUS l. c. p. 453. lin. 36 37.

x] Hanc anastomofin nerui temporalis superficialis cum duro indicare videtur Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR meus lib. cit. pag. 391; Ramulos vero in aurem externam Ill. WINSLOW recenset lib. cit. n. 59.

arteria & vena temporali; sub his vero iuxta auriculam emergit, & in duos ramos diuiditur, *anteriorem* maiorem, ac posteriorem minorem. *Posterior ramus, auricularis*, cum arteria auriculari anteriori adscendit, dat furculum helici subcutaneum, & musculo auriculae anteriori, sursumque adscendentem alium in musculum attollentem auriculae, ultimo vero subcutaneus supra aurem externam definit. Ramus vero anterior maior, fit proprie superficialis siue subcutaneus temporum & in multos ramulos diuiditur, qui trans arteriam temporalem superficiale, supra musculi temporalis tendineam expansionem sub cute adscendunt *y*), cum ramis arteriae temporalis superficialis; alius vero cum ramo arteriae temporalis ad frontem excurrente, sub cute migrat, & subcutaneus in exteriori frontis parte definit. Plurimi vero rami, per ossis sincipitis lateralem superficiem musculo temporali tectam, sub cute retrorsum feruntur, in eamque ultimis suis furculis terminantur; praeter aliquos maiores, qui ad ramos usque maiores arteriae occipitalis perueniunt, quos transgressi, cum ramulis nerui occipitalis, ex secundo ramo cervicalium orti, huc venientibus, anastomosibus conueniunt. Solet tamen interdum minor horum ramorum ad tempora adscendentium numerus adesse, & ad frontem excurrentes ramuli non raro deficiunt, quos tunc rami ex duri ramo superiori ad tempora adscendentes, vel ex ramo subcutaneo malarum secundi Quinti paris rami aduenientes furculi (§. LIX.) suppleant.

SECTIO VI.

ACTIONVM QVAS NERVVS QUINTI PARIS IN CORPORE HUMANO OBIT PHYSIOLOGICA EXPLICATIO.

§. CVIII.

Supereff, vt tradita pro viribus descriptione huius nerui anatomica, ex eius origine, progressu ac distributione in partes corporis

y] Hos ramos FALLOPIVS iam recensuit l. c. lin. 35. 36.

ris humani, eos explicem vsus, quos his partibus praestat. Difficile quidem & arduum hoc est, cum adeo multa generalia de neruorum in corpus actione, vel plane ignoremus, vel obscure tantum teneamus, quae axiomatum loco nobis esse in explicatione actionis nerui cuiusdam speciatim tradenda deberent. Sed nec necessarium est nostris temporibus, ut, qui Veteribus mos fuit Scriptoribus, omnia sciamus ac quarumque mutationum corporis atque effectuum, arbitrariam pro certa demus explicatione, siue fundata illa sit in corporis humani structura, siue minime. Liceat potius nobis eorum nescire phaenomenorum causam, quorum ex structura & nexu partium corporis ratio non apparet; & liceat nescire potius usum structurae alicuius & neruorum distributionis, quam talia tradere, quae nec probabilia sunt, nec villo certo nituntur fundamento. Sed neque necessarium pro nostro instituto est, ut plura praemittamus vniuersum ad actionem neruorum pertinentia, quae huic neruo cum reliquis omnibus communis est, & sit mediante fluido nerueo, quod ad partes corporis, ad quas decurrunt, aduehant; cum haec vberissime iam demonstrata habeamus in Physiologiis Clarissimorum Virorum, imprimis vero in *Annotationibus Venerandi ac Illustris PRAECEPTORIS mei ad Praelectiones BOERHAVII in Institutiones rei medicae* 2). Quare potius ordine physiologico, quae peculiariter corpori humano hic nervus praestet, tradere conabor.

§. CIX.

Quodsi autem aliquis in corpore humano nervus est, qui multiplicem ei usum praestat: hic certe nervus Quinti paris reliquis omnibus palmam hac in re praeripit. Non solum enim faciem, truncum artusque inter arctissimum reddit commercium, sed & ipsas vitales partes easque capitis arctissime inter se connectit. Praeterea vero affectuum fere omnium, quos faciei diuersae distorsiones ac mutationes produnt, causa, in huius nerui varia actione posita est; neque vllus fere sensus in corpore est, quin ad eius perfectionem hic nervus, si non plurimum, aliquid tamen conferat. Musculorum denique faciei omnium fere, quorum insignis multitudo est, motum, actione sua perficit. Quae omnia, prouti circumscripti opusculi huius limites id permittunt, specialius pertractabimus.

§. CX.

2] Vol II. Cap. de fluido nerueo, pag. 583. seqq.

§. CX.

Singularem huius nervi effectum, in commercio trunci corporis cum facie efficiendo, iam ante me plurimi Physiologi demonstrare conati sunt, falsis quamvis primi rami Quinti paris ad intercostalem radicibus (§. XXXVI.) omnem suam theoriam superstruentes. Verum, cum veram adeste Quintum & intercostalem nervum inter communicationem, supra (§. LXV. LXVI.) abunde demonstratum sit: non dubito ex hac ratione eorum theorias, naturali quippe nunc cognita structura corporis & nervorum nitentes, firmiores reddi posse. Eleganter, & uti solet eruditissime, nexus intercostalis cum nervo Quinti paris in explicandis morborum causis utilitatem, iam ante quindecim, & quod excedit, annos, demonstravit *Vir generosissimus* ABERGEN, Celebris Francofurti Professor, in Dissertatione sua de *Nervo intercostali* utilissima a). Nec minus varios, immortalis gloriae ac ingeniosissimus BOERHAVIUS huic nexui tribuit, tum naturales, tum praeternaturales effectus in corpore humano, quos partim in Physiologia eius reperire est, quam perfectissimam annotationibus suis reddidit *Venerandus* ac *Illustis* PRAECEPTOR. Neque difficile est, ex hac nervi secundi Quinti nasalis, cum nervo intercostali connexionem, modum agendi multorum medicamentorum, olfactu imprimis receptorum explicare, tum valde praecipitem ac instantaneum fere, tum vehementissimum; ut taceam, multorum symptomatum hinc facile in aprico esse causam, quae intacta alias relinquenda forent. Imprimis vero suae gratulabuntur sectae, qui theoriae WILLISIANAE fauent, quia ille cerebrum animalibus, cerebellum vitalibus spiritibus secernendis praeesse voluit. Is enim, cum Quinti paris nervum, inter illos cranii crassissimum fere truncum, ex cerebelli substantia medullari prodire (§. XXXI.), & hinc primum cerebelli nervum esse videret, sibi aliquantum cauere studuit, per radices illas a primo Quinti ramo ad intercostalem deducas; sed insufficienti plane ratione, cum & illi ramuli non nisi imaginarii fuerint (§. XXXVI.), & etiam si natura eos comprobasset, non tamen suffecissent asserto huic demonstrando. Est enim nervulus ille, radix nempe a Vidiano secundi Quinti ramo

(§. LXV.

a) §. dissertationis XLVII.

(§. LXV. LXVI.) ad intercostalem, quamvis ex nobilissimis, ob functionem nerui quem orditur, intercostalis, ex tenuissimis tamen etiam nerui Quinti paris furculis. Hinc si hunc neruulum vitales vehere spiritus, quam maxime etiam credere velimus, ob vitales partes, quas intercostalis adit: erit tamen minima horum spirituum vitalium nerui Quinti paris copia, quos ex cerebello tanquam origine sua aduehit; Reliquorum vero omnium ramorum suorum ingentem copiam, Nervus Quinti paris, ad partes sensui motuique voluntario dicatas ablegat, qui omnes ex cerebello spiritus animales ad has partes aduehant. Vnde facile cuique patet, cerebellum plus spirituum animalium, quam vitalium in hunc neruum secernere; neque Soli spirituum vitalium praeesse secretioni; neque involuntariis neruis Quintum par cum WILLISIO iuste adnumerari posse, *b*) quamvis originem intercostalis furculo suo adiunet.

§. CXI.

Videbimus autem, quo modo in corpore sano variis producendis effectibus, ramus ad intercostalem a ramo vidiano secundi rami Quinti paris inferuire possit; minime vero hanc ob rationem ipsas intercostalis nerui innumeras enarrabimus ac nobilissimas in corpore functiones; quarum omnium explicationem eruditissimam ac absolutam ex professo tradidit *Vir Illustris* A BERGEN, in supra (§. antec:) laudata dissertatione; ut taceam earum, in physiologicis incomparabilibus scriptis *Venerandi ac Illustris* PRAECEPTORIS mei, absolutissimam pertractationem, annexam partium corporis illarum historiae, quas adeo multas is nervus adit,

§. CXII.

Supra iam dictum est, hunc neruum commercio trunci & partium vitalium cum facie imprimis inferuire. Huic probando nil nisi id, quod nemo in dubium vocabit admittere visum est, per neruorum nempe inter se communicationes, sensationes vnius partis alteri continuo communicari, & harum ope irritato vno neruo, & reliquos in consensum trahi. Id si quis moleste negare voluerit, facile ipsa poterit experientia conuinci, dummodo ad leuissimam nerui irritationem,

b] Quod pluribus iam demonstrauit *Illustris ac Venerandus* PRAECEPTOR Not. ad ROERHAV. Vol. IV. pag. 591 - 597. not. a. ad §. DC.

nem, titillationem nempe, animum suum aduerterit; ut taceam, puncturas & laesiones nervorum quorumcunque, continuo dirissimas insequi convulsiones, vehementissima totius nervosi generis irritatione nitentes. His ita positis, sit a quacunque causa vitalis intercostalis nervi ramulus laesus; perget irritatio, & uti in sensationi omni, spiritus ad cerebrum deferri probabile est, sic & eos ramos nervi Quinti paris in consensum trahet irritatus intercostalis ramus, quibus ille originem suam debet. Propagatur vero & in omnes ramos nervi Quinti paris haec irritatio, varie quippe inter se anastomosibus conuenientes, & in unum truncum confluentes. Sed vice versa irritato ramo nervi Quinti paris, qui intercostalis radicem exhibet: haec irritatio facile toti nervo intercostali, & hinc omnibus nervis corporis cum quibus communicat intercostalis, conciliari poterit. Vnde varia & mira phaenomena in corpore oriri posse patet.

§. CXIII.

Et in corpore quidem sano ab intercostalis nervi cum nasali communicatione sternutatio optimo iure deriuari posse videtur. Sunt enim nervuli illi secundi rami Quinti paris nasales, & intercostalis radici a Quinto pare vicinissimi (§. LXII. - LXVI.), ab eodem quippe ramo vidiano orti, qui intercostalem educit; & facillime irritabiles, teste experientia, ob tenuem, qua teguntur, mollemque membranam *c*), quae facillime omnia irritantia ad nervos transmittit. Irritato itaque a qualibet causa ramulo nasali, eadem irritatio propagari potest per omnes intercostalis trunci ramos; sunt autem etiam insignes huius ad diaphragma rami *d*), hinc simul nervis his irritatis, diaphragma ad expirationem vehementem conuellit, nervis eius in consensum tractis, qui cum intercostali communicant; sic subita fiet, agentibus musculis respirationis ex actione nervorum irritatorum & for-

c) Vide haec confirmantem *Venerandum ac Illustrem PRAECEPTOREM Not.* ad BOERHAV. Vol. IV, §. DCVII. not. b.

d) Quos describit in Dissertatione de *Nervo Intercostali* Vir Illustris a BERGEN §. XIX.

108 SECTIO VI. ACTIONVM NERVI QVINTI PARIS

fortis inspiratio, & huic aequalis conuulsiua exspiratio *e*), quae sublata demum hac ratione caussa in naribus, nervos nasales irritante, cessabit.

§. CXIV.

Eadem etiam connexio neruorum nasalium cum intercostali, & hinc cum neruis, quos hic truncus educit, cordis, caussa erit subitanei & efficacissimi in reficiendis cordis viribus, odoriferorum effectus. Languente enim cordis motu, nil efficacius agit illis medicamentis, quae vehementem spirant odorem, volatilibus nempe. Haec enim irritando nervos nasales illos a nervo Quinti paris, simul irritationem in intercostalis neruum, & hinc ad illos cordis propagant. Influxu itaque liquidi neruei per cordis nervos aucto, huius resuscitatur motus. Sic syncope correpti resuscitantur, volatilibus medicamentis naribus adhibitis, & grato odore fragrantis rosae aut alius floris, vno quasi momento, totum corpus reficitur. Sed neque alia subesse videtur caussa effectus subitanei, quamuis perniciosissimi, quem pari modo in toto corpore destruendo, odoratu percepta exercent; ut venenata, opiata, narcotica &c: immo, ratione diuersae in genere nervoso constitutionis, gratissimum odorem spirantia saepe, vi sua in corpus exercita, lethalia esse videmus. Horum omnium exempla frequentissima sunt, ut e. g. ex praesentia rosae, vel alius suauolentis floris, ambrae, moschi &c., nedum rerum quarum odor aliis fere imperceptibilis est, e. g. felis, canis &c: multos passim syncope continuo & vno quasi ictu correptos fuisse, legas *f*). Venenorum efficacissima illa sunt, quae odore resorpta agunt, eaque subitaneum inferunt mortem *g*); opiata vero & narcotica, ut opium, hyoscyamus, belladonna, cynoglossum, crocus, aromata & quae sunt reliqua, quam facile odore suo stuporem, immo apoplexiam *h*) inducant, nullum

e) Eleganter causas sternutationis tradit Magnus BOERHAVIUS in physiologicis suis Praelectionibus a Venerando ac Illustri PRAECEPTORE editis Tom. V. Parte I. §. DCXXXVII. & not. a. MAGNVS in eundem librum COMMENTATOR.

f) Exempla eiusmodi & Autores qui ea commemorant copiosissima refert Venerandus ac Illustis PRAECEPTOR in Commentar. BOERHAV. Vol. IV. §. DVII. not. o.

g) Quale exemplum refert BOERHAVIUS l. c. §. DVII.

h) Idem refert BOERHAVIUS l. c. pag. 76. 77. & Illustis PRAECEPTOR in not. l. m. ad eundem §. DVII.

lum nisi historiarum plane expertem fugiet. Siquidem autem in nervos horum omnium potissimum actionem esse, non videtur negari posse, quos quippe quovis modo functionibus suis ineptos reddunt: ita nec brevior via eaque magis aperta est, quam odorifera eiusmodi ad motum cordis vel plane sistendum vel remorandum sequuntur, quam ea, quae ex nervis nasalibus ad nervos cordis ducit, coniunctissimos quippe, ob originem intercostalis nervi ex communi nasalium secundi rami Quinti paris Vidiano nervo. Non aggrediar hic explanationem modi, quo haec noxia odorifera nervorum actioni resistunt, cum non nisi arbitraria quaedam proferre hac in re liceat, latente quippe nos plane adhuc natura liquidi nervei, quare neque huius mutationum veras adducere rationes possumus. Sufficit effectum satis veritatem euincere, nervorum hic subesse labem; Apparet vero etiam, damnum, a plerisque eiusmodi noxiis illatum, esse cordis motum vel retardatum, ut in syncope fit, vel suppressum plane; vel irritationem vehementem totius nervosi generis, ut in convulsione patet. Siue itaque coagulando vel figendo spiritus siue fluidum nerveum, siue intimam nervorum structuram & fibrillarum compagem relaxando ac destruendo, siue stimulando eiusmodi venenata odoratu resorpta agant: irritatio tamen semper, vel destructio in iis incipiet nervis, quibus applicatur noxium venenum; applicantur autem eiusmodi particulae, tenui mollique membranula tectis nervis narium, & inter hos etiam iis, quos naribus secundus ramus Quinti paris impertitur; ex his itaque irritatio vel destructio facillime ad nervum intercostalem deferri poterit, per radicem illam ab eodem nasalium ramorum trunculo, Vidiano nempe nervo proficiscentem; hinc vero ad nervos cordis, quibus corruptis, cordis motum vel debilitari, vel plane cessare necesse est. Vnde demum varia illa sequuntur symptomata, ut syncope, apoplexiae, immo mors subitanea ipsa; ab irritatione vero ex nervis nasalibus in intercostalem, & ex hoc in omnes corporis nervos propagata, convulsiones oriri posse, satis probabile est.

§. CXV.

Maximi momenti ad explicanda signa, quae a facie, tum in affectibus animi, tum in morbis petuntur, haec videtur conferre nervi Quinti paris cum intercostali communicatio. Quid enim certius

110 SECTIO VI. ACTIONVM NERVI QVINTI PARIS

esse potest, quam omnes faciei distorsiones huic nervo Quinti paris deberi, quippe ab eius ramis musculorum faciei motus dependet. Connectuntur vero ope huius anastomosis cum intercostali, nervi faciei cum omnibus reliquis corporis nervis; hinc fit, ut involuntarius etiam ticillationem insequatur risus, quem continere omni etiam vi vix valemus. Ex hac enim levi nervorum ac peculiari impraevisi irritatione, conuelluntur omnes reliqui nervi, hinc & muscoli pectoris & diaphragma, unde repetita ac brevis oritur aeris explosio cum fonitu, simulque faciei muscoli, nervis faciei in consensum, per communicationem secundi Quinti rami cum intercostali, tractis, os diducunt; unde facies ridentibus propria oritur. An vero reliquorum affectuum diversae faciei mutationes hinc pendent? videtur omnino. Omnes enim affectus peculiari quadam ratione in nervosum genus agunt, & vitales imprimis nervos varie afficiunt; quare non mirum est, illos nervos participare de hac mutatione, quibus intercostalis ortum suum debet. Videmus enim tristitiae summum gradum lacrymis, & eiulatu peculiari oris ac faciei distorsione prodi; sed facile patet, quanta sit affectus tristis in nervos cordis ac respirationis actio. Respiratio enim difficilis ac profunda fit, cor vero sanguini per pulmones traiciendo minus sufficit, unde nervorum cordis aliqualis patet laesio; sed haec facillime nervis secundi rami Quinti paris communicatur, unde in summo tristitiae gradu, irritatione in nervos secundi Quinti paris rami ad faciem procurrentes propagata, horum involuntarius spasmodicus motus oritur, qui perdurat, donec sedato affectu & cordis motus in naturalem redierit.

§. CXVI.

Rubor vero ac pallor faciei, variorum animi affectuum comes ac indicium, potius ac maiori probabilitate tribui posse videtur variis, quos circa venas ac arterias faciei hic nervus efficit, laqueis. Horum enim in vasa efficaciam, abunde iam probatam dedit *Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR* in Dissertatione de *Nervorum in arterias imperio*, ut nova huius rei argumenta adducturus, actum omnino agerem. Quare breviter tantum ansarum siue laqueorum nervi Quinti paris circa vasa probabilem perstringam effectum; quorum illi circa
venam

venam facialem a neruo buccinatorio (§. XCIII. CXIV.), videntur imprimis, iuuantibus aliis a neruo duro circa venam temporalem *i*), ruborem faciei in affectu pudoris, irae &c: conciliare. Constringente enim in tali affectu laqueo hoc nerueo venam, sanguinis refluxus ex arteriis genarum & faciei impeditur, hinc vero rubere faciem necesse est. Ad rubores autem faciei variabiles ac alternantes, quales in anxietate occurrere obseruamus, conferre imprimis videtur insignis ille ac valens laqueus circa arteriam temporalem (§. CV.), dum alternis suis constrictionibus sanguinem in ramulos huius arteriae modo rapide propellit, modo constringendo arteriam, ab influxu eum prohibet, vnde rubores, breui in pallorem euanescentes faciei oriuntur. A constrictione vero arteriae meningee ope laquei nerui temporalis superficialis (§. CIII.), iam in dissertatione allegata, §. eiusdem XXXV. *Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR* cephaleas hysteriarum pertinaces oriri, optime asseruit. Neque alium, praeter imperium in arterias, usum, constantes hae ansae a neruo Quinti paris circa vasa habere videntur.

§. CXVII.

Ast redeo ad absoluendam, usus in corpore humano communicationis nerui intercostalis cum illo Quinti paris, explicationem. Ex hac enim, quod superest, variorum symptomatum, morbos comitantium causa elucet. Difficillimum sane explicatu est symptoma, absque hac intercostalis nerui cum eo Quinti paris, quod ridentes aegrotos simulans, risus lardonius appellari solet, paraphrenitidis, siue quocunque modo laesi diaphragmatis certissimum signum & constans comes. Ramos enim satis insignes nervus intercostalis diaphragmati exhibet; hi vero in eius inflammatione, siue pressione, siue irritatione continua, multum patiuntur, id quod vehemens diaphragmatis dolor indicat. Ab hac ergo irritatione & reliqui rami nerui intercostalis irritantur atque conuelluntur; imprimis vero eam facillime ac citissime iis nervis communicari, ex quibus originem suam ducit, satis probabile est; transibit itaque irritatio, prono, vt ita dicam, alueo, per radicem

*) Hanc elegantissime describit *Optimus ac Venerandus PRAECEPTOR* Dissertatione cit §. XLV; effectum vero eiusdem in pudore eruditissime explicat ibid §. XXXIII.

112 SECTIO VI. ACTIONVM NERVI QUINTI PARIS

dicem nerui intercostalis a secundo Quinti paris ramo ortam, in ramos nerui Quinti paris, imprimis ramos nerui infraorbitalis, ad musculos faciei abeuntes, vnde musculorum, quos hi adeunt, spasmodica contractio, oris vero diductio oritur, quae durante diaphragmatis inflammatione continuo adest, hac cessante desinit. Pari ratione signa, quae in plurimis morbis ab oculorum naturali vel praeternaturali habitu defumuntur, ex intercostalis cum nerui Quinti paris communicatione oriri posse, non plane improbabile est. Etenim a primo Quinti ramo ophthalmico nerui ad iridem abeunt (§. LII.), eiusque motui interuiunt: Ex consensu itaque cum intercostali, qui in plurimis morbis patitur, & hi rami ciliares varie affici ac diuersimode oculum mutare poterunt. Non enim hic in censum venire potest sexti paris nervus abducens oculi, cum hic in musculum suum oculi totus desinat, nullum vero ramulum neque iridi, neque scleroticae oculi tunicae largiatur.

§. CXVIII.

In connexione fibrillarum nerui Quinti paris, intra caueam suam explanati, inter se (§. XXXIII.), Cl. VIEVSSENS hanc dictam partium corporis sympathiam ponit *k)*, quibus hic nervus prospicit; ut e. g. hinc salivam moueri palato lenocinando ab olfactu & visu, inquit; praecordia diuersimode affici ac affectuum in facie indicia fieri. Verum, cum fibrae istae certissime cellulosae sint, carneam quandam speciem prae se ferentes (§. XXXIII.), quae explanatum intra caueam suam neruum Quinti paris durae matri agglutinant: non possum, quin in hac sententia a Cl. VIEVSSENIO recedam; probabilem potius naturae viam communicatoriam per ramulum nerui Quinti paris ad intercostalem secutus, in hac sympathia partium explicanda, quam cellulosae nerueam quandam vim ad explicanda phaenomena tribuens. Magis probabilis est illa, quam addit Cl. VIEVSSENIUS *l)* opinio, adhaesionem nempe trunci nerui Quinti paris intra caueam suam, ope fibrillarum rubellarum ad duram matrem, neruum firmare, ne a motibus maxillae inferioris nervus aut rumpatur, aut e loco suo dimoueatur; quamvis hoc adeo timendum non sit, cum distantia foraminis ovalis rami tertii Quinti paris, a foramine interno canalis maxil-

i) Lib. cit. Lib. III. Cap. III. period. 3.

k) l. c.

maxillae inferioris, non multum mutetur, etiamsi deducta maxilla inferiori os aperiatur. Potest tamen aliquantulum tendi ramus maxillaris inferior tertii rami Quinti paris, quando inferior maxilla ante superiorem protruditur. Tunc enim valde augetur distantia foraminis ovalis a foramine canalis maxillae inferioris interno.

§. CXIX.

In partes a voluntate motas praecipuam nervi Quinti paris actionem esse, exinde patet, quod plurimi eius rami in musculos faciei inferuntur. Musculus enim orbicularis palpebrarum (§. XXXIX. LV. LXXVII. LXXVIII.), & frontalis (§. XXXIX. XL. XLII. XLIII. LV.), & corrugator superciliarum (§. XXXIX. XLII.), & compressor narium (§. LXXX. LXXXI.), & depressor alae nasi (ibid.), & levator labii superioris proprius (§. LXXX. LXXXII.), & elevator labiorum communis (§. LXXXII. XCIII.), & depressor anguli oris (§. XCIII.), & elevator labii inferioris proprius (§. XCIX.), & quadratus menti (ibid.), & nasalis labii superioris *ALBINE* (§. LXXXII.), & orbicularis labiorum (§. LXXXII. XCIX.), & masseter (§. LXXXVII.), & temporalis (§. LXXXVIII. LXXXIX. XCII.), & buccinator (§. LXXII. XCI. XCII. XCIII.), & pterygoideus externus (§. XCII. XCIV.), & internus (§. XCV. C.), & mylohyoideus (§. XCVII.), & levator palati mobilis (§. LXX.), & circumflexus palati (§. XCV.), & attollens auriculae (§. CVII.), in ramis quos a nervo Quinti paris accipiunt, motus sui rationem, vel omnem, vel ex parte saltem habent. Vnde patet, omnes fere musculos faciei a ramis nervi Quinti paris moveri, ac motibus voluntariis praecipue hunc nervum dicatum esse. Sed neque id obscurum cuiquam esse potest, oriri ex laesione, aut praeternaturali horum nervorum actione, varia symptomata, uti, mediante communicatione nervi Quinti paris cum intercostali, risum sardonium (§. CXVII.), varias convulsivas ac spasmodicas distractiones oris ac faciei, & varias eiusdem distorsiones in affectibus; quamvis modus, quo affectus animi eiusmodi praeternaturales nervorum actiones in musculos producant, nos plane fugiat.

114 SECTIO VI. ACTIONVM NERVI QUINTI PARIS

§. CXX.

Praeter motum muscularem, quem nervus Quinti paris ramis suis producit, omnes fere sensus externi, a ramis, quos ad eorum organa mittit, aliquam, si non omnem perfectionem suam adipiscuntur. Inter quos simplicissima illa tactus sensatio in tota fronte ac sin-
cipite a ramis nervi frontalis (§. XXXIX. XLII. XLIII. XLIV.), in temporibus a ramis ad tempora euntibus; imprimis vero temporalis nervi superficialis (§. LIX. CVII.), in palpebris a ramis palpebralis (§. XXXIX. XLI. XLVI. LXXII. LXXIII.), in genis siue malis a subcutaneo malarum (§. LIX.), atque in auris externae antica parte, trago imprimis, a ramulo nervi temporali superficialis (§. CVI.), perficitur. Sed praeterea acutiorem sensum frigoris & caloris, asperitatis, duritiei ac mollietiei &c. rami nervi Quinti paris quibusdam partibus tribuunt. Quas inter, subtili valde sensu frigoris atque caloris praedita sunt, labia oris. Ad haec enim plurimi rami nervi Quinti paris (§. LXXXII. XCIX.) abeunt, atque epidermide sola tecti finiuntur. Acutissimum quippe sensum labiorum voluit natura, ne nimis frigida aut calida in os ingerendo, nobis noceamus; hinc tenui tantum cuticula copiosissimos hos nervos obtexit.

§. CXXI.

Quam vero acutissime a nervis suis ex secundo & tertio ramo nervi Quinti paris (§. LXXII. LXXIV. LXXV. XCVIII.) dentes sentiant, id illi cum damno suo satis superque testantur, qui ex irritatione horum nervulorum, a solo saepe aëre, dentium dolores, ad furorem animi usque patiuntur; subtilissimumque tactum dentibus ab his nervulis inesse, experimenta loquuntur, quibus constat, excaecatos homines laeuissimas quasque monetarum asperitates dignoscere, atque hac ratione qualitatem numeri eruere valuisse, interpositis tantum dentibus nummis, quos explorandos acceperant. Ex decursu nervi dentalis anterioris maxillae superioris (§. LXXII.), facile patet ratio, quare, teste experientia, adeo sit dolorifica dentium maxillae superioris canini & incisivorum euulsio. A commota enim longissima horum dentium radice, ipse facile dentalis nervus anterior irritatur; propagata vero irritatione in nervum infraorbitalem, in ipsa etiam orbita dolorem vehementissimum aegri tunc sentiunt. Sed & con-
sen-

sensus doloris dentium varius, ab anastomosi nervorum dentalium, aut communi nervulorum ad dentes euntium ex vno trunco origine dependet. Frequentissimum enim est, vno dente valde dolente, omnes vnus lateris eiusdem maxillae dentes simul. dolore adeo vehementi excruciaci, vt ipsi etiam aegri, affectum a libero & sano dente, aegre discernere possint. Id vnice videtur deberi, in superiori quidem maxilla, anastomosi nervi dentalis posterioris cum anteriori (§. LXXIV.); in inferiori vero, communi omnium ramulorum, dentium radices subeuntium, ex nervo maxillari inferiori origini (§. XCVIII.). Plerumque tamen vnus lateris maxillae dentes tantum, doloris eiusmodi consensum patiuntur, cuius ratio omnino in nervorum dentalium vtriusque lateris, tum maxillae superioris, tum inferioris deficiente communicatione quaerenda erit; ast facile dolor dentium ad auris internam vsque cavitatem propagatur, quod practici testantur ¹⁾, quia nervorum dentalium, saltem eorum, ex quibus oriuntur, truncorum, frequentissima cum nervo duro septimi paris communicatio est. Denique ex abscondito itinere per osseos canales nervorum dentalium maxillae superioris patet; non posse dolorem dentium in hac superiori maxilla pressione ad aurem fortiori facta, ex compresso hac ratione ac stupefacto nervo ad dentes hos superiores abeunte mitigari, cum in osseis canalibus delitescerent nervi hi dentales, sui compressionem omnem prohibeant; in maxilla vero inferiori pressionis huius, ad minuendos dentium dolores aliqua poterit esse efficacia, cum nervus maxillaris inferior, sub auricula retro ramum maxillae inferioris fortiter adacto digito, comprimi omnino, atque ea ratione stupefacto nervo, molesta minui queat sensatio.

§. CXXII.

Paullo minus acuto sensu frigoris atque caloris, asperitatis ac laevitatis partium applicatarum, coelum palati cum velo eiusdem, siue palato mobili ac vuula, a nervis suis (§. LXVIII. LXIX. LXX. LXXI.) gaudet; gustui vero illud minime inservire, quilibet in se ipso facile experietur, & egregie id demonstrat *Magnus BOERHAVIUS* in *Praelectio-*

[1] NENTER *Fundament. Medic. theoret. practicae Praxi Speciali Tom. I. Part. II. de Odontalgia* p. 120. sign. 3.

116 SECTIO VI. ACTIONVM NERVI QUINTI PARTIS

lectionibus suis m). Cum ramuli neruei vuulae ac veli palatini minores sint: hinc fit, vt obscurus satis sit vuulae sensus, facillimeque vasorum eius obstructio succedat, quod frequentissima eius intumescencia, & resectio vuulae scirrhusae non valde dolorifica satis edocere videntur. Mouendis potius palati mobilis musculis, quibus inseruntur, hi neruuli interuiunt. Copiosi autem illi per coeli palati membranam dispersi, praeter sensum, ad obstructions etiam impediendas conferre videntur, quae torpentibus vasis facile in his locis glandulosis fieri possent.

§. CXXIII.

Sensilissimus denique a neruis suis, ex temporali superficiali tertii Quinti paris ramo (§. CIV.) redditur meatus auditorius externus, ita, vt prae sensilitate acutissima vix eius internam superficiem duriori aliquo instrumento attingere liceat, doloresque eiusdem inflammati vehementissimi sint, & aegris vix tolerabiles.

§. CXXIV.

Forte aliquis, cum WILLISIO & aliis, durae matris sensum a ramis nerui Quinti paris ex parte deducere, non iniquum duxerit. Sed horum sententiae subscribere, non permittit defectus ramorum nerui Quinti paris ad duram matrem (§. XXXIII.). Neque enim adeo exquisitus durae matris est sensus, teste RIDLEYO, qui duram matrem in animalium craniis apertis, absque insecuta conuulsione laesit. Neque videtur dura mater egere neruis peculiaribus, vt sentiat, cum ipsam cerebri neruorumque sensilissimam medullarem contineat atque coerceat substantiam, a qua omnis in corpore sensus pendet. Motu vero dura mater non gaudet, vt hunc in finem neruis egeat, id quod fule ac eruditissime contra PACCHIONVM & BAGLIVIVM demonstrat Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR, in Notis ad BOERHAVII Praelectiones n).

§. CXXV.

Inter organa sensoria lingua soli rami tertii Quinti paris ramo linguali (§. CI.), gustum suum debet; quamuis id in dubium vocare

m] Ex editione Venerandi ac Illustris PRAECEPTORIS Vol. IV. §. CCCCLXXXVII. p. 24. not. a. & b.

n] Vol. II. pag. 668. 670. not. d. ad §. 304. & in Primis Lin. Physiol. §. 340. & 341.

care multi sint auct. Recte iam GALENVS, & VESALIVS *o*), & COLVMBVS (§. VI.), & WILLISIUS, cum plerisque veterum Quinto pari gustationem tribuerunt. Sed hanc sententiam eneruare fluuit Ingeniosissimus BOERHAVIUS *p*), & in propria dissertatione inter recentissimos ILL. GVERICKE, meritisissimus Helmstadii Professor *q*). Verum cum in aliqua minus accurata neruorum, de quibus fermo illis fuit, cognitione, sententia Clarissimorum eiusmodi Virorum posita fuerat: hinc *Venerandus ac Illustris* PRAECEPTOR meus, veriore noni paris neruorum distributionem tradendo *r*), eorum naturae repugnantem sententiam eruditissime refutauit. Putarunt enim hi Clari Viri, cuicumque sensui proprium suum naturam attribuisse neruum, cum itaque nerui noni paris ramos omnes soli linguae impendi crederent, satis probabile & certum illis videbatur, neruum noni paris solum gustui praesse. Sed non perpenderunt rami nerui noni paris descendentes *s*) ad musculos ossis hyoidis, & in neruum subinde diaphragmaticum insertum. Imprimis vero, praeter nerui Quinti paris lingualis ramos, nulli alii ex neruo noni paris ad apicem linguae, vel in dorsalem eius anteriorem partem perueniunt (§. CI.), apex vero linguae solus acute gustat *t*); Quare a solo nervi Quinti paris linguali ramo saporis perceptionem ad cerebrum deferri patet; quamvis anastomoses lingualis rami Quinti paris cum nono (§. CI.), arcum eorundem reddant commercium.

§. CXXVI

Praeter viciniam, non sine vtili quadam ratione, natura ex hoc linguali neruo ramos glandulis salivalibus, maxillari (§. C.) & sublinguali (§. CI.) impertiisse videtur. Non enim plane improbabile est, peculiarem quendam huius ope linguae cum glandulis salivalibus intercedere consensum, imprimis cum saliuam ad sapidos cibos reddendos

o] Lib. cit. Lib. IV. Cap. VI. in fine.

p] Praelectionum suarum in Institutiones rei medicae Vol. IV. §. CCCCLXXXVI.

q] De Sensibus praecipue externis Cap. V. §. 61.

r] Not. ad BOERHAV. Praelect. Vol. IV. not. a. ad §. 486.

s] Quem vide in Fig. nostra I. n. 90.

t] Haec vberius demonstrauit tum EX BELLEMI, quam suis experimentis BOERHAV. lib. cit. §. 487. & in not. a. ad eundem sp. Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR.

dos omnino necessaria sit; quia solutus tantum sal linguae papillas afficit *v*), ne dicam eius in commiscendis oleosis cum aquosis insignem usum *x*). Itaque si linguae gratum quoddam offertur cibi genus: eriguntur papillae nerueae linguae, irritatus ergo lingualis nervus spiritibus turget; hic vero subiectum sibi premet ductum Whartonianum (§. CL.). Maiori hinc vi copiosior effluet salivae atque exsiliet; Praeterea vero irritatis ramis huius nervi lingualis, qui linguae papillis inferuntur, irritantur etiam ex eodem trunco orti rami glandularum salivarium, maxillaris ac sublingualis, accelerari ergo per vala a nervis ad contractionem stimulata, humorum in his glandulis potest circuitus, & sic plus salivae breviori temporis spatio secernetur. Copiosi enim per has glandulas distributi nervi, ad sanguinis circulationem difficilem promouendam, atque hinc salivae secretionem augendam praeprimis conferre videntur, ne in gyrosis admodum contortisque glandularum vasculis, humores facilius haerentes, obstructions pariant. Turgentibus ergo ab oblato grato ferculo papillis nerueis linguae, exsilit per ductus salivales Whartonianos salivae *y*), irritato vero a cibo linguali nervo, copiosior eadem effunditur.

§. CXXVII.

Olfactui itidem ministrat nervus Quinti paris, ramis suis in nasi internam cavitatem abeuntibus (§. LIV. LXII. LXIII. LXIX.). Non enim natura, ad tactum solum in naribus exercendum, hos nervos adduxisse videtur *z*), qui soli ossium spongiosorum membranae pituitariae prospicere videntur, cum tamen ossa spongiosa ampla sua superficie odoris organum insigniter perficiant *a*). Quare odoratum hos nervos inferuire, minime negari posse puto; iis quippe narium partibus prospiciunt, a quarum membrana mollissimi primiparis nervorum

v] Id testatur *Venerandus ac Illustris* PRAECEPTOR Not, ad BOERHAV. Vol. I. not. s. ad §. 67.

x] Quem salivae usum pluribus eruditissime exponit *Magnus* BOERHAVIUS lib. cit. §. 67 pag. 184. 185.

y] BOERHAVIUS lib. cit. §. LXVI. pag. 187.

z] Vti id visum est Optimo BOERHAVIO Praelect. Vol. IV. §. CCCXCVIII. & CL GVERRICKIO in dissert. cit. §. 58.

a] De quorum usu vide *Venerandi ac Illustris* PRAECEPTORIS Commentar. BOERHAV. Vol. IV. p. 79. not. p.

norum furculi abesse videntur *b*), cum ossium spongiosorum, septi partis posterioris & anticae membranae pluitariae inferantur. Neque diuersi nerui tactus ab illis sensui interuientibus in his organis adesse videntur, cum tactus sensatio a nullo neruo abesse possit, atque eundem neruum & irritatum dolere, & sensui tamen peculiari praesse, constet. Quam vero acute leuissimam qualemcunque irritationem hi nerui nasales persentiant, docet a mollissima plumula naribus intrusa, vel a paucissima pulueris sternutatorii copia insuetis orta sternutatio, musculorum nempe totius fere trunci, colli capitisue subitanea conuulsio *c*); cum eadem plumula vel pulueris sternutatorii copia, aliis corporis partibus admota, vix sui sensationem excitet. An vero ex consensu neruorum ciliarium oculi cum ramo nasali primi Quinti paris rami ophthalmici (§. LIV.) illa WIELISII sequitur sententia? suboriri nempe sternutationem ex visu obiecti fortius agentis e. g. quando loco tenebricoso egressi, solem continuo inspicimus? Non plane improbabilis ingeniosa haec videtur sententia; quamuis difficile conceptu sit, qua ratione eodem temporis momento irritatio neruorum ciliarium ad cerebrum retrorsum & in neruum nasalem antrosum ad nares propagari queat; vti neque id difficultate sua explicandi caret, quo modo is neruulus ad sternutationem producendam irritari possit, solo influxu copiosiori liquidi neruei, irritationem neruorum ciliarium insequente. Sed variis tamen phaenomenis & morborum causis explicandis, haec nasalis nerui, cum neruis oculi communicatio inseruit; manifesta enim haec caecitatis a nimia sternutatione, causa est *d*). An ex horum neruulorum a neruo Quinti paris ad nares abeuntium, cum neruo linguale Quinti paris, ratione originis ex communi trunco, consensu, sequitur illud, quod obseruamus, odora nempe interdum gustum quoque excitare *e*)?

An

b] His fere assentientem vide *Ill. ac Venerandum PRAECEPTOREM Primis lineis Physiol.* §. 458. vbi primum par in solum septum narium descendere asserit.

c] Ita equidem optime eam explicat *Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR Not. ad BOERHAV.* Vol. IV. pag. 65. not. ad §. 498. & Vol. V P. I. not. a. ad §. 637 p. 240.

d] Eandem tuetur sententiam *Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR in Not. ad BOERHAV.* Vol. IV. not. g. g. ad §. DVII. pag. 86.

e] Id quod, ex hoc fundamento asserit *Ill. GVERICKE Dissert. cit.* §. 63.

An vero potius is effectus oritur ex imaginatione vel memoria, gratum gustum nobis suggerente, vel ex crassioribus particulis exhalantium ciborum, vna cum aëre per nares in os resorptis, papillasque nerueas linguae, gratum cibum vel appetentis, vel abhorrentis ingratum, afficientibus *f*)? Nimis enim videtur difficile nervorum nasalium cum linguali Quinti paris hoc arctum explicatu commercium, quamvis eidem trunco utrique nervi suam debeant originem; quia eadem perceptio odoratus per nervos nasales ad cerebrum redire, & ex cerebro in nervum nasalem traduci deberet. Reliqua denique copiosa symptomata ac phaenomena, nasalium ramorum cum intercostali nervo arctae conjunctioni debita, supra (§. CXIII. CXIV.) pluribus tradere conatus fui, quare iisdem hic supersedere liceat.

§. CXXVIII.

Minus insignem vtilitatem auditus organum a nervo Quinti paris habet. Excepto enim exquisito illo, cuius causa est, meatus auditorii externi sensu (§. CXXIII.), non nisi chordae tympani usus considerandus venit (§. C.), cuius non alia videtur esse ratio, quam ut nervi duri, auris cavitati internae propioris, cum nervo linguali Quinti paris anastomosis sit. Non enim muscoli instar tendere potest membranam tympani, quam nullibi attingit, molliissimus hic nervulus. Si ullibi, certe hic valde probabile est, ope huius anastomosis arctissimum linguam & auditum inter, fieri commercium. Hinc forte fit, ut & surdi redditi homines, quibus integer adhuc vocis usus superest, suos distinguere possint sonos. Auditum enim omni perduto, non facile posset vocem suam modulari surdus, nisi eam ipse sentiret. Et hinc in vitio huius chordae vel defectu, causa forsitan latere potest, quod surdi nati plerumque etiam sint muti. Quamvis his omnibus sententiis obstet nervuli huius cum duro septimi paris communicatio, qui tamen auditum ipsum ramis suis non multum adiuuat.

§. CXXIX.

Nobilissimo defunguntur officio in visu nervi ciliares (§. XLVIII. LII.), a quorum, per lucem irruentem irritatorum, in vascula iridis actione, omnino videtur pupillae coarctatio, eiusdemue dilatatio, a nervorum horum relaxatione, si lumen aduenit debilius, ortum suum ducere.

f) Consentit *Magnus BOERHAAVIUS* libr. cit. Vol. IV, §. 507 pag. 72.

ducere. Irritati quippe a luce hi neruuli, vltimis suis furculis vasculorum ultimos ramulos constringentes, efficiunt, vt humore contento haec vascula iridis turgeant; turgentibus vero vasculis, pupillam arctari necesse est, cum in id spatium vascula extendantur, vbi nullam sentiunt resistantiam, pupillae nempe aperturam *g*). Inde in glaucomate, in quo nullus pupillae restat motus, horum neruorum adesse laesionem, patet.

§. CXXX.

Alium vsum oculo, neque eundem vilem, praestant nerui per glandulam lachrymalem, in adnatam membranam oculi aduenientes (§. XLVI.). Sensilissimam hi tunicam hanc reddunt, quae totam globi oculi anteriorem tegit superficiem, vt nulla fere corporis humani pars, oculo acutiori gaudeat sensu; quod nempe ibi sub tenuissima membranula, nudi distribuuntur nerui. Sed id equidem summo opere necesse fuit, vt exquisitissime sentiens sit superficies conuexa oculi anterior, ne puluisculi oculo irruentes absque molesta sensatione hic commorari, corneamque oculi pellucidam tunicam obscurare possint. Sed alius insuper effectus ex horum neruulorum per glandulam lacrymalem transitu, aequè necessarius, oriri videtur. Non enim absque continuo insequente inflammatione, sensilissimus adeo oculus, externa irruentia ferre potest; natura ergo, traducendo neruos tunicae adnatae per glandulam lacrymalem, sibi cauit, fecitque, vt eadem causa oculum irritans, etiam aliam produceret causam, quae corpuscula extranea remoueret; id quod optime, torrente quasi lacrymarum oculo superinducto, praestitit, ablutente puluisculum, salia vero stimulantia soluente ac diluente. Irritatis enim neruulis adnatae, continuatur irritatio in neruos glandulae lacrymalis; hinc spasmusmodice quasi a neruis, vasa lacrymalia comitantibus constringuntur glandulae huius vascula, ac sanguis citius per eadem propellitur, vnde copiosior lacrymarum sequitur excretio, quod erat necesse.

§. CXXXI.

g] Hoc eruditissime ac verissime primus demonstrauit Venerandus ac Illustris PRAECEPTOR Not. ad BOERHAV. Vol. IV. pag. 148. not. b. & in *Primis Physiol. Lineis* §. 515. p. 274.

§. CXXXI.

Quem vero in finem natura tot nerui Quinti paris, cum duro septimi paris fecit anastomoses (§. XLII. LV. LIX. LXXVII. LXXVIII. LXXXII. XCIII. XCIV. XCIX. C. CV. CVI.)? Probabilem eius iam dixi, quae chordae tympani nomine insignita est, vtilitatem (§. CXXVIII.). Nobilissima autem prae reliquis, & summi vsus illa videtur, quae neruum intercostalem & Quintum, cum neruo septimi paris duro arctissime coniungit [§. LXIV.]. Mira enim hinc videtur vis illa auditus, in ipsa vitalia viscera cordisque motum, ortum suum ducere. Ne enim dicam mirificos ad exhilarandum animum & motus corporis omnes accelerandos musicae vsus: vnum saltem hic in censum vocare liceat morbum, cuius vnicum fere remedium in musica est, tarantismum nempe. Tarantularum enim morfu laborantes subito concidunt, cordis ingenti angore cruciantur & insigni moestitia ac spirandi difficultate corripuntur *b*); quae omnia neruorum vitalium insignem adfectionem, satis euincunt. Cedunt autem omnia haec dirissima symptomata, aegrumque vno quasi momento derelinquunt, si musicae sonum sibi gratum aeger, apoplectici, vel potius cataleptici instar stupefactus, audierit. Cuius continuati soni ope, cor naturaliter pulsare, viresque aegro reddi incipiunt, vt ipse saltando corpus exercere, ad sudorem vsque possit. Cui quaeso magis cognitae causae, mirandum sane hunc musicae effectum adscribere possemus, quam communicationi illi nerui duri paris acustici, cum intercostalis radice a vidiano ramo secundi Quinti paris rami orta [§. LXIV.]. Per hunc enim communicantem ramum grata oscillatio ex neruis auris propagari poterit ad neruum intercostalem neruosque cordis, vt naturali eorum robore restituto, fluidum nerueum in cor per suos neruos iusto ordine influere denuo incipiat. Itaque aeger, quamdiu adest amatus ex musica sonus, liberatis cordis vinculis, saltare prae gaudio incipit, & ad sudorem vsque hac saltatione continuata, ad se redit. Nil sane hoc phaenomeno mirabilius, nil certius musicae in vitales neruos effectum demonstrare potest; sed nisi hanc admittere dictam voluerimus, nullus, de causa eiusdem, ne coniecturae

b) De hoc morbo vide IOSEPHI LANZONI *Operum omnium*, Lausannae 1738. editor. Tom. I. Cap. LVII. de Tarantula.

cturae quidem locus erit. Non vero eodem modo omnium reli-
quarum anastomosium probabilis aliqua sese nobis offert usus
ratio, quare tam arctum natura, nervum durum septimi pa-
ris & Quintum par inter, voluerit commercium. Possunt forte
eundem, quem vasis anastomoses praebent, & in nervis habere
usum, ut obstructionibus minimorum nervi canaliculorum eo-
rum ope caueatur. Is fere finis esse videtur maiorum, quales sunt a
superficiali ramo temporali (§. CV.), ut forte, compresso a scirrho-
sa glandula parotide nervo duro, per hos ramos Quinti paris anasta-
moticos, liquidum nerveum affluere possit. An vero id efficiunt, ut
sit consensus actionis musculorum faciei, quibus uterque nervus, quin-
ti paris ac durus septimi prospicit? Facile apparet, praeter coniectu-
ras in his explicandis, nil fere superesse, quas omnes adducere si veli-
mus, id quod tamen a proposito nostro longe abest, nullus foret sermoni

F I N I S.

EXPLICATIO FIGVRARVM

FIGVRA. I.

Effracta est atque resecta omnis osium compages, quae ab osse temporum ad os maxillare superius, introrsum vero ad Corpus ossis sphenoidei omnem capitis ambitum replet.

- A.* Ossis occipitis portio.
- B.* Pars ossis sincipitis.
- C.* Ossis temporum portio mastoidea.
- D.* Per medium dissectus processus mastoideus, ut eius cellulae apertae visui sese offerant.
- E.* Inter hunc & processus stiliformis radicem effractus aquaeductus FALLOPII, neruum durum continens.
- F.* Ossis petrosi lateris superioris pars Exterior.
- G.* Eiusdem pars interior.
- H.* Fossa, orta ex resecta portione ossis petrosi, eum in finem, ut nerui duri ex foramine auditivo in canalem suum siue aquaeductum FALLOPII transitus appareat.
- I.* Processus stiliformis resectus.
- K.* Spina ab ossis petrosi inferiori latere ante fossam venae iugularis prominens.
- L.* Resecto meatu auditorio externo osseo, aperta apparens canitas tympani.
- M.* Praetensa huic adhuc membranae tympani pars inferior; & huic in situ suo naturali adhaerens:
 - α.* Malleus, & huic coarticulata in situ pariter naturali
 - β.* Incus, cum
 - γ.* Stapede, profundius in umbra paullulum apparente.
- N.* Processus clinoides posterior ossis sphenoidei, dextri lateris.
- O.* Ablata apophysi temporali ossis sphenoidei & alae pterygoideae externae superiori parte, apparens processus pterygoidei per medium dissecta radix.

- P.* Effracti sinus sphenoidei pars, membrana pituitaria adhuc clausa.
g. In radice processus pterygoidei apertus & dura matre investitus apprensus canalis pterygoideus siue Vidianus.
- Q.* Alae pterygoideae externae portio inferior.
- R.* Conuexa posterior paries sinus highmoriani ab osse maxillari superiori.
ε. Canaliculus pterygopalatinorum aditus superior, siue foramen commune pterygopalatinum.
- S.* Sinus maxillaris exterior pars, ossibus denudata & hinc in conspectum veniens membrana sinus pituitaria nuda.
- T.* Canalis infraorbitalis apertus, resectis ossibus.
- U.* Portio marginis orbitae inferioris, naso propior.
- V.* Orbitae interior pars nuda, ab osse plano.
- W.* Canalis nerui optici apertus.
- X.* Ossis frontis disiecti portio supra nasum posita, & in ea apertus apprensus sinus frontalis.
- Y.* Crista galli ossis ethmoidei.
- Z.* Maxilla inferior iuxta symphyfin resecta, ita ut dens incisivus primus dextri lateris adhuc supersit.
- A.* Musculus rectus capitis posterior maior.
- B.* Musculus obliquus capitis inferior.
- Γ.* Musculus obliquus capitis superior.
- Δ.* Musculus rectus Capitis lateralis.
- E.* Musculi spinalis cervicis origo.
- Z.* Levator scapulae musculus & scalenus, resecti.
- Θ.* Musculus rectus colli anterior.
- I.* Musculus levator palati mobilis ab origine sua conspicuus.
- K.* Musculus circumflexus palati a tuba descendens.
- A.* Musculus constrictor pharyngis superior.
- M.* Musculus Constrictor pharyngis medius.
- N.* Musculus Constrictor pharyngis infimus.
- Ξ.* Fibrae a pterygopharyngaeo musculo ad buccinatorem.
- O.* Buccinatoris musculi a tuberositate maxillari origo.
- Π.* Musculus levator labiorum communis.
- P.* Musculus orbicularis labiorum.

- Σ. Huius fibrae ad nasi septum adscendentes, siue nasalis labii superioris Albini musculus.
- T. Depressoris alae narium musculi pars.
- Υ. Compressor nasi musculus.
- Φ. Lingua inuersa, vt venter eius extrorsum obuersus, appareat.
- Χ. Huius inferiori superficiei imposita glandula sublingualis.
- Ψ. Musculus genioglossus.
- Ω. Ossis hyoidei, retrorsum versus collum ducti, cornu inter vasa eminens.
1. Musculus ceratoglossus.
 2. Huic musculo imposita glandula maxillaris.
 3. Musculus styloglossus resectus, cuius fibrae antrorsum supra & infra ceratoglossum ad apicem linguae continuatae apparent.
 4. Musculus mallei Eustachianus ab origine sua resectus.
 5. Arteriae carotidis truncus.
 6. Huius ramus cereбрalis siue carotis vulgo interna.
 7. Carotidis cereбрalis flexio extra cranium, Cowperiana vulgo dicta.
 8. Flexio eiusdem intra canalem caroticum prima.
 9. Eiusdem flexio secunda.
 10. - - - - - tertia.
 11. Flexio eius quarta & sectio, vbi perforata dura matre, sinum cavernosum superne claudente, cerebrum adit.
 12. Arteria ophthalmica supra curuaturam quartam ex carotide hac orta, per canalem nerui optici in orbitam pergens ibidemque in varios ramos distributa.
 13. Carotis vulgo externa; Cuius rami:
 14. Arteria thyreoidea superior deorsum tracta & abscissa.
 15. Arteria lingualis, quae sub musculo ceratoglossio pergens, inter hunc & musculum genioglossum emergit iterum & ad linguam eiusque musculos ramos suos mittit.
 16. Ex linguali arteria orta arteria palatina inferior.
 17. Huius ramus ad pharyngem adscendens, & per fibras musculi circumflexi palati ad palatum molle abiens.
 18. Eius ramus ad glandulas palati & linguae posticas.
 19. Arteria pharyngea adscendens, priusquam occipitalis arteria ex trunco carotidis externae orta.

20. Huius ramus cum vena iugulari in cranium ad duram matrem adscendens.
21. Eius ramus ad pharyngem sub leuatore palati musculo inflexus abiens.
22. Eiusdem ramus in musculum circumflexum tubamque adscendens.
23. Arteria occipitalis.
24. Huius ramus meningeus, per foramen in sutura lambdoidea in cranii cauum penetrans.
25. Reliqui arteriae occipitalis rami, tum subcutanei tum musculares.
26. Arteria facialis ex situ naturali diducta & rescissa.
27. Arteriae temporalis truncus adscendens. Cuius ramus:
28. Arteria auricularis posterior, ex qua oritur:
29. Arteriola stylomastoidea, comes nerui duri per aquaeductum huius adscendens; &
30. Arteriola, in musculi biuentris ex fossa mastoidea originem:
31. Arteria temporalis superficialis resecta & ex situ naturali cum trunco suo & arteria maxillari interna deflexa, ne neruos palatinos obumbraret.
32. Arteria maxillaris interna, ramus arteriae temporalis fortissimus, in situ praeternaturali. Cuius rami sunt:
33. Arteria meningeae per foramen spinosum cranium intrans, hic resecta.
34. Arteria maxillaris inferior, comes nerui maxillaris inferioris, pariter detruncata.
35. Arteria temporalis profunda externa, comes nerui eiusdem nominis, abscissa.
36. Arteria buccalis, comes nerui buccinatorii.
37. Arteria temporalis profunda interna, comes nerui, rescissa.
38. Arteria alveolaris posterior.
39. Huius ramus ad buccinatorem musculum & gingiuas.
40. Eiusdem ramus dentalis posterior, per foramen proprium parietis sinus Highmori, super huius membranam antrosum continuatum sulcum subeuns, diuisus in
41. Ramulum qui super membranam sinus highmori pergens, cum dentali anteriori arteriola ex infraorbitali anastomosin facit, &

42. Ramum qui ad dentium radices, per ossis substantiam furculos mittit.
43. Arteria infraorbitalis comes nerui.
44. Huius ramulus in membranam pituitariam sinus highmori.
45. Ramus dentalis anterior, ex infraorbitali sub neruo orta, coniunctus cum dentali arteria posteriori.
46. Arteria palatina superior, cuius tres sunt ramuli:
47. Ramus arteriae palatinae anterior maior, sub neruo paullum conspicuus, comes nerui palatini anterioris maioris.
48. Ramus arteriae palatinae posterior minor, nerui eiusdem nominis comes.
49. Eiusdem ramus exterior minimus, cum nervulo suo descendens.
50. Arteria nasalis, in duos ramos diuisa, finis arteriae maxillaris internae; subiens nasum per foraminis sphenopalatini canales.
51. Neruus Quinti paris superimpositus hedrae superioris interiori parti ossis petrosi.
52. Huius ramus primus ophthalmicus resectus.
53. Eiusdem ramus secundus, maxillaris superior dictus.
54. Ramus tertius Quinti paris fortissimus.
55. Neruus sexti paris, ad orbitam tendens, resectus.
 $\zeta \zeta$. Ramuli huius nerui duo, quae supra arteriam carotidem sub secundo ramo Quinti paris descendentes, insula facta coniunguntur iterum, neruique intercostalis radicem constituunt.
56. Nerui maxillaris superioris ramus primus subcutaneus malae resectus.
57. Ramus descendens eiusdem nerui.
 η . Ramus vidianus secundi rami Quinti paris.
 $\theta.\theta.\theta$. Ramuli huius nasales superiores anteriores.
 $\iota.\iota.\iota$. Ramuli nasales superiores posteriores, ex eodem neruo canalem Vidianum ingresso orti, perforantes membranam canalıs Vidiani, & sub sinu sphenoido in nasum continuati.
 κ . Nerui Vidiani, ex canali suo posterius egressi, ramus superficialis sub ramo tertio Quinti paris extrorsum adscendens ad neruum durum.
58. Neruus durus septimi paris a foramine auditivo in canalem suum siue aquaeductum Fallopii extrorsum inflexus.
- Huius ramulus in musculum mallei Eustachianum. a

- λ. Insertio superficialis nervi Vidiani ramuli in durum.
 μ. Ramus profundus nervi Vidiani, in duos ramulos subdivisus.
 ν. Ramulus superior huius, siue radix nervi intercostalis superior.
 ξ. Insertio siue coniunctio huius in vnum neruulum, cum radice intercostalis nervi a sexto descendente.
 ο. Radicis huius intercostalis nervi, ex coniunctione horum ramulorum ortae insertio in ganglion ceruicale superius.
 π. Ramulus nervi Vidiani ad intercostalem alter profundior, subiiciens sese arteriae carotidi.
 ϑ. Huius emergi ex canali carotico insertio in ganglion ceruicale superius.
 59. Nervus intercostalis ex his duabus radicibus ortus.
 60. Eius ganglion ceruicale superius, continuatum in hoc subiecto per totum fere collum *a*).
 σ. Ramus palatinus descendens, secundi rami Quinti paris.
 ς. Huius ramus anterior maior, immittens se in canalem pterygopalatinum anteriorem maiorem.
 τ. Huius ramulus nasalis inferior, perforans ossis palati processum nasalem.
 υ. Palatinus nervus posterior minor, in canalem pterygopalatinum posteriorem cum arteria comite descendens.
 φ. Ramus nervi palatini exterior minimus, cum arteriola sua, canalem pterygopalatinum anteriorem intrans.
 χ. Ramus alveolaris siue dentalis posterior.
 ψ. Huius ramulus communicans cum ramulo dentali anteriori nervi infraorbitalis.
 ω ω ω ω, Eiusdem alveolaris nervi ramuli, per foraminula tuberositatis maxillaris ad dentium molarium radices descendentes.
 a. Ramus in hoc subiecto a priori separatim ex secundo Quinti ortus, in buccinatoris fibras a tuberositate maxillari ortas descendens.
 61. Nervus infraorbitalis secundi rami Quinti paris.
 b. Huius ramus dentalis anterior; sub eum sese in osseum canalem introrsum demittens.
 c. Huius

a] Breuiter hic annoto, semper hoc primum esse nervi intercostalis ex capite egressi ganglion, nec vnquam intra canalem caroticum ganglia nervi intercostalis reperiri posse, qualia tria & describit & infeliciter depingit in figura sua Autor epistolae anatomicae, in Dissertatione mea, not. n. ad §. XXXVI. citatae.

- c. Huius ramulus cum dentali posteriori ↓ anastomosi conueniens.
 d. Ramus nerui infraorbitalis nasalis superficialis superior.
 e. Huius rami palpebrales inferiores.
 f. f. f. Eius tres rami in musculum compressorem narium & cutem narium externam.
 g. Ramus, infraorbitalis nerui, nasalis superficialis inferior.
 h. Huius cum superiori anastomosis.
 i. Eiusdem anastomosis cum ramulo ex superiori nerui duri ramo.
 k. k. k. Eiusdem ramuli in depressorem alae nasi, nasalem labii superioris Albini musculum, & septi nasi cutem.
 . Labialis superior ramus primus.
 m. m. Huius cum duri ramulis anastomoses.
 n. n. n. Eiusdem ramuli in musculum orbicularem labiorum & cutem labii superioris.
 o. Ramus labialis superior secundus.
 p. Huius ramulus resectus in musculum leuatorem labii superioris proprium,
 q. q. Eiusdem anastomoses cum ramulis nerui duri.
 r. r. r. r. Eiusdem ramuli in musculum orbicularem labiorum & cutem labii superioris.
 s. Ramus labialis superior extimus.
 t. Eius ramulus palpebralis superior exterior.
 u. u. u. u. Eiusdem ramuli descendentes in extimam partem orbicularis musculi & cutis labii superioris.
 v. v. Ramuli ab eodem in eleuatorem labiorum communem inserti.
 w. Anastomosis valens eiusdem cum ramo insigni superioris rami nerui duri.
62. Rami tertii Quinti paris (n. 54.) continuatio; Cuius intermedia, supra arteriam carotidem & neruum intercostalem descendens portio, ideo per hoc spatium omissa est, ne coniunctio illa radicum a sexti paris neruo & vidiano secundi Quinti obscuraretur. Huius rami superiores sunt;
63. Ramus exterior primus massetericus;
 64. Secundus temporalis exterior;
 65. Tertius temporalis interior;
 66. Quartus buccinatorius;

67. Quintus pterygoideus, retro truncum descendente tertii rami Quinti paris descendens; omnes autem hi superiores ramiresecti pendent.
68. Descendens tertii rami Quinti paris ramus, trunci continuatio.
69. Huius ramus maxillaris inferior resectus.
70. Eiusdem ramus lingualis.
71. Insertio chordae tympani in hunc ramum.
72. 72. Ramuli posteriores ex nervo linguali ad ganglion maxillare.
73. Ramulus anterior eiusdem ex linguali retrogradus.
74. Gangliolum maxillare.
75. Eius ramuli in glandulam maxillarem inferti.
76. Ex hoc gangliolo ramulus antrorsum supra musculus ceratoglossum abiens, anastomosi iunctus cum ramulo ex nervo linguali noni paris.
77. Ramuli nervi lingualis in glandulam sublingualem & cutem oris.
78. Ramulus eiusdem, linguae substantiae immerfus, cum noni paris lingualis ramulo in parte anteriori musculi ceratoglossi communicans.
79. Eiusdem lingualis nervi reliqui rami, inter styloglossum musculum & genioglossum in linguae substantiam antrorsum abeuntes.
80. Eiusdem ultimi ramuli in apicem linguae excurrentes.
81. Ramus temporalis superficialis tertii rami Quinti paris.
82. Huius radix superior a ramo siue trunco tertii rami Quinti paris descendente orta.
83. Eius radix inferior a nervo maxillari inferiori reflexa.
84. Nervus durus septimi paris per aquaeductum Fallopii descendens.
- x. Chorda tympani ex hoc descendendo orta, reflexa & adscendens ad cavitatem tympani.
85. Nervus duri ramus superior.
86. Huius ramus ad tempora adscendens resectus.
87. Eiusdem ramus ad faciem excurrentes in tres ramos diuisus.
88. Nervus duri ramus descendens abscissus.
89. Nervus noni paris circa octauum circumflexus.
90. Huius ramus descendens ad musculos ossis hyoidis.
91. Eiusdem ramulus communicans cum ramulo ganglii maxillaris, in genioglossum musculus desinens.

- 92. Eiusdem, ramulus, anastomosi cum lingualis ramulo conueniens, secundus.
- 93. Eius rami in musculum genioglossum desinentes.
- 94. Nervus octavi paris resectus.
- 95. Eius ramulus in ganglion cervicale superius nervi intercostalis sese inferens, rarissimo spectaculo semel tantum hoc in cadauere mihi visus, quare eum expressi.
- 96. Eiusdem ramus laryngeus.
- 97. Ramus nervi primi paris cervicalium, supra processum transversalem atlantis emergens, descendens supra musculum collirectum anteriorem.
- 98. Ramus huius in ganglion nervi intercostalis cervicale continuatum.
- 99. Nervus secundi paris cervicalium.
- y. Huius anastomosis cum primo.
- z. Ramus ex secundo cervicalium in nervum intercostalem insertus.

FIGURA II.

- a. Arteria carotis cerebialis.
- b. Huius flexura Cowperiana extra cranium.
- c. Flexio eiusdem prima intra canalem caroticum.
- d. Eadem secunda;
- e. Flexio tertia eius.
- f. Quarta flexura eaque ultima carotidis, in canali suo sub dura matre latentis.
- g. Nervus sexti paris siue abducens.
- h. Huius ramulus supra carotidem descendens, radicem intercostalis constituens.
- i. Nervus Quinti paris ramus secundus, a reliquo trunco nervi Quinti paris separatus.
- k. Huius ramulus primus subcutaneus malae resectus.
- l. Rami secundi Quinti paris, in infraorbitalem desinentis resectio.
- m. Ramus Vidianus secundi rami Quinti paris.
- n. n. Huius ramuli nasales superiores anteriores.
- o. o. o. Eiusdem canalem Vidianum ingressi Ramuli nasales superiores posteriores.
- p. Nervus Vidiani ex canali suo posterius egressi atque divisi ramulus superficialis, cum nervo duro communicans, resectus.
- q. Eius-

- q. Eiusdem ramus profundus vnicus, siue radix nerui intercostalis.
- r. Huius coniunctio in unum neruulum, intercostalis principium, cum radice sexti paris nerui (h).
- s. Descendentis a coniunctione horum nerui intercostalis, ex canali carotico finis in ganglion ceruicale superius.
- t. Ganglion ceruicale superius resectum.
- u. Neruus palatinus secundi rami Quinti paris.
- v. v. Huius duo rami resecti.

FIGVRA III.

- a. b. c. d. e. f. g. Vt in priori figura.
- h. Ramulus a neruo sexti paris ad intercostalem descendens, subiiciens sese arteriae carotidi, & sub hac per canalem caroticum pergens.
- i. Huius rami, ex canali carotico egressi insertio in ganglion ceruicale superius.
- k. Ramus secundus Quinti paris.
- l. Huius ramus subcutaneus malae abscissus.
- m. Resectio Rami secundi Quinti in infraorbitalem neruum continuati.
- n. Ramus Vidianus secundi Quinti.
- o. o. o. Huius ramuli nasales superiores anteriores.
- p. p. Eiusdem ramuli nasales superiores posteriores intra canalem vidianum abscedentes.
- q. Ramulus eius ex canali Vidiani egressi superficialis, communicans cum duro, abscissus.
- r. Ramulus eius profundus intercostalis radix, supra arteriam carotidem in canali carotico descendens.
- s. Insertio huius ex canali carotico egressi in ganglion ceruicale superius.
- t. Ganglion ceruicale superius abscissum.
- u. Neruus palatinus secundi Quinti.
- v. Ramus huius palatinus anterior.
- w. Ramus eiusdem palatinus posterior.
- x. Ramulus palatinus exterior minimus; omnes detruncati.

FIGURA. IV.

a. b. c. d. e. f. g. vt in figura secunda.

h. Nervi sexti paris ramulus ad intercostalem descendens primus posterior.

i. Eiusdem ramulus ad neruum intercostalem anterior.

k. Huius sub neruo secundo Quinti paris in canali carotico descendens & in duos ramulos diuisi, ramulus, qui supra arteriam descendit carotidem.

l. Coniunctio huius cum ramulo nervi sexti paris posteriori in vnum neruulum supra arteriam carotidem in canali carotico descendentem.

m. Anterioris a sexto ramuli ramulus alter sub arteria carotide descendens in canali carotico.

n. Idem ramulus emergens sub arteria carotide ad neruum intercostalem constituendum concurrens.

o. Ramus Vidianus secundi rami Quinti paris.

p. p. Huius ramuli nasales superiores anteriores.

q. q. q. Ramuli eiusdem nasales superiores posteriores.

r. Ramulus nervi Vidiani superficialis, ad neruum durum pergens, resectus.

s. Ramulus nervi Vidiani profundus, intercostalis nervi radix.

t. Insertio huius in coniunctionem duorum ramorum, siue radicum intercostalis a neruo sexti paris descendentium, siue eorum trium coniunctio in neruum intercostalem.

u. Neruus intercostalis supra flexionem carotidis primam descendens in canali carotico.

v. Eiusdem egressi ex canali suo in ganglion cervicale superius insertio.

w. Ganglion cervicale superius nervi intercostalis.

x. Neruus siue ramus palatinus secundi rami Quinti paris.

y. Huius ramus palatinus anterior maior.

z. Eiusdem ramus palatinus posterior minor.

α. Eiusdem ramulus exterior palatinus minimus, omnes tres amputati.

β. Huius radix vna a trunco descendens secundi Quinti.

γ. Altera a ramo posteriori palatino.

FIGVRA V.

- a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. Vt in figura secunda; exceptis ramis nasalibus superioribus posterioribus, quorum in hac figura V. duo tantum conspiciendi veniunt, tres vero anteriores.
- r. Rami profundi nerui Vidiani ramulus alter superior, in canali carotico supra arteriam carotidem extrorsum adscendens.
- s. Huius in radicem intercostalis nerui a sexto descendente insertio.
- t. Profundi rami nerui Vidiani ramus alter inferior sub arteria carotide, in canali carotico per spatium aliquod extrorsum euns; hinc vero emersus, denuo adscendens super eandem extrorsum & cum priori ramulo & neruo sexti h. in vnum coniunctus neruum intercostalem.
- u. Intercostalis nerui ex his tribus radicibus origo.
- v. Huius ex canali carotico egressi insertio in ganglion ceruicale superius.
- w. Ganglion ceruicale superius.
- x. Neruus palatinus secundi rami Quinti paris.
- y. Huius ramus anterior palatinus.
- z. Eiusdem ramulus palatinus posterior.

FIGVRA VI.

- a. b. c. d. e. f. g. h. i. Vt in FIG. IV.
- k. l. m. n. o. o. p. p. p. q. Vt in FIG. III. nisi quod duo hic adfint tantum rami nasales superiores anteriores.
- r. Ramulus nerui Vidiani profundus in duos ramulos diuisus.
- s. Huius ramulus superior supra arteriam carotidem extrorsum in canali carotico adscendens.
- t. Coniunctio huius ramuli cum neruulo (h.), a sexti paris neruo descendente supra arteriam carotidem.
- u. Radix nerui intercostalis ex hac coniunctione orta superior, supra arteriam carotidem per canalem caroticum descendens.
- v. Huius in ganglion ceruicale superius finis.
- w. Ramulus inferior rami profundi nerui vidiani, sub priori in canalem caroticum tendens.

x. Con-

- x. Coniunctio huius cum ramulo a sexti paris nervo descendente (i) in radicem inferiorem nervi intercostalis, quae subiecta carotidi arteriae per canalem caroticum migrat.
- y. Huius radiceis ex canali carotico egressae insertio in ganglion cervicale superius.
- z. Ganglion cervicale superius.
- a. Nervus palatinus secundi rami Quinti paris.
- β. Huius ramus palatinus anterior.
- γ. Eiusdem ramus palatinus posterior.

FIGURA I.

FIG. II.

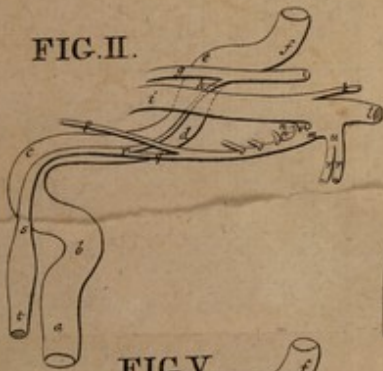

FIG. III.

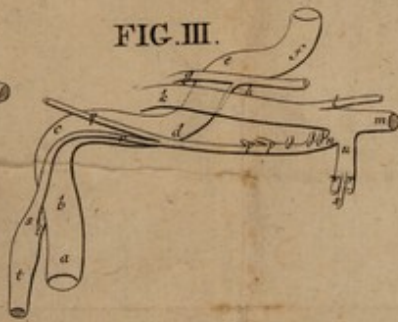

FIG. IV.

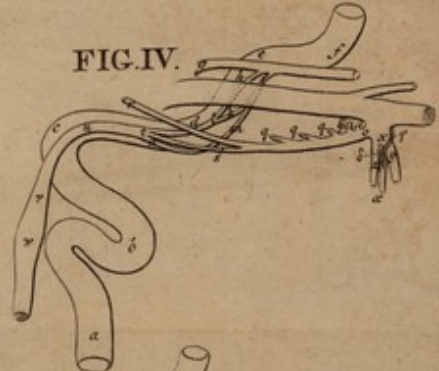

FIG. V.

FIG. VI.

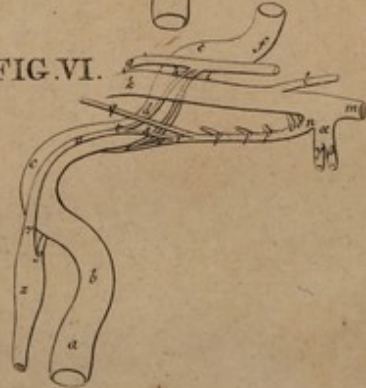

FIG. II.

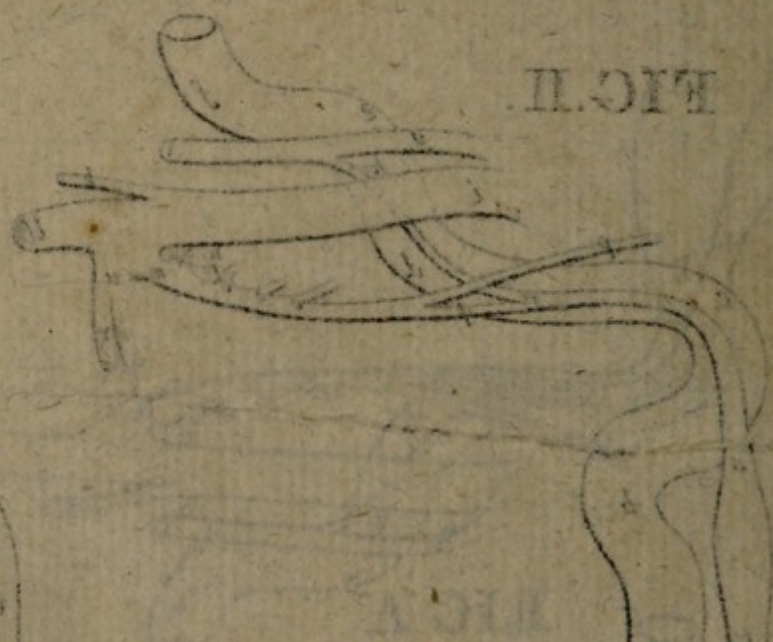
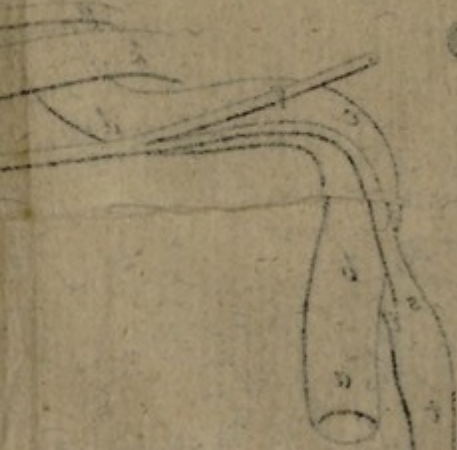
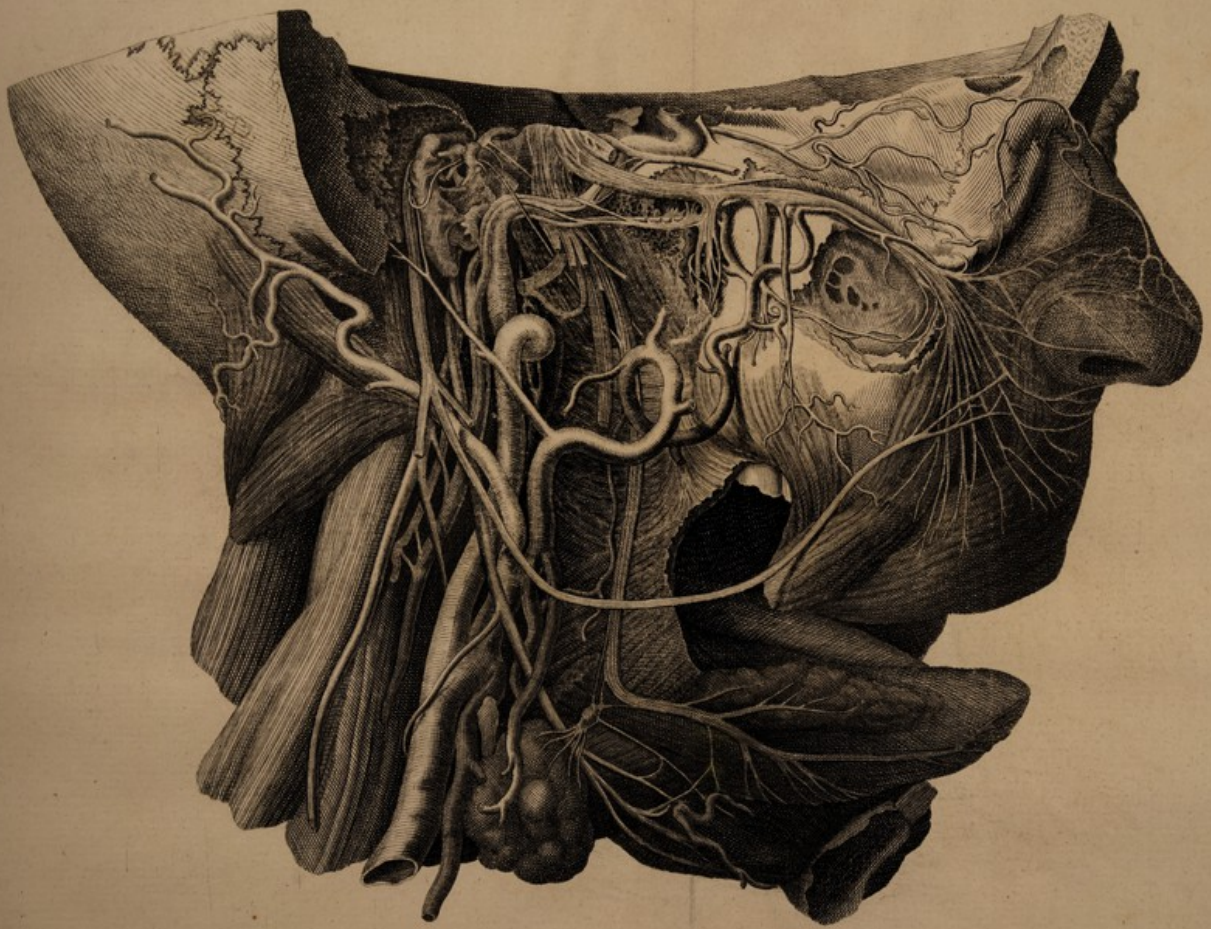

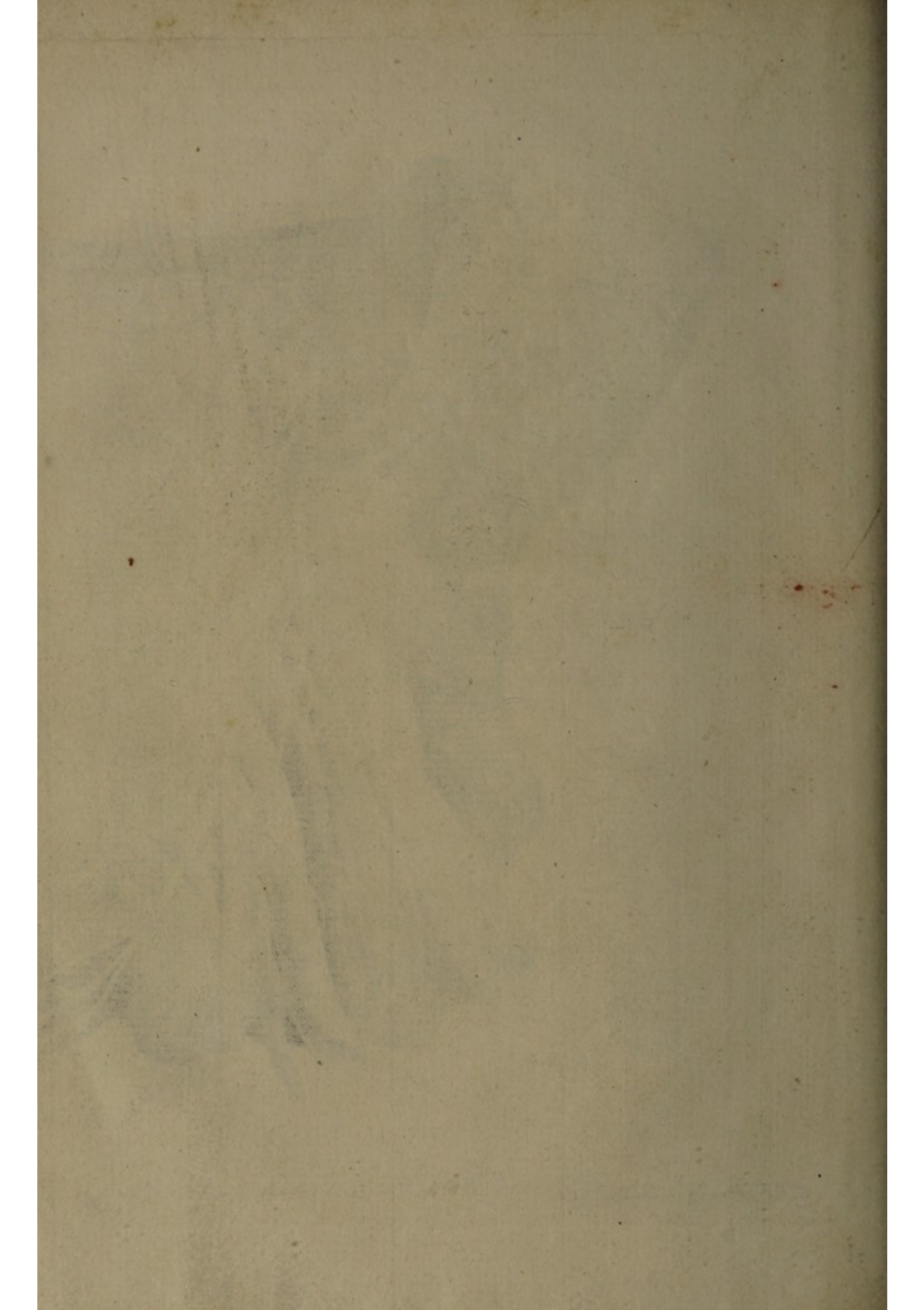
FIG. III.

J.P. Kattenhofer del. ad nat.

*G.D. Haumon Gravé de la Cour de S.M. Brit: et de l'Univ.
de Göttingue.*

SOLERTISSIMO MECKELIO

S.

A. HALLER.

Sextus elapsus annus est, ex eo, quo ad nostram Academiam accessisti. Tanto tempore, tanta cum industria nihil vulgare Te meditatum, nihil mediocre hoc in specimine Tuo Te exhibere, minime mirum est. Abis, quo Tua Te virtus vocat MECKELI carissime, & me Sed quocunque fata trahent, vix spero me Te reuifurum, aut Tuo amore Tuouae sodalitis fructurum vnquam. Eo liberius ergo cum hoc vltimo vale! Sine me recolligere animo nostros, quos vna exhausimus labores, neque vanum voca, qui mei memoriam Tuis immisceam virtutibus. Quoties florae innocentissimis deliciis capti per arua, per colles, per horrores saltuum Hercynicorum, per gratissima nemora neminique nisi nobis amatas paludes reptauimus. Est in ea recordatione nescio quid dulcis, quod, cum tristitia mentem emoueat, nec finet olim aut me Tanti, vt certus spero, discipuli, obliuisci, aut Te finet dudum aeternae quieti redditi Praeceptoris. Quoties vero in visceribus hominum, viuorumque animalium artubus veritatem, etiam in ea forde amabilem, quaesiui vna, & laeti adfulgentes passim radios, auro-ram sperato vero praelucentem, nudantem se naturam

S

vidi-

vidimus, nobisque sumus mutuo gratulati. Quos alios
in Berolinensi Theatro, cui summa cum Tua laude prae-
fuiſti, labores, quos in noſodochiis, ad aegrotorum le-
ctulos, in chemiae caloribus toleraſti, eos, etſi non prae-
ſens obſeruavi, in ipſa Tua peritia, Tua per ambitum
medicinae omnem patente eruditione diſco, & mente
praefens intueor. Abi adeo, ſiquidem non viſum eſt
Prouidentiae, vt cominus aut amore fruam Tuo, aut Tu
meo. Erit Tibi, quocunque Te fata vocant, Tua certa
laus, Tuus, ne dubita, laboris & virtutis fructus, is impri-
mis, quem omnibus honoribus praefero, bene actorum
nempe recordatio. Dabam 20. Iun. 1748.

